

Forslag til lov om ændring af lov om visse erhvervsdrivende virksomheder, selskabsloven, lov om finansiel virksomhed og forskellige andre love (Bedre vilkår for demokratiske virksomheder og regler om frakendelse af retten til at være ledelsesmedlem som følge af digitaliseringsdirektivet)

Høringssvar

Ekstern høring 17. januar – 14. februar 2024

Indholdsfortegnelse

Advokatfirmaet Morten Tarp.....	1
Dansk Industri	35
Danske Advokater	41
DM.....	44
F&P	45
Fagbevægelsens Hovedorganisation.....	47
Finans Danmark.....	51
Forenet Kredit.....	53
FSR – danske revisorer.....	55
Kooperationen	56
Kuratorforeningen	63
Landbrug & Fødevarer	65
Landdistrikternes Fællesråd.....	67
LB Forsikring og LB Foreningen	69
Trykhedsgruppen.....	72
Tænk tanken Demokratiske Erhverv	76
Velliv Foreningen.....	81
Østifterne	84

Erhvervsstyrelsen

Olivia Karen Höcky Hansen

olihan@erst.dk

Rebecca Louise Rohde

rebroh@erst.dk

14. februar 2024

Rev. 19. februar 2024

Høring over udkast til lovforslag om bedre vilkår for demokratiske virksomheder m.v.

Hermed følger vores kommentarer med alternative og supplerende forslag vedr. Erhvervsministeriets udkast til *Forslag til Lov om ændring af lov om visse erhvervsdrivende virksomheder, selskabsloven, lov om finansiel virksomhed og forskellige andre love*, der er i høring fra 17. januar til 14. februar 2024.¹⁾

Vores bidrag til høringen følger en række tidligere henvendelser.²⁾

Desuden inddrager vi foreløbige kommentarer til udkastet fra Tænketanken Demokratisk Erhverv.³⁾

Indhold	Side
1. Generelt	1
2. Medarbejdereje, investerende og passive medlemmer	4
3. Aktivsikring og offentligt tilsyn	16
4. Omregistrering (selvstændigt forslag)	23
5. Ikrafttrædelse	28
6. Øvrige lovforslag i udkastet	30
7. anbefalinger vedr. andre initiativer	30
Bilag: Sammenfatning af vores forslag og anbefalinger	

1. Generelt

I det følgende bruges 'andelsvirksomheder' som samlet betegnelse for alle typer af andelsselskaber og andelsforeninger, der er omfattet af *lov om visse erhvervsdrivende virksomheder*, herefter kaldt 'erhvervsvirksomhedsloven'. Forkortelsen AMBA anvendes for andelsvirksomheder, der opfylder både lovens § 3 og § 4 og har begrænset ansvar. Der findes ingen almindelig brugt forkortelse for andelsvirksomheder med personlig hæftelse, som kun er omfattet af § 4 og ikke af § 3.

Erhvervsministeriets udkast omfatter kun virksomhedsformer med begrænset ansvar, dvs. foreninger, selskaber og andelsvirksomheder, der forkortes FMBA, SMBA og AMBA, og anparts- og aktieselskaber, forkortet ApS og A/S, men ikke andelsvirksomheder med personlig hæftelse.

¹ Jf. <https://hoeringsportalen.dk/Hearing/Details/68334>

² Jf. blandt andet *Henvendelse fra kooperative virksomheder om problematiske anbefalinger fra Ekspertarbejdsgruppen om demokratiske virksomheder og alternative forslag* til Folketingets Erhvervsudvalg 5. juni 2023 <https://www.ft.dk/samling/20222/almde/ERU/bilag/186/index.htm>

³ Jf. <https://demokratiskerhverv.dk/2024/01/hvad-betyder-aftalen-om-demokratiske-virksomheder/>

Den manglende inddragelse af andelsvirksomheder med personlig hæftelse i lovgivningsinitiativet er generelt problematisk og begrænser i høj grad de tilsigtede effekter, da andelen af demokratiske virksomheder er størst netop for denne virksomhedsform, der også som den eneste på erhvervs- virksomhedslovens område har været i vækst gennem de seneste år, jf. de følgende to oversigter.

Oversigt 1. Udbredelse af almindelige og demokratiske virksomheder 2019 ⁴⁾

Forenings- og andelsbaserede virksomhedsformer omfattet af erhvervsvirksomhedsloven (EVL)	Alle 2019	Demokratiske 2019	
	antal	antal	% af alle
Foreninger med begrænset ansvar, FMBA (§ 3, stk. 1)	389	188	48,3%
Selskaber med begrænset ansvar, SMBA (§ 3, stk. 2)	732	14	1,9%
Omdannede tidligere finansielle virksomheder (§ 3 og særlovgivning)	209	72	34,4%
Andelsvirksomheder med begrænset ansvar, AMBA (§ 3, jf. § 4)	573	500	87,3%
Andelsvirksomheder med personlig hæftelse (§ 4, jf. § 2, stk. 1-2)	1.518	1.463	96,4%
I alt	3.421	2.237	65,4%

Oversigt 2. Udbredelse 2023 og ændringer 2019-2023 ⁵⁾

Forenings- og andelsbaserede virksomhedsformer omfattet af erhvervsvirksomhedsloven (EVL)	Alle 2023	Ændring 2019-2023	
	antal	antal	% ændr.
Foreninger med begrænset ansvar, FMBA (§ 3, stk. 1)	358	-31	-8,0%
Selskaber med begrænset ansvar, SMBA (§ 3, stk. 2)	406	-326	-44,6%
Omdannede tidligere finansielle virksomheder (§ 3 og særlovgivning)	177	-32	-15,3%
Andelsvirksomheder med begrænset ansvar, AMBA (§ 3, jf. § 4)	512	-61	-10,6%
Andelsvirksomheder med personlig hæftelse (§ 4, jf. § 2, stk. 1-2)	1.634	+116	+7,6%
I alt	3.087	-334	-9,7%

Erhvervsministeriets forslag vedr. medarbejdere og passive investorer bryder desuden med grundlæggende principper for sondringen mellem forenings- og andelsbaserede virksomheder efter nugældende lovgivning og praksis, jf. den følgende oversigt.

⁴ Egen tilvirkning. Kilde: *Udbredelsen af virksomhedsformer i Danmark*, Thomas Poulsen og Jan Uffe Bech, CBS, 2022 <https://research.cbs.dk/da/publications/udbredelse-af-virksomhedsformer-i-danmark> og *Delrapport 1.1. i Barrierer for demokratiske virksomheder*, CBS, 8. marts 2022 <https://em.dk/Media/638249347851189548/analysetema-3plus4-cbs.pdf> Oversigten omfatter virksomheder, der pr. 31. december 2019 var registreret i CVR med status som aktive og normale. Andelen af demokratiske virksomheder er identificeret ved samkøring af data fra CVR, Danmarks Statistik og første udgave af rapporten *Det erhvervsdemokratiske landskab* fra Tænketanken Demokratisk Erhverv, se senere udgaver på: <https://demokratiskerhverv.dk/2022/03/rapport-det-erhvervsdemokratiske-landskab/>

Andelen af demokratiske virksomheder blandt andre virksomhedsformer omfattet af erhvervsvirksomhedsloven udgjorde 9,7% for interessentskaber, I/S (§ 2, stk. 1), 8,1% for kommanditselskaber, K/S (§ 2, stk. 2), og 17,0% for partnerselskaber, P/S (§ 2, stk. 2 og selskabsloven. Partnerselskaber, også betegnet som kommanditaktieselskaber, indgår ikke i lovinitiativet). Blandt ideelle foreninger med erhvervs-mæssige aktiviteter, der ikke er omfattet af erhvervsvirksomhedsloven, var andelen af demokratiske virksomheder på 32,7%. Andelen var mindre end 5% inden for alle andre virksomhedsformer, herunder anparts- og aktieselskaber, fonde og selvejende institutioner.

⁵ Egen tilvirkning. Der er endnu ikke sket kortlægning af demokratiske virksomheder ved udgangen af 2023 og kan derfor ikke udarbejdes en tilsvarende opgørelse som i *Oversigt 1*.

Kilde: Egen afgrænset søgning i CVR. Oversigten omfatter virksomheder, der pr. 31. december 2023 var registreret i CVR med status som aktive og normale. Mulige årsager til det store og stadigt stigende antal andelsvirksomheder med personlig hæftelse omtales i *afsnit 4*. Faldet i de øvrige virksomhedsformer i perioden 2019-2023 skyldes både ophør, fusioner og omdannelser, samt at der pr. 1. januar 2014 ikke har kunnet stiftes nye selskaber med begrænset ansvar, SMBA, og siden er sket en markant vækst i antallet af anpartsselskaber og såkaldte enkeltmandsvirksomheder. Ifølge CBS-analysen, der er omtalt ovenfor i *note 4*, har disse tendenser været generelt gældende siden omkring 2009-2011.

Oversigt 3. Ligheder og forskelle mellem forenings- og andelsbaserede virksomheder

EVL = erhvervs- virksomheds- loven	Foreninger og selskaber med begrænset ansvar FMBA og SMBA EVL § 3	Andelsvirksomheder (andelsselskaber og -foreninger)	
		med begrænset ansvar AMBA EVL § 3, jf. § 4	med personlig hæftelse I/S eller K/S EVL § 4, jf. § 2, stk. 1-2
Ligheder			
'Uskreven ret', forenings- og andelsretlig praksis.	Ejerskabet af virksomheden og dens formue og overskud er kollektivt for de aktuelle medlemmer, bortset fra eventuelle individuelle kapitalindskud og henlagte overskudsandele på individuelle kapitalkonti. Individuelle kapitalandele kan ikke omsættes, men indløses i forbindelse med udtræden eller opløsning af virksomheden.		
EVL § 1, stk. 1.	<i>"Loven finder anvendelse på virksomheder, der har til formål at fremme virksomhedens deltageres økonomiske interesser gennem erhvervsdrift."</i>		
EVL § 5 og 'undtagelses- bekendtgørelsen'.	- medmindre virksomheden er helt eller delvist undtaget fra EVL og omfattet af anden lovgivning.		
EVL § 3, stk. 1, 2. pkt. Forenings- og andels- retlig praksis.	<i>"[...] virksomheden har minimum to deltagere [...] der er mulighed for vekslende deltagerantal [...] økonomiske og forvaltningsmæssige rettigheder [er] ikke [...] baseret på deltagernes andel af kapitalen."</i>		
Erhvervsretlig lovgivning og praksis.	Ingen kapitalkrav, men virksomheden skal til enhver tid have et forsvarligt kapitalberedskab og likviditet til at betale sine forpligtelser, efterhånden som de forfalder.		
Forskelle			
'Uskreven ret'	Foreningsretlige principper.	Andelsretlige (kooperative) principper.	
Medlemskreds	Medlemskredsen er som udgangspunkt åben, herunder for 'passive'.	<i>"[...] deltagelse i virksomheden som aftagere, leverandører eller på anden lignende måde."</i> EVL § 4, 2. led.	
Overskudsdeling Evt. forrentning af individuelle kapitalandele	Evt. overskudsdeling: Lige, baseret på bidrag til omsætning eller lignende. Ingen lovregulering eller praksis om forrentning.	<i>"[...] afkast [overskud], bortset fra normal forrentning af den indskudte kapital, fordeles blandt medlemmerne i forhold til deres andel i omsætningen eller forbliver indestående i virksomheden."</i> EVL § 4, 3. led. Forrentning højst den officielle diskonto + 1% (p.t.)	
Hæftelsesform	'Begrænset ansvar': <i>"[...] ingen af deltagerne hæfter personligt, uden begrænsning og solidarisk."</i> EVL § 3, stk. 1, 1. pkt.	Interessentskab I/S: Alle deltagere hæfter personligt, EVL § 2, stk. 1. Kommanditselskab K/S: Min. én deltager hæfter personligt, EVL § 2, stk. 2.	
Anvendelse af EVL	Fuldt omfattet af EVL, bortset fra kapitel 5 a. Omdannede tidligere finansielle virksomheder, jf. § 1 a, er desuden omfattet kapitel 5 a. om tilsyn fra Erhvervs- styrelsen.	Kun omfattet af kapitel 1, 2, §§ 15f-15 h og kapitel 7. Jf. dog § 2, stk. 3, 2. pkt. hvis alle deltagere har begrænset ansvar.	
Beskatning	Selskabsbeskatning, evt. foreningsbeskatning	Selskabsbeskatning, evt. kooperationsbeskatning	Personbeskatning, evt. selskabsbeskatning

Flere forslag i udkastet skal derfor præciseres, suppleres eller erstattes af alternative forslag. De følgende afsnit indeholder konkrete forslag til, hvordan de tilsigtede forbedringer af vilkårene for demokratiske virksomheder kan opnås på enkle måder inden for de givne rammer og uden afledte uønskede virkninger.⁶⁾

⁶⁾ Jf. også anbefalingerne fra *Ekspertarbejdsgruppen om demokratiske virksomheder*, der blev offentliggjort 21. juni 2022, analyserne fra RUC, ITU og CBS og megafonmålinger udarbejdet til Erhvervsstyrelsen og ekspertarbejdsgruppen <https://em.dk/aktuelt/nyheder/2022/jun/her-er-anbefalingerne-som-skal-forbedre-forholdene-for-demokratiske-virksomheder>

2. Medarbejdereje og passive investorer

2.1. Lovforslag

2.1.1. Erhvervsministeriets udkast til ændring af lov om visse erhvervsdrivende virksomheder (side 1-2)

3. I § 3 indsættes efter stk. 1 som nye stykker:

»Stk. 2. Deltagerne i en virksomhed med begrænset ansvar skal deltage aktivt i virksomheden, jf. dog stk. 3. Der er tale om aktiv deltagelse i virksomheden, når deltagerne bidrager på en af følgende måder:

1. Som aftager.
2. Som producent.
3. Som leverandør.
4. Med egen arbejdsindsats.
5. På anden lignende måde.

Stk. 3. I virksomhedens vedtægter kan optages bestemmelse om, at der kan være medlemmer, som ikke skal deltage aktivt i virksomheden, men som kun skal bidrage til virksomheden med et medlemsindskud (investerende medlemmer). Investerende medlemmer må højst udgøre 30 pct. af den samlede deltagerkreds.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 4.

2.1.2. Vores forslag vedr. medarbejdereje, investerende og passive medlemmer

I § 3, stk. 1 slettes "deltagere" og indsættes den understregede tekst:

"§ 3. Ved en virksomhed med begrænset ansvar forstås i denne lov et andelsselskab (andelsforening) eller en forening med begrænset ansvar, hvor ingen af deltagerne hæfter personligt, uden begrænsning og solidarisk. Det er desuden en betingelse, at virksomheden har minimum to medlemmer, der deltager aktivt i dens drift og ledelse, at der er mulighed for vekslende deltagerantal, og at økonomiske og forvaltningsmæssige rettigheder ikke er baseret på deltagernes andel af kapitalen.

Stk. 2. For selskaber med begrænset ansvar, der er stiftet før den 1. januar 2014, finder lovens regler om foreninger med begrænset ansvar tilsvarende anvendelse med de fornødne tilpasninger."

I § 3 indsættes efter stk. 2 som nyt stk. 3:

"Stk. 3. Virksomheder med begrænset ansvar skal til enhver tid have et forsvarligt kapitalberedskab og tilstrækkelig likviditet til at opfylde nuværende og fremtidige forpligtelser, efterhånden som de forfalder. Virksomhedens ledelse er forpligtet til løbende at vurdere virksomhedens økonomiske situation og sikre, at dens kapitalberedskab er forsvarligt. Der må kun foretages udbetalinger og henlæggelser af overskud til medlemmerne og forrentning af kapitalandele i det omfang, virksomhedens kapitalberedskab fortsat er forsvarligt. Selskabslovens kapitel 7 om ledelse m.v. finder tilsvarende anvendelse med de nødvendige tilpasninger for virksomheder med begrænset ansvar."

I § 4, stk. 1 slettes "deltagernes" og indsættes den understregede tekst:

"§ 4. Ved et andelsselskab (en andelsforening) forstås i denne lov en virksomhed omfattet af § 2, stk. 1 eller stk. 2, eller § 3, hvis formål er at virke til fremme af medlemmernes fælles interesser gennem deres aktive deltagelse i virksomheden som aftagere, leverandører, producenter, med egen arbejdsindsats eller på anden lignende måde, og hvor virksomhedens afkast, bortset fra normal forrentning af den indskudte kapital, enten fordeles blandt medlemmerne i forhold til deres andel i omsætningen eller forbliver indestående i virksomheden, jf. dog stk. 2."

(fortsættes)

I § 4 indsættes efter stk. 1 som nyt stk. 2:

"Stk. 2. Virksomheder med minimum tre aktive medlemmer, jf. stk. 1, kan derudover have investerende og passive medlemmer på betingelse af, at der i vedtægten fastsættes bestemmelser om, at de tilsammen højst kan råde over 25 pct. af stemmerettighederne, at individuelle kapitalandele ikke er omsættelige og højst kan opnå normal forrentning, samt om rettigheder og forpligtelser i øvrigt for investerende og passive medlemmer."

2.2. Begrundelser for vores forslag vedr. medarbejdereje, investerende og passive medlemmer

2.2.1. Generelt

Erhvervsministeriets forslag i udkastet bryder med grundlæggende principper og afgørelsespraksis fra domstolene og Erhvervsankenævnet om sondringen mellem erhvervsdrivende foreninger og andelsvirksomheder.

Af Erhvervsministeriets bemærkninger til forslaget vedr. medarbejdereje fremgår (side 20 i udkastet):

"Det har været overvejet, om tydeliggørelsen af muligheden for medarbejdereje bør foretages i § 3, der indeholder den generelle definition af virksomheder med begrænset ansvar, eller i § 4, der fastsætter yderligere krav til andels-selskaber med begrænset ansvar. Det er Erhvervsministeriets vurdering, at tydeliggørelsen af muligheden for medarbejdereje er relevant for både A.M.B.A.'er og F.M.B.A.'er. Derfor foreslås det, at oplystningen af måder for aktiv deltagelse fremgår af den generelle definition i § 3."

Vi er ikke enige i ministeriets vurdering.

Den foreslåede regulering af aktiv og passiv deltagelse direkte i lovens § 3 er ikke relevant eller hensigtsmæssig for foreninger med begrænset ansvar (FMBA), men et unødvendigt indgreb i det grundlæggende foreningsretlige princip om, at medlemskredsen for en forening som udgangspunkt skal være åben, som også gælder for foreninger med begrænset ansvar efter erhvervsvirksomhedsloven.

Som begrundelse for forslaget vedr. regulering af mulighederne for passive investorer i § 3 fremgår af Erhvervsministeriets bemærkninger (side 22-23 i udkastet), at:

"- andels-selskaber- eller foreninger med begrænset ansvar (A.M.B.A. hhv. F.M.B.A.) har vanskeligt ved at skaffe kapital til henholdsvis opstart og vækst af virksomheden."

Denne opfattelse er ikke bekræftet ved undersøgelser blandt andet udført af CBS til brug for Ekspert-arbejdsgruppen om demokratiske virksomheder.⁷⁾

Desuden er der intet lovgivningsmæssigt til hinder for, at foreninger med begrænset ansvar og andelsvirksomheder kan have investorer, støtte- og långivere i det omfang, de ikke samtidig har sædvanlige medlemsrettigheder, herunder især stemmerettigheder på generalforsamlinger eller tilsvarende forsamlinger.

I vores rådgivningspraksis siden midten af 1980'erne har vi endnu ikke oplevet, at institutionelle investorer, støtte- eller långivere har efterspurgt sædvanlige medlemsrettigheder, da det som udgangspunkt også indebærer tilsvarende juridisk og økonomisk medansvar.

⁷ Jf. Delrapport 1.2. Pengeinstitutfinansiering til og fra demokratiske virksomheder i Barrierer for demokratiske virksomheder, CBS, 8. marts 2022, <https://em.dk/Media/638249347851189548/analysetema-3plus4-cbs.pdf>

Der aftales ofte begrænsede og indirekte rettigheder for investorer og andre samarbejdspartnere som informationsret og ret til repræsentation i virksomhedens ledelse og på generalforsamlinger eller tilsvarende forsamlinger med tale-, men ikke stemmeret, og det er allerede tilladt efter den nugældende lovgivning og praksis, både i foreninger med begrænset ansvar og andelsvirksomheder.

I stedet for medlemskab med sædvanlige rettigheder kan institutionelle investorer, støtte- og långivere også typisk opnå mere vidtgående kontrol og økonomiske rettigheder som kreditorer på grundlag af aftalevilkår om godkendelse af vedtægtsændringer og ekstraordinære dispositioner, adgang til opsigelse og indfrielse af deres økonomiske engagementet ved misligholdelse m.v.

Derimod kan det være relevant, at bredere og mere ubestemte kredse af kapitalindskydere f.eks. via crowdfunding kan opnå sædvanlige medlemsrettigheder og tilknyttede forpligtelser. Dette er allerede muligt og lovligt i foreninger med begrænset ansvar (FMBA), der opfylder grundbetingelsen om minimum to aktive deltagere og øvrige krav i den nugældende § 3, men ikke i andelsvirksomheder omfattet af § 4.

Foreninger med begrænset ansvar (FMBA) kan efter nugældende lovgivning og praksis have investerende og passive medlemmer i det omfang, kravet i § 3 om minimum to aktive deltagere er opfyldt, og investor-kapital anvendes til foreningens ideelle eller erhvervs-mæssige formål uden at have karakter af såkaldt passiv formueforvaltning, der er omfattet af den finansielle lovgivning og Finanstilsynets kompetence.

Den foreslåede definition og opstilling af aktive medlemmer i § 3 kan give grundlag for modsætningsvis og indskrænkende fortolkning af kravene til medlemskredsen for foreninger med begrænset ansvar på samme måde, som var tilfældet med den eksisterende opstilling i § 4 af deltagerkredsen for andelsvirksomheder ind til praksisændringen i 2011, der omtales nedenfor i *afsnit 2.2.4*.

Ministeriets forslag indebærer derfor væsentlig risiko for at blive opfattet som en indskrænkning af medlemskredsen for foreninger med begrænset ansvar og kan dermed få omfattende negative konsekvenser for eksisterende og fremtidige foreningsbaserede virksomheder, herunder krav om opløsning, omdannelse til eller stiftelse af anparts- og aktieselskaber i stedet, jf. *afsnit 4*.

Af Erhvervsministeriets bemærkninger til forslaget fremgår (side 20 og 63 i udkastet) at:

"Der er tale om en ikke udtømmende liste."

"Der er med den foreslåede bestemmelse ikke tilsigtet materielle ændringer i den gældende retstilstand."

Disse bemærkninger udgør naturligvis væsentlige bidrag til fortolkning af de foreslåede ændringer af § 3, men generelt er det u hensigtsmæssigt at indføre ændringer af eksisterende lovgivning, der på grund deres teknisk-juridiske udformning kan give anledning til tvivl og kun kan forstås som tilsigtet på baggrund af lovens forarbejder i stedet for direkte af lovtekstens indhold.

For at undgå afledte negative konsekvenser, opnå en mere klar afgrænsning af de omfattede virksomhedsformer og af hensyn til andre initiativer i lovforslaget, foreslår vi i stedet § 3 præciseret og suppleret på andre måder, jf. nedenfor i *afsnit 2.2.2*. og *2.2.3*.

Derudover er det relevant at præcisere medlemskredsen for andelsvirksomheder i § 4 ved at tilføje den eksisterende opstilling i bestemmelsen flere eksempler, så den også omfatter aktiv deltagelse som *producent eller med egen arbejdsindsats*, jf. *afsnit 2.2.4*.

Desuden er det nødvendigt at indføre lovhjemmel i § 4 for, at andelsvirksomheder kan have investerende og passive medlemmer, da det ikke er tilladt efter nugældende dansk lovgivning og andelsretlig praksis, jf. nærmere i *afsnit 2.2.5*.

Med vores forslag om regulering af mulighederne for medarbejdereje, investerende og passive medlemmer i § 4 omfattes også andelsvirksomheder med personlig hæftelse. Det er ikke tilfældet med ministeriets forslag, men nødvendigt for at undgå fortolkningstvivl, da afgrænsningen af medlemskredsen er – og fortsat skal være – éns for andelsvirksomheder med begrænset ansvar (AMBA) og andelsvirksomheder med personlig hæftelse, jf. *Oversigt 3* og *afsnit 4*.

Den samlede virkning af ministeriets forslag til ændring af § 3 er, at væsentlige forskelle mellem forenings- og andelsbaserede virksomheder ophæves, jf. *Oversigt 3*.

For foreninger med begrænset ansvar (FMBA) er det tilstrækkeligt, at de eksisterende muligheder for at have medarbejdere og investorer som medlemmer tydeliggøres i Erhvervsstyrelsens generelle vejledning om erhvervsvirksomhedsloven.⁸⁾ Vejledningen, der senest er opdateret i 2013, er p.t. den vigtigste informationskilde om forenings- og andelsbaserede virksomheder og skal under alle omstændigheder revideres, jf. også *afsnit 7* om vores anbefalinger vedr. andre initiativer.

I de følgende afsnit beskrives og begrundes vores alternative forslag til ændringer af § 3 og § 4 nærmere.

2.2.2. Vores forslag til præcisering af § 3, stk. 1 vedr. aktiv deltagelse

2.2.2.1. Særligt vedr. grundbetingelsen om minimum to deltagere

Med vores forslag præciseres betingelsen § 3, stk. 1, 2. punkt om, at virksomheden skal have minimum to deltagere, ved at erstatte "deltagere" med "medlemmer, der deltager aktivt i dens drift og ledelse", jf. den understregede tekst i vores forslag.

Deri ligger for det første, at der skal være tale om medlemmer med sædvanlige medlemsrettigheder og beføjelser, og for det andet, at disse medlemmer skal deltage aktivt både i virksomhedens drift og ledelse.

Disse krav skal opfyldes af minimum to ejere af virksomheden.

Kravet om, at minimum to ejere skal deltage aktivt i virksomhedens drift, er allerede gældende.

Kravet om, at minimum to ejere også skal deltage i virksomhedens ledelse, er en præcisering af gældende praksis om, at virksomheder med begrænset ansvar skal adskille sig væsentligt fra kapitalselskaber, særligt anpartsselskaber, der kan ejes, drives og ledes af én person.

Ved begrebet 'ledelse' forstås i erhvervsvirksomhedsloven medlemmer af bestyrelsen, direktionen eller et tilsvarende ledelsesorgan.⁹⁾

Kravet om deltagelse i ledelsen indebærer derfor, at mindst to ejere enten skal være medlemmer af virksomhedens bestyrelse eller dens direktion, henholdsvis at én ejer er medlem af bestyrelsen og en anden af direktionen, eller er tegningsberettigede, enten i forening eller i kombination af, at én af ejerne er medlem af virksomhedens direktion eller bestyrelse og en anden ejer udpeget som tegningsberettiget.

Dette element i vores forslag skal ses på baggrund af, at en række tidligere ændringer af erhvervsvirksomhedsloven har haft som hovedformål at hindre misbrug af selskaber med begrænset ansvar (SMBA) til omgåelse af selskabsloven, herunder kapitalkravene for anpartsselskaber.

⁸⁾ Jf. <https://erhvervsstyrelsen.dk/vejledning-virksomheder-med-begraenset-ansvar-amba-og-fmba> og *afsnit 7*.

⁹⁾ Jf. lovens § 4 a, stk. 1, nr. 2.

Særligt i forbindelse med ændringerne i 2011 er der opstået uklarhed ved formuleringer i bemærkninger til lovforslaget, der ikke er i fuld overensstemmelse med forudgående eller efterfølgende praksis fra domstolene og Erhvervsankenævnet, jf. de gengivne lovforarbejder i udkastet (side 21-22).

Kravet om, at mindst to ejere af foreninger, selskaber og andelsvirksomheder med begrænset ansvar skal deltage aktivt i både virksomhedens drift og ledelse, adskiller virksomhedsformer med begrænset ansvar efter § 3 i erhvervsvirksomhedsloven klart fra anpartsselskaber, der kan stiftes, ejes, drives og ledes af kun én person.

Vores forslag indebærer dermed både et mere præcist grundlag for at konstatere, om kravene i § 3 er opfyldt, og en mere klar afgrænsning mellem virksomhedsformerne i erhvervsvirksomheds- og selskabsloven.

Desuden skal vores forslag ses på baggrund af, at erhvervsvirksomhedsloven ikke indeholder nærmere regulering om ledelsesforholdene i virksomheder med begrænset ansvar, jf. også vores forslag om at supplere § 3 med et nyt stk. 2, der omtales nærmere nedenfor i *afsnit 2.2.3*.

2.2.2.2. Særligt vedr. foreninger med begrænset ansvar

Foreninger med begrænset ansvar (FMBA) bygger på almindelige foreningsretlige principper om, at medlemskredsen som udgangspunkt skal være åben for alle, der støtter foreningens formål, men kan afgrænses f.eks. til nærmere bestemte geografiske områder, brancher eller lignende.

Ligesom ideelle foreninger, der ikke er omfattet af erhvervsvirksomhedsloven, har foreninger med begrænset ansvar ofte medlemmer, der ikke bidrager aktivt til virksomhedens drift, ledelse eller omsætning i sædvanlig betydning, men har status og rettigheder som medlemmer, ikke nødvendigvis i fuldstændig samme omfang som øvrige medlemmer, men begrænsede på forskellige måder.

Som eksempler kan nævnes stiftere, tidligere medlemmer eller medarbejdere, lokale borgere og virksomheder samt andre private eller offentlige interessenter, der støtter foreningen økonomisk med kontingentbetaling, donationer, som sponsorer eller investorer, men ikke bidrager aktivt til foreningens drift eller omsætning, kun lejlighedsvist eller i forholdsvis ubetydeligt omfang.

Denne type medlemmer indgår ikke i oplistningen i Erhvervsministeriets forslag og kan også vanskeligt rummes inden for den afsluttende formulering *"på anden lignende måde"*.

Som almindeligt kendte eksempler på foreninger med begrænset ansvar, der har medlemmer af disse typer, kan nævnes FDM, jf. også omtalen af den såkaldte FDM-dom i Erhvervsstyrelsens vejledning, og omdannede tidligere finansielle virksomheder.¹⁰⁾

Af Erhvervsministeriets bemærkninger til forslaget fremgår (side 22-23 i udkastet):

"Det er efter den gældende erhvervsvirksomhedslov ikke muligt at deltage passivt i en virksomhed med begrænset ansvar som investor, dvs. alene med indskud i virksomheden, uden at tage aktiv del i virksomhedens drift."

"... alle deltagerne i andelsselskaber- eller foreninger med begrænset ansvar (A.M.B.A. hhv. F.M.B.A.) skal være aktive ..."

¹⁰⁾ Jf. afsnit 3.1. i <https://erhvervsstyrelsen.dk/vejledning-virksomheder-med-begraenset-ansvar-amba-og-fmba> og blandt andet *Redegørelse om status for åbenhed i omdannede tidligere finansielle virksomheder* <https://www.ft.dk/samling/20141/almdel/eru/bilag/179/1508087.pdf>

Vi er ikke enige i, at disse opfattelser gælder for foreninger med begrænset ansvar (FMBA) efter § 3.

For foreninger med begrænset ansvar er det afgørende kriterium i forhold til investorer, hvorvidt der er tale om kapitaltilførsel til foreningens erhvervmæssige drift, jf. definitionen i erhvervsvirksomhedslovens § 1, eller i stedet er tale om formueforvaltning og dermed såkaldt passiv kapitalanbringelse omfattet af den finansielle lovgivning og Finanstilsynets kompetence, som medfører, at foreningen er undtaget fra erhvervsvirksomhedsloven.¹¹⁾

Derudover er det ifølge praksis fra domstolene og Erhvervsankenævnet vedr. § 3 tilstrækkeligt, at deltagerne i en forening med begrænset ansvar har forvaltningsmæssige rettigheder og beføjelser for at kunne være medejere og medlemmer.

De forvaltningsmæssige rettigheder kan være begrænsede eller indirekte og behøver ikke at indebære andre beføjelser end ret til at modtage information om og fremkomme med indstillinger til forslag og valg.

Deltagerne behøver ikke samtidig at have økonomiske rettigheder eller beføjelser.

Eventuelle økonomiske rettigheder kan desuden være begrænsede og indirekte, f.eks. i form af rabat, bonus eller særligt fordelagtige medlemstilbud, uden at indebære beføjelser til at medvirke til beslutninger om økonomiske forhold, ret til dividende, andel i overskud ved opløsning eller lignende.

Deltagerne kan også have økonomiske rettigheder baseret på kapitalandele i dattervirksomheder ejet af foreningen, som i omdannede tidligere finansielle virksomheder.

Desuden er foreninger med begrænset ansvar kun omfattet af lovregulering om, at overskudsdeling ikke må baseres på kapitalandele, men ikke om, at udbetalinger eller overførsler til medlemmerne skal baseres på deres omsætning eller om, at eventuel forrentning af medlemmernes individuelle kapitalandele skal være "normal", dvs. p.t. højst 1% over diskontoen.

Disse principper adskiller væsentligt foreninger med begrænset ansvar fra principperne i § 4 og andelsretlig praksis for andelsvirksomheder, jf. også *Oversigt 3* og nedenfor i *afsnit 2.2.4*.

Derimod gælder som fælles princip for foreninger med begrænset ansvar og andelsvirksomheder både med begrænset ansvar og personlig hæftelse at eventuelle individuelle kapitalandele ikke er omsættelige og kun kan indløses i forbindelse med udtræden eller opløsning af virksomheden.

Foreninger med begrænset ansvar (FMBA) er én af de enkleste og samtidig bredest anvendelige danske virksomhedsformer og desuden én af de mest velegnede for demokratisk ejerskab, både som selvstændig virksomhed, som erhvervmæssig sammenslutningsform og som modervirksomhed i holding- og koncernrelationer, herunder for medarbejderejede virksomheder.

Mange lande har ikke en tilsvarende virksomhedsform, men kun mulighed for at praktisere lignende principper i foreninger, der er reguleret af særlovgivning, eller i kooperative virksomheder reguleret af lovgivning med adgang til investerende og passive medlemmer i et nærmere begrænset omfang.

Derfor er det væsentligt at bevare foreninger med begrænset ansvar (FMBA) som selvstændig demokratisk virksomhedsform i Danmark, uden lovindgreb i grundlæggende foreningsretlige principper. Derimod er der behov for præciseringer af allerede gældende lovgivning og praksis også i Erhvervsstyrelsens vejledninger, jf. vores forslag ovenfor, i de følgende afsnit og *afsnit 7*.

¹¹ Jf. § 5, stk. 1, nr. 3 i erhvervsvirksomhedsloven og den tilknyttede såkaldte undtagelsesbekendtgørelse.

2.2.3. Vores forslag til supplerings af § 3 med et nyt stk. 3 vedr. kapitalberedskab og ledelsesansvar

Erhvervsvirksomhedsloven indeholder ikke som selskabsloven bestemmelser om, at virksomheden til enhver tid skal have et forsvarligt kapitalberedskab og tilstrækkelig likviditet til at betale nuværende og fremtidige forpligtelser, efterhånden som de forfalder, eller om ledelsens ansvar og handlepligt, når dette krav ikke er opfyldt eller må forudses ikke at kunne overholdes.¹²⁾

I praksis antages tilsvarende krav og ansvar også at gælde for virksomheder med begrænset ansvar omfattet af erhvervsvirksomhedslovens § 2, stk. 3 eller § 3, men ikke for virksomheder med personlig hæftelse, der kun er omfattet af § 2 stk. 1, § 2 stk. 2 eller § 4, dvs. interessentskaber, kommanditselskaber og andelsvirksomheder.¹³⁾

Vores forslag om direkte regulering i erhvervsvirksomhedsloven af krav om forsvarligt kapitalberedskab og ledelsesansvar i virksomheder med begrænset ansvar er blandt andet inspireret af norsk lovgivning.

Den norske *lov om samvirkeforetak (samvirkelova)* indeholder et selvstændigt kapitel med detaljerede bestemmelser om økonomiforhold, der samlet medfører, at kravet om forsvarligt kapitalberedskab gælder som generalklausul i forhold til både ordinære og ekstraordinære dispositioner over virksomhedens overskud, formue og eventuelle bundne reserver, herunder udbetalinger til medlemmerne, henlæggelse af overskud på deres individuelle kapitalkonti, forrentning af individuelle kapitalandele, lån, sikkerhedsstillelse, tilskud og gaver.¹⁴⁾

Vores forslag er mindre omfattende end bestemmelserne i den norske lov og har som hovedformål:

- At undgå misforståelser som følge af, at der ikke gælder lovbestemte krav om minimumkapital for virksomheder omfattet af erhvervsvirksomhedsloven.
- At tydeliggøre medlemmernes og ledelsens økonomiske ansvar og ledelsens handlepligt i virksomheder med begrænset ansvar omfattet af erhvervsvirksomhedsloven.
- At give grundlag for henvisning til lovbestemte krav om forsvarligt kapitalberedskab i virksomhedernes vedtægter og øvrige beslutninger som hjemmel for eventuelle deraf følgende begrænsninger af udbetalinger til medlemmerne, overførsler til medlemmernes individuelle kapitalkonti og forretning af kapitalandele.
- At tilskynde til præcisering af beslutninger på generalforsamlinger og tilsvarende forsamlinger samt af konteringer i virksomhedens bogholderi og regnskab om anvendelsen af dens overskud og formue, herunder eventuelle henlæggelser på individuelle medlemskapitalkonti, som likviditetsreserver eller som bundne reserver til bestemte formål.
- At danne grundlag for bestemmelser i erhvervsvirksomhedsloven om muligheder og betingelser for frivilligt tilsyn for virksomheder med begrænset ansvar, der ikke er omdannede tidligere finansielle virksomheder, jf. vores forslag i *afsnit 3*.

¹² Jf. blandt andet kapitel 7 i selskabsloven <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2023/1168>

¹³ § 2, stk. 3 i erhvervsvirksomhedsloven omfatter interessentskaber og kommanditselskaber, hvor alle deltagere har begrænset ansvar og typisk er kapitalselskaber, dvs. også som komplementar i et kommanditselskab.

¹⁴ Jf. kapitel 4, særligt § 31. *Utdelingsskranke. Ulovlege utdelingar* <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2007-06-29-81>

2.2.4. Vores forslag til præcisering af § 4, stk. 1 vedr. aktiv deltagelse

Historisk har aktiv deltagelse med egen arbejdskraft ikke været anset for tilstrækkeligt til at opfylde betingelserne for ejerskab eller medejerskab af andelsvirksomheder efter § 4 i erhvervsvirksomhedsloven før praksisændringen ved godkendelsen af den første medarbejderejede andelsvirksomhed i 2011.¹⁵⁾

Praksis ind til da skyldes en udbredt opfattelse i Danmark siden andelsbevægelsens begyndelse og senere efter indførelsen af erhvervsvirksomhedsloven, jf. følgende citat fra *Dansk andelsret* af Erik Hørlyck:¹⁶⁾

"... selv om arbejdstagerne formelt blev gjort til andelshavere, ville de ikke af den grund blive leverandører eller aftagere [...]. I øvrigt er LEV [erhvervsvirksomhedslovens] § 4 til hinder for ansatte som andelshavere."

Opfattelsen er i strid med de internationale kooperative principper, der blev vedtaget af *International Cooperative Alliance* (ICA) i 1895 og senere implementeret af *International Labour Organization* (ILO), FN, EU og i mange landes nationale lovgivning, og bygger på en modsætningsvis og indskrænkende fortolkning af § 4 i erhvervsvirksomhedsloven.

I andre lande med tilsvarende lovbestemte definitioner af kooperative virksomheder anses medarbejdere og andre, der bidrager med deres egen arbejdskraft, for omfattet formuleringer som *"eller på anden lignende måde"*, dvs. som sidestillede med leverandører og aftagere.¹⁷⁾

Praksisændringen i 2011 er udtryk for anerkendelse af samme fortolkning af § 4 i erhvervsvirksomhedsloven som i andre lande med tilsvarende bestemmelser, og adgangen til medarbejderejede andelsvirksomheder må nu anses for gældende ret.

Uanset, at praksisændringen er ved at være almindelig kendt, er det både relevant og hensigtsmæssigt at præcisere i § 4, at medlemskredsen for andelsvirksomheder også omfatter personer, der bidrager med egen arbejdsindsats, da den modsatte opfattelse fortsat gør sig gældende, blandt andet fordi *Dansk Andelsret*, jf. ovenfor, der senest er revideret i 2000, fortsat er den mest udbredte og citerede juridiske lærebog på området.

Foreningsretlig litteratur indeholder ikke lignende synspunkter om, at medlemskab af en foreningsbaseret virksomhed kan afvises for medarbejdere, alene fordi de også er ansatte i foreningen.

Vi har heller ikke i vores rådgivningspraksis siden midten af 1980'erne oplevet tvivl om disse spørgsmål. Desuden har vi kendskab til et stort antal nuværende foreninger med begrænset ansvar, der har ansatte som medlemmer med sædvanlige medlemsrettigheder eller udelukkende har ansatte som medlemmer.¹⁸⁾

Vi er enige i Erhvervsministeriets nærmere beskrivelser i bemærkningerne af, hvad der forstås ved aktiv deltagelse i andelsvirksomheder som aftager, producent, leverandør, med egen arbejdsindsats eller på anden lignende måde, herunder om, at medlemmer, der udfylder én eller flere af disse roller, også skal være ejere i virksomheden (side 63-64 i udkastet).

¹⁵⁾ Jf. Center for Vild Analyse A.M.B.A., som efter omfattende korrespondance med Erhvervsstyrelsen blev godkendt og registreret i CVR den 19. oktober 2011

<https://datacvr.virk.dk/enhed/virksomhed/33966075?fritekst=vild%2520analyse&sideIndex=0&size=10>

¹⁶⁾ *Dansk andelsret*, Erik Hørlyck, 3. udgave, 2000, side 217. Erhvervsvirksomhedsloven trådte i kraft 1. januar 1995.

¹⁷⁾ Jf. f.eks. § 1, stk. 2 i den norske *Lov om samvirkeforetak (samvirkelova)* fra 2007: *"Med samvirkeforetak er meint ei samanslutning som har til hovudformål å fremje dei økonomiske interessene til medlemmane gjennom deira deltaking i verksemda som avtakarar, leverandørar eller på annan liknande måte [...]"*

¹⁸⁾ Omfanget af medarbejderejede foreninger med begrænset ansvar og andelsvirksomheder kan ikke vurderes ud fra oplysningerne i CVR eller andre registerdata.

Derimod er vi som tidligere nævnt ikke enige i, at opstillingen er relevant eller hensigtsmæssig i § 3 med virkning også for foreninger med begrænset ansvar (FMBA), men kun i § 4 og dermed også gældende både for andelsvirksomheder med begrænset ansvar (AMBA) og andelsvirksomheder med personlig hæftelse.

2.2.5. Vores forslag til supplerings af § 4 med et nyt stk. 2 vedr. investerende og passive medlemmer

2.2.5.1. Generelt

Vores forslag omfatter både investerende medlemmer og andre typer af såkaldt passive medlemmer.

Årsagen er, at andelsvirksomheder allerede efter gældende dansk andelsretlig praksis i et vist omfang kan have medlemmer, som efter ophør af aktiv deltagelse i virksomheden bevarer nærmere bestemte forvaltningsmæssige og økonomiske rettigheder uden samtidig at være omfattet af samme juridiske og økonomiske ansvar som aktive medlemmer.

Det kan f.eks. være tilfældet i forbindelse med, at et udtrædende medlem har tilgodehavende overskudsandele fra før ophøret af den aktive deltagelse i virksomheden eller har ladet individuelle kapitalandele blive stående i virksomheden med karakter af ansvarlig lånekapital, der tilbagebetales og eventuelt forrentes over en længere periode på grundlag af nærmere fastsatte retningslinjer og aftalte vilkår.

Denne adgang til at bevare nærmere bestemte medlemsrettigheder som passivt medlem efter ophør af aktiv deltagelse er relevant og hensigtsmæssig at regulere i § 4, af flere grunde:

Det er en udbredt ukorrekt opfattelse, at alle medlemsrettigheder i andelsvirksomheder ophører samtidig med ophøret af aktiv deltagelse i virksomheden, uanset årsag, herunder for fratrådte medarbejdere.

Desuden er det en udbredt ukorrekt opfattelse, at udtrædende medlemmer har et ubetinget og ubegrænset retskrav på udbetaling af samtlige tilgodehavende individuelle overskuds- og kapitalandele i forbindelse med ophøret.¹⁹⁾

Tilsvarende opfattelser gør sig ikke gældende i forhold til foreninger med begrænset ansvar, jf. også ovenfor vedr. det grundlæggende foreningsretlige princip om åbenhed, herunder i forhold til investerende og passive medlemmer.

De internationale kooperative principper har blandt andet til formål at sikre autonomi, uafhængighed, selvstændighed og uindskrænket kontrol for de aktive medlemmer over deres virksomheder og sammenlutninger, jf. især det fjerde princip i *Statement on the Cooperative Identity*:²⁰⁾

“Cooperatives are autonomous, self-help organisations controlled by their members. If they enter into agreements with other organisations, including governments, or raise capital from external sources, they do so on terms that ensure democratic control by their members and maintain their cooperative autonomy.”

¹⁹⁾ Jf. også ovenfor i afsnit 2.2.3. om kapitalberedskab og ledelsesansvar. Desuden findes ukorrekte opfattelser om, at medlemskapitalen i andelsvirksomheder ikke kan investeres i anlægsaktiver, men skal holdes likvid til dækning af udtrædende medlemmers kapitalandele. Efter andelsretlig praksis må udtrædende medlemmer højst udbetales individuelt indskudt kapital og opsparet overskud, eventuelt med begrænset forrentning, hvis det er vedtaget, og desuden kun i det omfang, virksomhedens kapitalberedskab fortsat er forsvarligt, ofte også efter en afdragsordning over en længere årrække, eventuelt som, eller finansieret ved, lån. Dermed sker udbetalingen til udtrædende medlemmer af andelsvirksomheder typisk med lavere beløb og på lempeligere vilkår end i andre virksomhedsformer som interessentskab og kapitalselskaber, hvor udtrædende kan gøre krav på udbetaling af en forholdsmæssig andel af virksomhedens nettoformue eller af dens markedsværdi, eventuelt kursværdi.

²⁰⁾ Jf. <https://ica.coop/en/cooperatives/cooperative-identity>

I kooperative virksomheder skal indflydelsen for medlemmer, der ikke bidrager aktivt til virksomhedens drift eller omsætning, derfor begrænses, så de ikke kan opnå flertal eller blokere for beslutninger i strid med kooperativets og de aktive medlemmers interesser, og heller ikke opnå andre forvaltningsmæssige eller økonomiske rettigheder, der er videregående eller bedre end for aktive medlemmer.

Disse principper gælder ikke for foreninger med begrænset ansvar og skal derfor ikke reguleres i erhvervs-virksomhedslovens § 3, men kun i § 4 og dermed også både for andelsvirksomheder med begrænset ansvar og andelsvirksomheder med personlig hæftelse.

2.2.5.2. 'Tærskelværdien'

Vi er enige i følgende foreløbige kommentar fra Tænketanken Demokratisk Erhverv om, at 'tærskelværdien' skal defineres som en andel af stemmerettighederne og ikke som en andel af deltagerkredsen: ²¹⁾

"Det er vigtigt, at det gøres nemmere for særligt nystartede demokratiske virksomheder, at de kan få investeringer ind udefra. Det er vigtigt skridt fremad, men som kan blive endnu bedre. I det nuværende forslag står der, at "Investerende medlemmer må højst udgøre 30 pct. af den samlede deltagerkreds". Hvis der i en given demokratisk virksomhed er 6 ejere (fx producenter eller medarbejdere) så står virksomheden i en situation, hvor der kun er plads til omtrent 3 "investerende medlemmer" – også selvom flere hundrede mennesker gerne vil investere mindre beløb i det givne selskab.

Man kunne med fordel ændre teksten således, at "investerende medlemmer tilsammen højst må råde over 30 pct. af de samlede stemmerettigheder". Dermed kan mindre nystartede, demokratiske virksomheder igangsætte crowdfunding kampagner, hvor lokale borgere eller andre kan blive passive medlemmer via mindre tilskud. Når de passive medlemmer udelukkende kan udgøre 30 pct af den samlede mængde stemmerettigheder, så går det ikke udover det demokratiske ejerskab."

Af Erhvervsministeriets bemærkninger fremgår blandt andet (side 22-24 i udkastet):

"Erhvervsministeriet vurderer, at det er hensigtsmæssigt, at grænsen for andelen af passive investorer, som anbefalet af Ekspertarbejdsgruppen for demokratiske virksomheder, fastsættes til 30 pct., og ikke som i den svenske lovgivning på op til 33 pct. Det indebærer, at der som minimum altid vil skulle være tre aktive deltagere i en virksomhed med begrænset ansvar, som ønsker at have passive investorer."

Vi er ikke enige i, at det er hensigtsmæssigt at fastsætte 'tærskelværdien' højere end de 25%, som gælder efter reglerne for europæiske andelsselskaber i henhold til den såkaldte SCE-forordning, der er gengivet og omtalt sammen med den svenske lovgivning i Erhvervsministeriets bemærkninger (side 22-23 i udkastet).

Vi kan heller ikke se saglige begrundelser for forslaget, hverken i anbefalingerne fra Ekspertarbejdsgruppen om demokratiske virksomheder eller i Erhvervsministeriets bemærkninger til forslaget i udkastet.

Tværtimod medfører en højere tærskelværdi end 25% risiko for, at investerende og passive medlemmer kan opnå blokerende indflydelse i strid med virksomhedens og de aktive medlemmers interesser i forhold til vedtægtsændringer og andre væsentlige beslutninger, der i danske andelsvirksomheder og kooperative virksomheder i andre lande typisk kræver kvalificeret flertal på mindst tre fjerdedele og ofte mere.

En højere tærskelværdi end 25% er heller ikke i overensstemmelse med de internationale kooperative principper ifølge International Cooperative Alliance, som dog anerkender, at lovgivningen om kooperative virksomheder i enkelte lande har åbnet mulighed for, at investorer kan få større indflydelse. ²²⁾

²¹ Jf. <https://demokratiskerhverv.dk/2024/01/hvad-betyder-aftalen-om-demokratiske-virksomheder/>

²² Jf. bl.a. *The Guidance Notes on the Cooperative Principles*, ICA, 2016 (side 43 og 45-55 i den engelske version) <https://ica.coop/en/media/library/the-guidance-notes-on-the-co-operative-principles>

Generelt vil en højere tærskelværdi end for europæiske andelsselskaber også have negativ betydning for gennemsigtigheden, genkendeligheden og troværdigheden af danske kooperative virksomheder i international sammenhæng og dermed for deres globale samarbejds- og samhandelsmuligheder.

Derimod er vi enige med Erhvervsministeriet i, at minimum tre aktive medlemmer er en relevant og hensigtsmæssig betingelse for også at have investerende og passive medlemmer.

Vores forslag kombinerer derfor en grundbetingelse om minimum tre aktive medlemmer med en tærskel for de samlede stemmerettigheder for investerende og passive medlemmer på generalforsamlinger, tilsvarende forsamlinger og i ledelsen på i alt højst 25%, dvs. svarende til reglerne i SCE-forordningen for europæiske andelsselskaber.

Vi er også enige i Erhvervsministeriets forslag til præcisering af § 20 a i erhvervsvirksomhedsloven kapitel 6 om *Opløsning og sletning af virksomheder med begrænset ansvar*, med den forskel, at den er relevant og hensigtsmæssig i forhold til § 4 og ikke § 3, hvad naturligvis skal fremgå af loven, herunder ved indsættelse af "eller § 4, jf. § 3", jf. den understregede ændring nedenfor i bemærkningerne (side 65-66 i udkastet):

"Ansvaret for overholdelse af grænseværdien påhviler virksomhedens ledelse.

Erhvervsstyrelsen vil som led i en registreringskontrol eller en efterfølgende kontrol kunne forlange at få oplysninger fra virksomheden for at kunne tage stilling til, om erhvervsvirksomhedsloven, regler fastsat i medfør af loven og virksomhedens vedtægter er overholdt, jf. erhvervsvirksomhedslovens § 17 b, stk. 1.

Modtages de afkrævede oplysninger, og finder Erhvervsstyrelsen, at forholdet er i overensstemmelse med loven, vil styrelsen ikke foretage sig yderligere.

Vurderer Erhvervsstyrelsen derimod, at en virksomhed med begrænset ansvar ikke længere opfylder lovens § 3 [eller § 4, jf. § 3], vil styrelsen kunne anmode skifteretten om at opløse virksomheden, jf. erhvervsvirksomhedslovens § 20 a, stk. 1, nr. 1.

Hvis virksomheden ikke indsender oplysninger, eller oplysningerne er mangelfulde, vil Erhvervsstyrelsen også kunne anmode skifteretten om at opløse virksomheden, jf. den foreslåede ændring af erhvervsvirksomhedslovens § 20 a, stk. 1, nr. 7, jf. lovforslagets § 1, nr. 5. [...]

Erhvervsstyrelsen vil forinden kunne fastsætte en frist til at afhjælpe manglen, jf. § 20 a, stk. 2. Denne frist vil gøre det muligt for virksomheden af foretage nødvendige opfølgninger for at bringe andelen af passive deltagere i overensstemmelse med tærskelværdien og således undgå, at virksomheden tvangsopløses. Det kan f.eks. være ved at få nye aktive deltagere ind i virksomheden eller ved at omdanne virksomheden til et kapital-selskab efter den foreslåede § 21 e, jf. lovforslagets § 1, nr. 6. Ifølge Erhvervsstyrelsens praksis fastsættes fristen normalt til 4 uger. Er forholdet ikke berigtiget inden fristens udløb, vil Erhvervsstyrelsen kunne træffe beslutning om tvangsopløsning. Virksomheden vil herefter på samme måde som i dag have mulighed for at anmode om genoptagelse af virksomheden efter oversendelsen til skifteretten, jf. § 20 i erhvervsvirksomhedsloven.

Erhvervsstyrelsen skal ved en afgørelse om at oversende en virksomhed til tvangsopløsning opfylde proportionalitetsprincippet. Det er således ikke hensigten at tvangsopløse en virksomhed med begrænset ansvar, blot fordi virksomheden kortvarigt overskrider tærskelværdien for passive deltagere.

Hvis Erhvervsstyrelsen skal tvangsopløse en virksomhed på grund af manglende overholdelse af tærskelværdien, skal der være tale om blivende tilstand, hvor virksomheden vedvarende ikke har overholdt tærskelværdien og hvor virksomheden ikke indenfor en rimelig frist, efter påbud fra Erhvervsstyrelsen, har bragt forholdet i overensstemmelse med tærskelværdien."

2.2.5.2. Øvrige rettigheder og forpligtelser for investerende og passive medlemmer

Ud over, at grundbetingelserne for investerende og passive medlemmer og begrænsningerne for deres stemmerettigheder skal reguleres i virksomhedens vedtægter, koordineret med bestemmelser om kvalificeret flertal ved væsentlige beslutninger, f.eks. begrænset til samlet højst 20%, hvis der kræves kvalificeret flertal på fire femtedele, som er almindeligt for kooperative virksomheder, skal der også fastsættes nærmere bestemmelser i vedtægterne om deres øvrige rettigheder og forpligtelser.

Det skyldes blandt andet, at rettighederne for investerende og passive medlemmer i andelsvirksomheder ikke kan baseres på omsætning og i mange tilfælde heller ikke være lige eller fuldstændigt svarende til de rettigheder, der gælder for medlemmer, som bidrager aktivt til virksomhedens drift eller omsætning i sædvanlig betydning.

Nogle af disse spørgsmål er omtalt i en vejledning om investerende medlemmer fra Svensk Kooperation, som vi anbefaler at indarbejde tilsvarende formuleringer om i bemærkningerne til lovforslaget og, hvis det vedtages, i Erhvervsstyrelsens vejledninger, jf. også *afsnit 7*:²³)

”En förening kan genom stadgebestämmelser [vedtægtsbestemmelser] begränsa och reglera vilka som kan bli investerande medlemmar på det sätt som föreningen anser vara lämpligt [hensigtsmæssigt]. Den så kallade öppenhetsprincipen gäller inom ramen för vad som angetts i stadgarna. Om stadgarna exempelvis säger att avgående ordinarie medlemmar kan bli investerande medlemmar så kan föreningen inte vägra någon avgående ordinarie medlem att bli investerande medlem.

Investerande medlemmar har också samma ekonomiska rättigheter som övriga medlemmar i föreningen – om inte föreningens stadgar [vedtægter] säger annat. De har samma rätt som vanliga medlemmar vad gäller vinst-utdelning [overskudsdeling] och samma rätt som andra medlemmar att få tillbaka sina insatser [indskud] när de går ur föreningen. De begränsningar, vad gäller tiden för återbetalning [efterbetaling] och beloppets storlek [størrelse], som gäller för vanliga medlemmar, gäller också investerande medlemmar. [...]

Föreningen bör också ta ställning till om särskilda regler ska gälla för investerande medlemmarna i något annat avseende [henseende]. De investerande medlemmar kan ha en annan insatsskyldighet [indskudsforpligtelse] än andra medlemmar och investerande medlemmars rätt till vinstutdelning eller återbetalning av insatser kan vara prioriterad (eller efterställd) [fortrinsberettiget eller efterstillet] övriga medlemmars. [...]”

²³ *Investerande medlemmar*, Svensk Kooperation, 2018, side 5-6 <https://svenskkoperation.se/wp-content/uploads/2018/12/investerande-medlemmar-kooperation.pdf>

3. Aktivsikring og offentligt tilsyn

3.1. Lovforslag

3.1.1. Erhvervsministeriets udkast til ændring af lov om visse erhvervsdrivende virksomheder (side 2-3)

4. Efter § 19 g indsættes før kapitel 6:

»Kapitel 5 b

Frivilligt tilsyn med virksomheder med begrænset ansvar (aktivsikring)

§ 19 h. Deltagerne i virksomheder med begrænset ansvar, der ikke er omfattet af tilsyn efter bestemmelserne i kapitel 5 a, kan beslutte, at virksomheden skal omfattes af tilsyn med en bunden reserve og vedtægtsbestemmelsen om opløsning af virksomheden i henhold til dette kapitel. Det er en betingelse, at der i vedtægterne optages bestemmelse om henlæggelse til bunden reserve og virksomhedens opløsning.

Stk. 2. Beslutning om tilsyn skal træffes enstemmigt på generalforsamlingen eller tilsvarende forsamling, og bestemmelse herom skal optages i vedtægterne. Beslutning om tilsyn kan ikke ophæves af generalforsamlingen eller en tilsvarende forsamling.

§ 19 i. Erhvervsstyrelsen fører i henhold til bestemmelserne i dette kapitel tilsyn med vedtægtsbestemmelserne om den bundne reserve og om opløsning af virksomheden.

Stk. 2. Ændringer af opløsningsbestemmelsen eller bestemmelse om bunden reserve i vedtægten kan kun ske med tilsynsmyndighedens godkendelse.

Stk. 3. I forbindelse med godkendelse af ændringer i opløsningsbestemmelsen eller bestemmelse om bunden reserve skal tilsynsmyndigheden påse, at ændringen ikke strider mod hensigten med bestemmelsen.

§ 19 j. I tilfælde af overtrædelse af bestemmelser i dette kapitel eller virksomhedens vedtægt kan tilsynsmyndigheden give virksomhedens ledelse påbud om at bringe forholdene i overensstemmelse med loven eller vedtægten.

Stk. 2. Tilsynsmyndigheden kan forlange de oplysninger af virksomhedens ledelse eller revisor, der er nødvendige til varetagelse af sine opgaver.«

3.1.2. Vores forslag vedr. aktivsikring og offentligt tilsyn

Overskriften i Kapitel 5 a. ændres til (med ændringen understreget):

"Tilsyn med omdannede tidligere finansielle virksomheder og andre virksomheder med begrænset ansvar"

I § 19 a indsættes: "samt virksomheder med begrænset ansvar, der opfylder betingelserne i stk. 2."

§ 19 a, stk. 1 med ændringen understreget:

"§ 19 a. Erhvervsstyrelsen fører i henhold til bestemmelserne i dette kapitel tilsyn med omdannede tidligere finansielle virksomheder, jf. § 1 a, samt virksomheder med begrænset ansvar, der opfylder betingelserne i stk. 2."

Efter § 19 a, stk. 1 indsættes som nyt stk. 2:

"Stk. 2. En virksomhed med begrænset ansvar kan omfattes af frivilligt tilsyn i henhold til dette kapitel med vedtægtsændringer og anvendelsen af dens overskud og formue på betingelse af

- 1) at beslutningen om frivilligt tilsyn træffes enstemmigt af medlemmerne på en generalforsamling eller tilsvarende forsamling,
- 2) at virksomheden aflægger revideret årsrapport i henhold til årsregnskabsloven,
- 3) at virksomhedens balancesum på tidspunktet for beslutningen om frivilligt tilsyn udgjorde mindst 300.000 kr. i henhold til den senest godkendte reviderede årsrapport,

(fortsættes)

- 4) at virksomhedens vedtægter indeholder bestemmelser om:
 - a. eventuelle særlige rettigheder eller fordele for fysiske eller juridiske personer, jf. § 19 b, stk. 3,
 - b. at nærmere angivne andele af virksomhedens overskud og formue, der er fastsat som et minimum beløbsmæssigt, procentuelt eller på anden lignende måde, henlægges som reserve til bestemte formål, herunder eventuelt almennyttige eller velgørende formål (bunden reserve),
 - c. at der kun kan ske udbetalinger til medlemmerne og henlæggelser af overskud på deres individuelle kapitalkonti under overholdelse af vedtægtsbestemmelser og nærmere beslutninger på generalforsamlinger eller tilsvarende forsamlinger om reserver og deres anvendelse samt i det omfang, virksomhedens kapitalberedskab fortsat er forsvarligt,
 - d. at virksomheden ikke kan opløses ved erklæring,
 - e. at virksomheden er omfattet af frivilligt tilsyn i henhold til dette kapitel, og
 - f. at beslutningen om frivilligt tilsyn og tilknyttede vedtægtsbestemmelser ikke kan ændres eller ophæves af en generalforsamling, tilsvarende forsamling eller af virksomhedens ledelse, men kun med tilsynsmyndighedens godkendelse.
- 5) at virksomhedens revisor overfor virksomheden og tilsynsmyndigheden har erklæret sig indforstået med, at virksomheden omfattes af tilsyn i henhold til dette kapitel."

I § 19 b, stk. 2 indsættes som nyt punkt:

"For andre virksomheder med begrænset ansvar kan ændring eller ophævelse af vedtægtsbestemmelser fastsat i henhold til § 19 a, stk. 2 kun ske med tilsynsmyndighedens godkendelse."

§ 19 b, stk. 2 med ændringen understreget:

" Stk. 2. I forbindelse med godkendelse af vedtægtsændringer skal tilsynsmyndigheden påse, at ændringen ikke strider mod deltagernes rettigheder. For virksomheder omfattet af § 207, stk. 3, eller § 219 i lov om finansiel virksomhed kan der ikke foretages vedtægtsændringer, som strider mod disse bestemmelser. For andre virksomheder med begrænset ansvar kan ændring eller ophævelse af vedtægtsbestemmelser fastsat i henhold til § 19 a, stk. 2 kun ske med tilsynsmyndighedens godkendelse."

3.2. Begrundelser for vores forslag vedr. aktivsikring og frivilligt tilsyn

3.2.1. Generelt

Forslaget er kun relevant for foreninger, selskaber og andelsvirksomheder med begrænset ansvar (FMBA, SMBA og AMBA), men ikke for virksomheder med personlig hæftelse, dvs. interessentskaber, kommanditselskaber og andelsvirksomheder, der er omfattet af § 2 eller § 4 og ikke af § 3 i erhvervsvirksomhedsloven.

Virksomheder med personlig hæftelse omfattet af erhvervsvirksomhedsloven har ikke mulighed for omdannelse til anparts- eller aktieselskaber efter Erhvervsministeriets forslag i udkastet. Derfor bør de kunne omregistreres til foreninger eller andelsvirksomheder med begrænset ansvar, også for eventuelt efterfølgende at kunne omdannes til anparts- eller aktieselskaber.

Omregistrering 'den anden vej', dvs. fra virksomheder med begrænset ansvar til virksomheder med personlig hæftelse, er også relevant i flere situationer.

På den baggrund foreslår vi indførelse af mulighed for omregistrering mellem alle virksomhedsformer omfattet af erhvervsvirksomhedsloven, jf. afsnit 4.

I rapporten fra Ekspertarbejdsgruppen om demokratiske virksomheder antages, at mange virksomheder, der ikke er erhvervsdrivende fonde eller omdannede tidligere finansielle virksomheder, har behov for en tilsvarende form for offentligt tilsyn, enten som for fonde eller som for omdannede tidligere finansielle virksomheder.

Omfanget af dette behov er dog ikke undersøgt nærmere, og opfattelsen kan eventuelt skyldes manglende viden om de eksisterende kontrol- og reaktionsmuligheder for virksomheder med begrænset i erhvervs- virksomheds-, selskabs-, årsregnskabs- og CVR-loven i forhold til vedtægtsændringer, andre ekstraordinære dispositioner og anvendelsen af virksomhedernes overskud og formue, jf. nedenfor.

Erhvervsministeriets forslag i udkastet vedr. aktivsikring og frivilligt tilsyn opfylder ikke de behov, der blandt andet kommer til udtryk i anbefalingerne fra Ekspertarbejdsgruppen om demokratiske virksomheder og i følgende foreløbige kommentar fra Tænk tanken Demokratisk Erhverv: ²⁴⁾

”Hensigten er, at virksomheder med begrænset ansvar fremadrettet kan sikre, at formuen bliver i virksomheden gennem aktivsikring. Aktivsikring indebærer, at virksomheden skal henlægge en bestemt procentdel af virksomhedens overskud og/eller formue til en bunden reserve til gavn for virksomhedens formål. Aktivsikringen indebærer desuden, at virksomheden bliver underlagt et tilsyn, hvor der føres tilsyn med den bundne reserve og vedtægtsbestemmelsen om opløsning af virksomheden.

Tænk tankens holdning

Initiativet kan være med til at sikre det demokratiske ejerskab og den demokratiske vilje i selskaber.

Et godt forslag, som kunne præciseres, så der gives mulighed for, at den bundne reserve under visse omstændigheder vil kunne bruges til at dække underskud.”

Desuden er indholdet af Erhvervsministeriets forslag væsentligt reduceret i forhold til bestemmelserne i erhvervsvirksomhedens kapitel 5 a om tilsyn for omdannede tidligere finansielle virksomheder.

Både derfor og af almindelige lovtekniske grunde foreslår vi, at reguleringen af mulighederne og betingelserne for, at andre virksomheder med begrænset ansvar end omdannede tidligere finansielle virksomheder kan omfattes af tilsyn fra Erhvervsstyrelsen, sker ved nogle få tilføjelser til kapitel 5 a i stedet for, som foreslået af Erhvervsministeriet, i et selvstændigt nyt kapitel med væsentligt reduceret indhold i forhold til kapitel 5 a.

I kapitel 5 a kan indsættes formuleringer som i de bestemmelser i lov om finansielle virksomheder, der henvises til for omdannede tidligere finansielle virksomheder, så kravene til indholdet af vedtægter m.v. for andre virksomheder med begrænset ansvar og dermed grundlaget for tilsynet med disse virksomheder svarer til, hvad der gælder for omdannede tidligere finansielle virksomheder, med de nødvendige tilpasninger.

Som del af grundlaget for tilsynet må også kræves, at virksomheden aflægger revideret årsrapport efter årsregnskabsloven, selv om den kan undtages efter de almindelige regler.

I tilknytning til reglerne i årsregnskabsloven foreslår vi desuden som betingelse for at blive omfattet af tilsynsordningen, at virksomhedens balancesum i henhold til den senest godkendte reviderede årsrapport på tidspunktet for beslutningen om frivilligt tilsyn skal udgøre minimum 300.000 kr. svarende til, hvad der gælder for grundkapitalen i erhvervsdrivende fonde.

Forslaget om denne betingelse er begrundet i flere forhold.

Tilsynet med omdannede tidligere finansielle virksomheder blev indført på baggrund af, at der ved omdannelserne blev overdraget store formuer fra den oprindelige til en fremtidigt vekslende ejerkreds.

Omdannede tidligere finansielle virksomheder kan have et stort antal medlemmer, der ikke deltager aktivt i driften af det underliggende finansielle datterselskab og heller ikke eller kun i begrænset omfang i ledelsen af modervirksomheden via valg til et repræsentantskab eller lignende.

²⁴⁾ Jf. <https://demokratiskerhverv.dk/2024/01/hvad-betyder-aftalen-om-demokratiske-virksomheder/>

Desuden består ledelsen af datterselskabet ofte udelukkende eller overvejende af eksternt rekrutterede og udpegede, men ikke hverken direkte eller indirekte demokratisk valgte kandidater af og blandt moder-virksomhedens medlemmer.

Disse særlige omstændigheder gør sig typisk ikke gældende for andre virksomheder omfattet af erhvervs-virksomheds- eller selskabsloven, bortset fra koncerner.

For demokratiske virksomheder har fonde den væsentlige ulempe, at ledelsen skal være uafhængig, og at en fond derfor ikke formelt kan opfylde definitionen af demokratiske virksomheder fra Tænketanken Demokratisk Erhverv og heller ikke de internationale kooperative principper.²⁵⁾

Denne problemstilling er belyst ved Erhvervsministerens besvarelse 2. september 2020 af spørgsmål fra Folketingets Erhvervsudvalg, blandt andet med den konklusion, at fonde ikke egner sig for medarbejder-ejede virksomheder.²⁶⁾

I mangel af nærmere undersøgelser af behovet for et frivilligt tilsyn har vi derfor taget udgangspunkt i, at det kan være relevant og hensigtsmæssigt at have et demokratisk alternativ til erhvervsdrivende fonde i form af foreninger og andelsvirksomheder med begrænset ansvar (FMBA og AMBA), der på tidspunktet for beslutningen om frivilligt tilsyn har en balancesum, der som minimum svarer til mindstekravet til grundkapitalen for en erhvervsdrivende fond på p.t. 300.000 kr.

Balancesummen er et relevant og hensigtsmæssigt kriterium, da begrebet er almindeligt kendt fra reglerne om årsrapport og revision og medvirker til afklaring af, hvad der forstås ved 'aktivsikring' og 'bundne reserver', da balancesummen på den ene side er udtryk for den samlede værdi af virksomhedens anlægs- og omsætningsaktiver, tilgodehavender og likvider, og på den anden side for den samlede værdi af dens egenkapital, herunder medlems- og eventuel fremmedkapital, overførte overskud, hensættelser og henlæggelser, herunder som bundne reserver til nærmere bestemte interne eller eksterne formål, samt eventuelle andre gældsforpligtelser.

'Mekanisk' henlæggelse af en nærmere fastsat mindste andel af virksomhedens årlige overskud eller af dens formue, jf. ministeriets forslag i udkastet, medfører risiko for manglende overholdelse af det grundlæggende krav om, at virksomheden til enhver tid skal have et forsvarligt kapitalberedskab og tilstrækkelig likviditet til at opfylde sine nuværende og fremtidige forpligtelser, efterhånden som de forfalder, jf. *afsnit 2.2.3* om vores forslag til et nyt stk. 3 i erhvervsvirksomhedslovens § 3.

Desuden kan der under forskellige omstændigheder være behov for anvendelse af bundne reserver til dækning af underskud, jf. den foreløbige kommentar fra Tænketanken Demokratisk Erhverv, der er gengivet ovenfor. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis alternativet er konkurs.

Derfor foreslår vi præcisering i kapitlets afsluttende bestemmelse af, at ændringer og ophævelse af vedtægtsbestemmelser og beslutninger om bundne reserver og om frivilligt tilsyn kan ske med tilsynsmyndighedens godkendelse.

Samtidig foreslår vi, at den frivillige tilsynsordning ikke træder kraft som permanent ordning pr. 1. juli 2024 som foreslået af Erhvervsministeriet, men at ikrafttrædelsen udskydes til 1. januar 2027, jf. også *afsnit 5* og *afsnit 7*.

²⁵ Jf. <https://demokratiskerhverv.dk/> og <https://ica.coop/>

²⁶ Jf. Erhvervsudvalget 2019-20 – ERU Alm. del – endeligt svar på spørgsmål 469, 2. september 2020. <https://www.ft.dk/samling/20191/almdel/ERU/spm/469/svar/1686020/index.htm>

Dette forslag skyldes dels, at de eksisterende kontrol- og reaktionsmuligheder for virksomheder med begrænset ansvar omfattet af erhvervsvirksomheds- og selskabsloven ikke er almindeligt kendt og tilsyneladende heller ikke er indgået i overvejelserne om aktivsikring og tilsyn i Ekspertarbejdsgruppen om demokratiske virksomheder.

Derfor er der behov for mere tid til udarbejdelse og udbredelse af informations- og vejledningsmateriale om både de eksisterende kontrol- og reaktionsmuligheder og den kommende mulighed for frivilligt tilsyn i offentligheden generelt, i erhvervsfremmesystemet, erhvervsorganisationer og blandt advokater, revisorer og andre rådgivere, der skal medvirke ved afklaring af beslutningsgrundlaget og i beslutningsprocessen i øvrigt, herunder udarbejdelsen af forslag til nødvendige vedtægtsændringer, beslutninger om bundne reserver, specifikationer og erklæringer i årsrapporter m.v.

På den baggrund må forudses, at den frivillige tilsynsordning først kan træde effektivt i kraft pr. 1. januar 2027 som foreslået af os.

De nuværende kontrol- og reaktionsmuligheder i forhold til vedtægtsændringer og andre ekstraordinære dispositioner for virksomheder med begrænset ansvar omfattet af erhvervsvirksomheds- eller selskabsloven er belyst ved Erhvervsministerens besvarelse 6. februar 2023 af spørgsmål fra Erhvervsudvalget, jf. følgende uddrag:²⁷⁾

”Erhvervsstyrelsen bemærker indledningsvist, at der sondres mellem en beslutning, som er i strid med vedtægt eller lovgivning og den efterfølgende registrering af beslutningen i Erhvervsstyrelsens IT-System.

Vedrørende beslutningen bemærkes, at denne træffes af virksomhedens øverste myndighed, typisk generalforsamlingen. Generalforsamlingen for anparts- og aktieselskaber ledes af en dirigent, som skal tilrettelægge generalforsamlingen på en hensigtsmæssig og forsvarlig måde, jf. selskabslovens § 101, stk. 2. Selskabsloven tillægger dirigenten en række beføjelser, som skal sikre, at generalforsamlingen gennemføres på forsvarlig vis, og at der ikke træffes beslutninger i strid med vedtægten eller lovgivningen i øvrigt.

Det er således dirigentens ansvar at sikre, at de oplyste forhold er korrekte, og at de fornødne betingelser for en vedtægtsændring var opfyldt på generalforsamlingstidspunktet.

Erhvervsstyrelsen har ikke kompetence til at vurdere eller påse, om en generalforsamling forløber korrekt. Ansvar for herfor tilkommer i første omgang dirigenten, der er ansvarlig for, at generalforsamlingen gennemføres på en forsvarlig og hensigtsmæssig måde, hvori blandt andet ligger, at det er de rigtige fysiske og juridiske personer, der får adgang til at udøve deres ejerbeføjelser.

Virksomheder med begrænset ansvar er ikke omfattet af selskabsloven, men selskabslovens § 101, stk. 2, er udtryk for et generelt selskabsretligt princip, der derfor også gælder på ulovreguleret grundlag.

Over det på generalforsamlingen passerede føres en protokol. Protokollen skal efterfølgende underskrives af dirigenten, som ved sin underskrift indestår for rigtigheden af det i protokollen anførte.

Skulle det trods dirigentens varetagelse af sit hverv på generalforsamlingen ske, at der træffes en beslutning i strid med selskabets vedtægt eller lovgivningen, følger det af selskabslovens § 109, at en kapitalejer eller et medlem af ledelsen kan anlægge sag herom. Sagen skal være anlagt senest 3 måneder fra beslutningen er truffet, ellers anses beslutningen for gyldig.

Vedrørende den efterfølgende registrering af en generalforsamlingsbeslutning bemærkes, at selskabslovens § 15, stk. 1 og erhvervsvirksomhedslovens § 15a, stk. 1 indeholder et forbud mod registrering af vedtægtsændringer mm., som er i strid med lovgivningen eller selskabets vedtægt. Registreringen må heller ikke finde sted, hvis den beslutning, der ligger til grund for registreringen, ikke er blevet til i overensstemmelse med lovgivning og/eller vedtægten.

²⁷ Erhvervsudvalget 2022-23 (2. samling 2022-23) ERU Alm. del – endeligt svar på spørgsmål 20, 6. februar 2023.
<https://www.ft.dk/samling/20222/almindel/ERU/spm/20/index.htm>

Bliver Erhvervsstyrelsen bekendt med, at der i konkrete tilfælde er tvivl om lovligheden af et registreringspligtigt forhold, der er anmeldt eller registeret i Erhvervsstyrelsens IT-System, kan Erhvervsstyrelsen træffe beslutning om, at registreringen ikke kan finde sted, før der er skabt klarhed om forholdet, jf. selskabslovens § 23c og erhvervsvirksomhedslovens § 17c.

Selskabsretlige registreringer sker via Erhvervsstyrelsens IT-System, og størstedelen af de registreringer, der bliver anmeldt til registrering, bliver straksregistreret og behandles således ikke manuelt af en sagsbehandler i styrelsen.

Det er i forlængelse heraf vigtigt at bemærke, at en anmelder til Erhvervsstyrelsen indestår for, at anmeldelsen er lovligt foretaget, herunder at der foreligger behørig fuldmagt, og at dokumentation i forbindelse med registreringen eller anmeldelsen er gyldig, jf. selskabslovens § 15, stk. 2, og erhvervsvirksomhedslovens § 15a stk. 2.

Udgangspunktet i selskabslovens § 15 og erhvervsvirksomhedslovens § 15a er, at Erhvervsstyrelsen skal registrere en anmeldelse, medmindre anmeldelsen eller den anmeldte ordning strider mod loven, forskrifter udstedt i medfør af loven eller selskabets vedtægter.

Selskabslovens § 15 og erhvervsvirksomhedslovens § 15a medfører efter Erhvervsstyrelsens opfattelse, at hvis lovens og vedtægternes krav er opfyldt, skal der ske registrering, uanset om det senere måtte vise sig, at generalforsamlingens materielle beslutning ikke var korrekt.

Hverken selskabs- eller erhvervsvirksomhedsloven indeholder hjemmel til, at Erhvervsstyrelsen kan føre tilsyn med beslutninger om vedtægtsændringer mm. Uenighed vedrørende vedtægtsændringer mm. er som udgangspunkt et privatretligt anliggende mellem virksomhedens kapitalejere/ deltagere og/eller ledelsesmedlemmer.

Som led i Erhvervsstyrelsens virksomhed med at sikre danske virksomheders overholdelse af selskabslovgivningen, har styrelsen dog mulighed for at udtage anmeldelser til manuel registreringskontrol. Anmeldelsen vil herefter blive gennemgået af en medarbejder i styrelsen. Erhvervsstyrelsen har dermed mulighed for at føre kontrol og efterprøve en anmeldelses lovlighed i forhold til selskabsreguleringen, inden anmeldelsen bliver registeret og offentliggjort i Det Centrale Virksomhedsregister (CVR).

Registreringskontrollen suppleres ved, at Erhvervsstyrelsen i medfør af selskabslovens § 23 h, stk. 1 og erhvervsvirksomhedslovens § 17h, stk. 1, kan foretage efterfølgende kontroller af anmeldelser, som er blevet registreret og offentliggjort i Det Centrale Virksomhedsregister (CVR).

Såfremt Erhvervsstyrelsen i forbindelse med en efterfølgende kontrol konstaterer, at en registrering er sket i strid med selskabslovgivningen eller et selskabs vedtægter, kan Erhvervsstyrelsen administrativt udlette registreringen efter selskabslovens § 23h, stk. 2.

Erhvervsstyrelsens mulighed for administrativ korrigerende er dog begrænset, og styrelsen kan alene administrativt slette en registrering, hvis registreringen beror på en fejlskrift eller er en åbenbar nullitet, jf. selskabslovens § 23h, stk. 2 og erhvervsvirksomhedslovens § 17h, stk. 2. En åbenbar nullitet skal forstås som tilfælde, hvor anmeldelsen er åbenlys lov- eller vedtægtsstridig, og der dermed uomtvisteligt er foretaget en ulovlig registrering. En fejlskrift kunne fx være det tilfælde, hvor der er sket en tastefejl ved registrering af selskabets navn i Erhvervsstyrelsens selvbetjeningsløsning, men hvor det rigtige navn fremgår af stiftelsesdokumentet og vedtægterne. I øvrige tilfælde henhører spørgsmålet om registreringens udrettelse som tidligere beskrevet under domstolene, jf. selskabslovens §§ 20 eller 109, samt efter erhvervsvirksomhedslovens § 17.

Fristen for at anlægge sag er efter begge love 6 måneder efter, at registreringen er offentliggjort i Erhvervsstyrelsens IT-System.

Hvis en beslutning eller en registrering er gennemført i strid med vedtægt eller lovgivning, henhører spørgsmålet om beslutningens annullering eller registreringens udrettelse som udgangspunkt under domstolene, jf. selskabslovens §§ 20 eller 109, samt efter erhvervsvirksomhedslovens § 17.

Når en anmelder foretager anmeldelse af f.eks. en vedtægtsændring modtager Erhvervsstyrelsen identitetsoplysninger på vedkommende, de nye vedtægter og generalforsamlingsprotokol fra den generalforsamling, hvor beslutningen er truffet. Sådanne oplysninger vil kunne inddrages af parterne i forbindelse med en evt. domstolsprøvelse. Konstaterer domstolen, at der er foretaget en uretmæssig eller urigtig vedtægtsændring, kan domstolen beslutte, at Erhvervsstyrelsen skal tilbageføre registreringen.

Det er samlet set Erhvervsstyrelsens vurdering, at de nugældende regler er hensigtsmæssige og formålstjenlige, da de dels understøtter, at personer og virksomheder med retlig interesse kan søge selskabsretlige uoverensstemmelser løst privatretligt via domstolene og dels sikrer mulighed for hurtig og fleksibel registrering, samt efterfølgende mulighed for korrigerende af ulovlige- og/eller fejlregistreringer mm."

I denne sammenhæng kan også henvises til Erhvervsministerens bemærkninger vedr. forslaget om omdannelse (side 72 i udkastet):

”Efter § 40, stk. 1, i den gældende bekendtgørelse [...], skal anmeldelse af ændring af vedtægter eller et andet registreret forhold vedlægges dokumentation for ændringens lovlige vedtagelse (protokoludskrift). Ved enhver vedtægtsændring skal nye daterede vedtægter med den fuldstændige ordlyd i den nye affattelse vedlægges anmeldelsen.”

Samtidig er det vigtigt at være opmærksom på adgangen til at modtage løbende meddelelse via e-mail fra Erhvervsstyrelsen om registreringsændringer og nye dokumenter for en virksomhed ved at tilmelde sig funktionen ”Følg virksomhed” på CVR, som enhver med MitID kan gøre, herunder stiftere, tidligere ejere, investorer m.v.

Denne service giver mulighed for et reagere straks og inden for gældende frister overfor vedtægtsændringer og andre registreringspligtige dispositioner og hændelser, herunder overfor registreringer og erklæringer i årsrapporten eller manglende offentliggørelse af revideret årsrapport i strid med gældende vedtægtsbestemmelser, beslutninger eller lovgivning, herunder om bundne reserver, salg af aktiver, lønninger, honorarer og udbetalinger til medlemmer under den løbende drift, ved udtræden og opløsning af virksomheden.

Desuden er det vigtigt, at virksomhedens vedtægter formuleres og struktureres på en måde, så det fremgår klart, hvilke bestemmelser, der ikke må ændres, eventuelt kun ved enstemmighed eller kvalificeret flertal, herunder om pligt til aflæggelse af revideret årsberetning, forbud mod opløsning ved erklæring m.v. Ved optagelse af denne type bestemmelser i vedtægternes formålsparagraf indgår de i gengivelsen af virksomhedens formål under ’Udvidede virksomhedsoplysninger’ i CVR.²⁸⁾

Dermed vil det også fremgå klart for Erhvervsstyrelsen, og offentligheden efter eventuel registrering, om anmeldte vedtægtsændringer eller andre registreringspligtige oplysninger, f.eks. om konkurs, fusion, omdannelse eller opløsning, er en ”åbenbar nullitet”, der kan afvises, eventuelt med frist til at afklare lovligheden, korrigeres eller slettes administrativt af Erhvervsstyrelsen, eller danne grundlag for anlæggelse af sag ved domstolene, jf. uddraget ovenfor af Erhvervsministeriets bevarelse af spørgsmål om de eksisterende kontrol- og reaktionsmuligheder.

Tilsvarende kan virksomhedens offentliggjorte reviderede årsrapport i CVR – eller undladelse af at offentliggøre revideret årsrapport – danne grundlag for anlæggelse af sag ved domstolene med længere frist efter de almindelige forældelsesregler.

²⁸ Se f.eks. det gengivne formål for Sustainable Trade Coop AMBA under ’Udvidede virksomhedsoplysninger’ i CVR <https://datacvr.virk.dk/enhed/virksomhed/43827766?fritekst=sustainable%2520trade&sideIndex=0&size=10>

4. Omregistrering af virksomheder omfattet af erhvervsvirksomhedsloven (selvstændigt forslag fra os)

4.1. Lovforslag

4.1.1. Erhvervsministeriets forslag vedr. omdannelse (§ 1, nr. 6, side 3-10, og § 2, nr. 1-7, side 10-12)

Som tidligere omtalt omfatter Erhvervsministeriets forslag i udkastet kun foreninger, selskaber og andelsvirksomheder med begrænset ansvar (FMBA, SMBA og AMBA), anparts- og aktieselskaber (ApS og A/S). Efter ministeriets forslag reguleres omdannelse af virksomheder med begrænset i erhvervsvirksomhedsloven, mens omdannelse af anparts- eller aktieselskaber reguleres i selskabsloven.

Forslaget i udkastet til ændring af erhvervsvirksomhedsloven vedr. omdannelse omfatter ikke virksomheder med personlig hæftelse, dvs. andelsvirksomheder, der er omfattet af lovens § 4, jf. § 2, stk. 1 eller 2, eller interessentskaber eller kommanditselskaber, der er omfattet af § 2, stk. 1 eller § 2, stk. 2 uden at være omfattet af § 4, herunder hvor alle deltagere er virksomheder med begrænset ansvar, jf. 2, stk. 3.²⁹⁾

Derfor får lovgivningsinitiativet heller ikke virkning for andelsvirksomheder med personlig hæftelse, som har den største andel af demokratiske virksomheder blandt samtlige virksomhedsformer og en udbredelse, der er omkring tre gange højere end andelsvirksomheder med begrænset ansvar (AMBA) og fire gange højere end foreninger med begrænset ansvar (FMBA).

Desuden omfatter de gældende regler i erhvervsvirksomhedsloven om kontrol- og reaktionsmuligheder i forhold til vedtægtsændringer og andre ekstraordinære dispositioner kun virksomheder med begrænset ansvar og ikke virksomheder med personlig hæftelse, jf. ovenfor i *afsnit 3*.

Som tidligere nævnt begrænser dette i høj grad den samlede virkning af lovgivningsinitiativet i forhold til intentionerne om fremme udbredelsen af demokratiske virksomheder.

4.1.2. Vores forslag vedr. omregistrering

Vi har vurderet det som relevant og hensigtsmæssigt at udarbejde det følgende selvstændige forslag om et supplerende lovgivningsinitiativ ved indsættelse af nye stykker i erhvervsvirksomhedslovens § 2, der åbner for, at virksomheder med personlig hæftelse efter omregistrering i samme CVR-nummer kan blive omfattet af eksisterende og kommende regler for virksomheder med begrænset ansvar i loven.

Desuden kan der i en række tilfælde være behov for omregistrering af en virksomhed med begrænset ansvar omfattet af erhvervsvirksomhedsloven til en anden virksomhedsform i loven med personlig hæftelse.

Vores forslag om mulighed for omregistrering bygger på tilsvarende principper som bestemmelserne i Erhvervsministeriets forslag om omdannelse, og henviser desuden til anvendelse af disse bestemmelser med de nødvendige tilpasninger, blandt andet vedr. kreditorsamtykke og mindretalsbeskyttelse med ret til udtræden og indløsning af individuelle kapitalandele, hvor det er relevant i forbindelse med omregistrering ud fra lignende hensyn som ved omdannelse.

²⁹⁾ Ministeriets forslag omfatter heller ikke direkte partnerselskaber, også kaldet kommanditaktieselskaber og forkortet P/S, der er omfattet af både § 2, stk. 2 i erhvervsvirksomhedsloven og af selskabsloven. Af bemærkningerne fremgår (side 75 i udkastet): *"Den foreslåede bestemmelse vil ikke indebære, at der kan ske en direkte omdannelse fra en virksomhed med begrænset ansvar [omfattet af erhvervsvirksomhedsloven] til et partnerselskab (P/S). Ønsker en virksomhed med begrænset ansvar [omfattet af erhvervsvirksomhedsloven] således at omdanne sig til et P/S, må der først ske omdannelse til et aktieselskab, hvorefter der kan ske omdannelse til et P/S, jf. selskabslovens § 323."*

4.1.2. Vores forslag vedr. omregistrering af virksomheder omfattet af erhvervsvirksomhedsloven

Efter § 2, stk. 3 indsættes som nye stk. 4-6:

”Stk. 4. En virksomhed med personlig hæftelse omfattet af § 2, stk. 1 eller stk. 2 (interessentskab eller kommanditselskab), eller § 4 (andelsselskab eller andelsforening), samt en virksomhed omfattet af § 2, stk. 3, 2. pkt. (interessentskab eller kommanditselskab, hvor ingen deltagere hæfter personligt), kan omregistreres i samme CVR-nummer til en virksomhed med begrænset ansvar, jf. § 3, stk. 1 (forening med begrænset ansvar) eller § 3, stk. 1, jf. § 4 (andelsselskab eller andelsforening med begrænset ansvar), på betingelse af, at virksomheden og dens vedtægt, herunder dens navn, opfylder kravene for den pågældende virksomhedsform, og at beslutningen træffes med det krævede flertal til vedtægtsændring på en generalforsamling eller tilsvarende forsamling. Omregistreringen kan kun gennemføres med samtykke fra virksomhedens eventuelle kreditorer og anses først for sket, når den er registreret i Erhvervsstyrelsens it-system.

Stk. 5. En virksomhed med begrænset ansvar omfattet af § 3, stk. 1 eller stk. 2 (forening eller selskab med begrænset ansvar) eller § 3, stk. 1, jf. § 4 (andelsselskab eller andelsforening med begrænset ansvar) kan omregistreres i samme CVR-nummer til en virksomhed med personlig hæftelse omfattet af § 2, stk. 1, § 2, stk. 2, eller § 4 (interessentskab, kommanditselskab, andelsselskab eller andelsforening), på betingelse af, at virksomheden og dens vedtægt, herunder dens navn, opfylder kravene for den pågældende virksomhedsform, og at beslutningen træffes enstemmigt. Omregistreringen kan gennemføres uden samtykke fra eventuelle kreditorer og anses for sket, når den er registreret i Erhvervsstyrelsens it-system.

Stk. 6. En virksomhed med begrænset ansvar omfattet af § 3, stk. 1, § 3 stk. 2 eller § 3, stk. 1, jf. § 4 (forening, selskab, andelsselskab eller andelsforening med begrænset ansvar) kan omregistreres i samme CVR-nummer til en anden virksomhedsform med begrænset ansvar, henholdsvis en forening med begrænset ansvar, jf. § 3, stk. 1, eller et andelsselskab (andelsforening) med begrænset ansvar, jf. § 3, stk. 1, jf. § 4, på betingelse af, at virksomheden og dens vedtægt, herunder dens navn, opfylder kravene for den pågældende virksomhedsform, og at beslutningen træffes med det krævede flertal til vedtægtsændring på en generalforsamling eller tilsvarende forsamling. Omregistreringen kan gennemføres uden samtykke fra eventuelle kreditorer og anses for sket, når den er registreret i Erhvervsstyrelsens it-system.”

Nuværende stk. 4 bliver herefter stk. 7.

I § 2, stk. 7 (nuværende stk. 4) indsættes:

”I forbindelse med omregistreringer efter stk. 4-6 finder bestemmelserne i denne lov og selskabsloven om fusion og omdannelse, herunder om indløsningret for ejere, der har modsat sig beslutningen om omregistrering, anvendelse med de nødvendige tilpasninger” og slettes ”jf. stk. 3”.

§ 2, stk. 7 (nuværende stk. 4), med ændringen understreget:

”Stk. 7. Erhvervsstyrelsen kan fastsætte nærmere regler om, hvilke oplysninger der skal registreres om disse virksomheder. I forbindelse med omregistreringer efter stk. 4-6 finder bestemmelserne i denne lov og selskabsloven om fusion og omdannelse, herunder om indløsningret for ejere, der har modsat sig beslutningen om omregistrering, anvendelse med de nødvendige tilpasninger.”

4.2. Begrundelser for vores forslag

4.2.1. Generelt

Vores forslag har til formål at skabe enkle og smidige muligheder for:

- At virksomheder med personlig hæftelse efter omregistrering kan omfattes af de gældende regler i kapitel 3-5 for virksomheder med begrænset ansvar om registrering, offentliggørelse, opbevaring af virksomhedsdokumenter og ugyldige beslutninger og tilknyttede kontrol- og reaktionsmuligheder i forhold til vedtægtsændringer og ekstraordinære dispositioner, herunder af kommende muligheder for at blive omfattet af frivilligt tilsyn.

- At forberede og gennemføre ejerskifte fra interessentskaber, kommanditselskaber og andelsvirksomheder med personlig hæftelse ved omregistrering til en forening eller andelsvirksomhed med begrænset ansvar, herunder til helt eller delvist medarbejdereje, eventuelt med tidligere ejere som aktive, investerende eller passive medlemmer, og omfattet af kommende muligheder for frivilligt tilsyn.
- At omregistrere interessentskaber, kommanditselskaber og andelsvirksomheder med personlig hæftelse til en forening eller andelsvirksomhed med begrænset ansvar som forberedelse til efterfølgende omdannelse til et anparts- eller aktieselskab.
- At virksomheder kan omregistreres mellem virksomhedsformer med personlig hæftelse og begrænset ansvar, afhængig af deres økonomiske situation og behov for finansiering ved lånoptagelse med beskatning i den personlige indkomst, eller konsolidering med egenkapital, likvide og bundne reserver og beskatning med almindelig selskabsskat samt mulighed for at blive omfattet offentligt tilsyn.
- At danne grundlag for 'oprydning' af fejlregistreringer i CVR ved frivillig omregistrering og korrektion af virksomhedsnavne og øvrige oplysninger samt offentligt tilgængelige dokumenter i CVR, herunder vedtægter, i forhold til både allerede gældende og kommende lovgivning m.v. til implementering af initiativet.
- At reducere behovet for manuel sagsbehandling og fremme straksregistrering af anmeldelser til Erhvervsstyrelsen af stiftelser og registreringsændringer i CVR via virk.dk også for foreninger og andelsvirksomheder med begrænset ansvar.

Vores forslag er desuden inspireret af overgangsordningen i den norske *lov om samvirkeforetak (samvirke-lova)*, hvor tidligere stiftede og registrerede virksomheder reguleret af anden lovgivning, herunder fejlregistrerede virksomheder, i en periode på fem år efter lovens ikrafttrædelse 1. januar 2008 gebyrfrit kunne omregistreres til samvirkeforetak i det omfang, de opfyldte lovens nærmere betingelser.³⁰⁾

Ifølge en analyse fra CBS til Ekspertarbejdsgruppen om demokratiske virksomheder medførte overgangsordningen i samvirkelova omregistrering af i alt 2.967 virksomheder til samvirkeforetak i perioden 2008-2012 samtidig med et stadigt stigende antal nyregistreringer af samvirkeforetak på i alt 2.876 fra lovens ikrafttræden til et samlet antal registrerede samvirkeforetak med status som aktive og normale på i alt 5.843 ved udgangen af 2019.³¹⁾

Ved stikprøvevis udsøgninger i CVR af virksomhedsformer omfattet af erhvervsvirksomhedsloven, blandt andet i forbindelse med udarbejdelse af kvantitative og juridiske analyser for CBS til Ekspertarbejdsgruppen om demokratiske virksomheder, har vi konstateret, at et stort antal virksomheder tilsyneladende er fejlregistreret.

For virksomheder med begrænset ansvar fremgår det af deres navne og offentliggjorte formål og vedtægter i CVR, mens det for virksomheder med personlig hæftelse kun kan skønnes ud fra deres navne og derfor ikke gør det muligt at vurdere det samlede omfang af fejlregistreringer nærmere.

Gennem vores rådgivningspraksis har vi kendskab til, at et forholdsvis stort antal virksomheder er registreret som selskaber med begrænset ansvar (SMBA), selv om de opfylder betingelserne for og oprindeligt blev anmeldt til registrering enten som forening med begrænset ansvar (FMBA) eller andelsvirksomhed med begrænset ansvar (AMBA).

³⁰⁾ Jf. kapitel 14 i https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2007-06-29-81/KAPITTEL_14#KAPITTEL_14

³¹⁾ Jf. *Delrapport 5.7. Norge, i: Barrierer for demokratiske virksomheder*, CBS, 8. marts 2022 <https://em.dk/Media/638249347851189548/analysetema-3plus4-cbs.pdf>

Jf. *afsnit 1* og *Oversigt 1* udgjorde antallet af danske forenings- og andelsbaserede virksomheder med samme status ved udgangen af 2019 i alt 3.421, hvoraf 732 var selskaber med begrænset ansvar (SMBA), der ikke umiddelbart kan sammenlignes med samvirkeforetak.

Registrering som selskab med begrænset ansvar (SMBA) kan have omfattende negative konsekvenser for den enkelte virksomhed, da virksomhedsformen har fået et generelt dårligt omdømme på grund af misbrug til omgåelse af selskabslovgivningen og heller ikke er almindeligt kendt eller anerkendt udenfor Danmark.

Desuden kan der stadig være tale om, at selskaber med begrænset ansvar (SMBA) bør omdannes til anpartsselskaber eller opløses, selv om antallet har været konstant faldende op til og efter, at muligheden for at stifte nye blev ophævet pr. 1. januar 2014.

Umiddelbart vurderer vi, at omregistrering efter vores forslag kun i mindre omfang kræver manuel sagsbehandling, der kan finansieres indenfor gældende rammer eller ved omprioritering af de foreløbig afsatte midler til omdannelser og frivilligt tilsyn for perioden 2023-2026.

I den forbindelse henviser vi generelt til Erhvervsministeriets bemærkninger vedr. omdannelser mellem virksomheder med begrænset ansvar og anparts- og aktieselskaber (side 31-38, 72-123 og 134-142 i udkastet) samt *afsnit 5* og *afsnit 7* nedenfor.

Nærmere om de enkelte omregistreringsmuligheder i vores forslag fremgår af de følgende afsnit.

4.2.2. Vores forslag til nyt stk. 4 vedr. omregistrering af virksomheder med personlig hæftelse til virksomheder med begrænset ansvar i erhvervsvirksomhedsloven

Omregistreringen medfører indtrædelse af begrænset ansvar i stedet for personlig, ubegrænset og solidarisk hæftelse og kan derfor ikke gennemføres uden samtykke fra virksomhedens eventuelle kreditorer.

Da omregistreringen generelt ikke kan anses for at indebære væsentlige ulemper for medlemmerne, men flere fordele både for virksomheden som helhed og dens medlemmer, kan omregistreringen besluttet med det krævede flertal for vedtægtsændringer.

Ved omregistrering af et interessentskab eller kommanditselskab til en andelsvirksomhed med begrænset ansvar (AMBA), jf. § 2, stk. 1, stk. 2 eller stk. 3, jf. § 4, i erhvervsvirksomhedsloven, kan efterfølgende ske omdannelse til et anparts- eller aktieselskab (Aps eller A/S), og derefter også til et partnerselskab (P/S), jf. noten ovenfor i *afsnit 4.1.2*.

4.2.3. Vores forslag til nyt stk. 5 vedr. omregistrering af virksomheder med begrænset ansvar til virksomheder med personlig hæftelse i erhvervsvirksomhedsloven

Forslaget er et supplement til muligheden for at omdanne en virksomhed med begrænset ansvar i erhvervsvirksomhedsloven til et anparts- eller aktieselskab ved manglende opfyldelse af § 3 eller behov for optagelse af investerende eller passive medlemmer ud over den gældende tærskelværdi for andelsvirksomheder efter vores forslag, jf. også ovenfor i *afsnit 2.2.5*.

Da konsekvensen blandt andet er indtrædelse af personlig, ubegrænset og solidarisk hæftelse, kan omregistreringen kun ske efter beslutning ved enstemmighed, men kræver ikke kreditorsamtykke, da eventuelle kreditors hæftelsesgrundlag udvides ved omregistreringen og dermed også kan forøge virksomhedens kreditværdighed og tiltrække nye investorer.

Det er væsentligt, at samtlige medlemmer og ikke kun de tilstedeværende på en generalforsamling eller tilsvarende forsamling erklærer sig enige i beslutningen om omregistrering, og ellers har ret til udtræden og indløsning, hvis de meddeler dette inden beslutningen.

4.2.4. Vores forslag til nyt stk. 6 vedr. omregistrering fra én til en anden virksomhedsform med begrænset hæftelse i erhvervsvirksomhedsloven

Jf. ovenfor i *afsnit 4.2.1*, oplever virksomheder, der opfylder betingelserne for og har ønsket registrering som forening eller andelsvirksomhed med begrænset ansvar (FMBA eller AMBA) og i stedet er registreret som selskab med begrænset ansvar (SMBA), i nogle tilfælde væsentlige negative konsekvenser i både dansk og international sammenhæng.

Derudover er det sandsynligt, at et antal selskaber med begrænset ansvar (SMBA) efter de kommende lovændringer og eventuelle nødvendige præciseringer af deres vedtægter m.v. også ønsker at ændre navn og registrering til en forening eller andelsvirksomhed med begrænset ansvar (FMBA eller AMBA).

Efter vores forslag om regulering af mulighederne for investerende og passive medlemmer i § 4 kan det være relevant for andelsvirksomheder med begrænset ansvar (AMBA), der har overskredet, kan forudse eller ønsker at overskride tærsklen for investerende og passive medlemmer vedvarende, at blive omregistreret til en forening med begrænset ansvar (FMBA) i stedet for omdannet til et anparts- eller aktieselskab som omtalt i Erhvervsministeriets bemærkninger til forslagene om omdannelse, jf. ovenfor i afslutningen af *afsnit 2.2.5.2*. og nedenfor i *afsnit 4.2.5*.

Omdannelse fra en virksomhed med begrænset ansvar omfattet af erhvervsvirksomhedsloven til en virksomhed omfattet af selskabsloven indebærer blandt andet, at individuelle kapitalandele som udgangspunkt er omsættelige og ikke er underlagt begrænsninger af forrentningen efter den almindelige lovgivning eller praksis, og kan dermed åbne nye finansieringsmuligheder fra institutionelle og private investorer.

Desuden kan omdannelse til et anparts- eller aktieselskab være relevant i forbindelse med ejerskifte, da udkastet til lovforslag ikke indeholder initiativer som anbefalet af Ekspertarbejdsgruppen om demokratiske virksomheder om, at de gældende regler om skattemæssig succession ved overdragelse af et anparts- eller aktieselskab til familie eller nærtstående medarbejdere også skal gælde ved overdragelse til andre medarbejdere eller for virksomheder med begrænset ansvar omfattet af erhvervsvirksomhedsloven og almindelig selskabsbeskatning.

4.2.5. Vores forslag til indsættelse i stk. 7 (nuværende stk. 4) af en henvisning til reglerne vedr. omdannelse og fusion

I forbindelse med omregistreringer kan ske ændringer af de hæftelses- og skattemæssige forhold med væsentlig betydning for ejerne, herunder tidligere ejere i forbindelse med ejerskifte, hvor erhververne indtræder i overdragerens skattemæssige retsstilling ved succession.

Blandt andet derfor skal gælde tilsvarende regler om mindretalsbeskyttelse, udtrædelses- og indløsningsret for ejere, der har modsat sig omregistreringen på en generalforsamling eller tilsvarende forsamling og meddelt dette inden beslutningen som ved omdannelse, jf. Erhvervsministeriets bemærkninger vedr. omdannelser mellem virksomheder med begrænset ansvar i erhvervsvirksomhedsloven og anpart- og aktieselskaber (side 15, 37 og 138 i udkastet):

"... kapitalejere, der på generalforsamlingen har modsat sig omdannelsen til en virksomhed med begrænset ansvar, kan kræve, at anpartsselskabet eller aktieselskaber indløser deres kapitalandele, hvis krav herom fremsættes skriftligt senest 4 uger efter generalforsamlingens afholdelse."

5. Ikrafttrædelse

5.1. Lovforslag

5.1.1. Erhvervsministeriets forslag vedr. ikrafttrædelse

”§ 6

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2024, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. §§ 325-327 i selskabsloven, som affattet ved denne lovs § 2, nr. 4 og 5, ophæves den 1. januar 2027.”

5.1.2. Vores forslag vedr. ikrafttrædelse

§ 6, stk. 2 i Erhvervsministeriets forslag vedr. ophævelse af §§ 325-327 i selskabsloven 1. januar 2027 (solnedgangsklausul) erstattes af:

”Stk. 2. Bestemmelserne i lov om visse erhvervsdrivende virksomheder (erhvervsvirksomhedsloven) om frivilligt tilsyn for virksomheder med begrænset ansvar, der ikke er omdannede tidligere finansielle virksomheder, træder i kraft den 1. januar 2027.”

Begrundelser for vores forslag

Baggrunden for vores forslag er blandt andet følgende bemærkninger fra Erhvervsministeriet vedr. økonomiske og administrative konsekvenser af lovforslaget (side 50-52 i udkastet):

”[...] Følgende initiativer i lovforslaget er forbundet med økonomiske og administrative omkostninger:

Forslaget om omdannelse medfører et øget ressourcebehov hos Erhvervsstyrelsen til manuel sagsbehandling, der vil beløbe sig til 0,4 mio. kr. årligt i perioden 2024-2026.

Forslaget om aktivsikring vil desuden medføre omkostninger forbundet med etableringen af et tilsyn med vedtægtsbestemmelserne om den bundne reserve og opløsning. Det er vurderingen, at indførelsen af tilsynet vil medføre et øget ressourcebehov hos Erhvervsstyrelsen, der vil beløbe sig til 0,8 mio. kr. årligt i perioden 2024-2026. Omkostningerne til tilsynet med aktivsikring på 0,8 mio. kr. vil være varigt herefter.

Samlet vurderes omkostningerne forbundet med initiativerne om demokratiske virksomheder at udgøre 1,2 mio. kr. årligt i perioden 2024-2026. [...]

[...] de oplysninger og dokumenter, der vil skulle indsendes til Erhvervsstyrelsen, hvis der gøres brug af de foreslåede muligheder for passive deltagere, aktivsikring og omdannelse, vil kunne anmeldes digitalt. [...]

Der kan dog være behov for manuel sagsbehandling i forbindelse med omdannelse af anparts- og aktieselskaber til andelsselskaber- og foreninger med begrænset ansvar (A.M.B.A. hhv. F.M.B.A.) og tilsvarende den anden vej. [...]

Lovforslaget forventes at medføre mindre administrative konsekvenser for de virksomheder med begrænset ansvar (A.M.B.A. og F.M.B.A.), der frivilligt beslutter, at virksomheden skal underlægges aktivsikring, dvs., et tilsyn med en bunden reserve og opløsningsbestemmelsen. [...]

Lovforslaget forventes desuden at medføre mindre administrative konsekvenser for erhvervslivet i forbindelse med de foreslåede omdannelsesmuligheder i erhvervsvirksomhedsloven og selskabsloven. Lovforslagets del om omdannelse fra en virksomhed med begrænset ansvar til et anpartsselskab forventes at medføre en administrativ lettelse, da der fremadrettet vil kunne ske omdannelse direkte til et anpartsselskab. I dag kræver det, at der først sker omdannelse til et aktieselskab, hvorefter der kan ske omdannelse til anpartsselskab.”

Vi er ikke enige med Erhvervsministeriets i, at oplysninger og dokumenter, der skal indsendes til Erhvervsstyrelsen i forbindelse med aktivsikring og frivilligt tilsyn, kan anmeldes digitalt til straksregistrering, dvs. uden manuel sagsbehandling, eller at ordningen kun vil medføre "*mindre administrative konsekvenser*" for virksomhederne.

Uanset den nærmere udformning indebærer tilsynsordningen øget behov for rådgivning fra advokat og revisor både i forbindelse med udarbejdelse af vedtægtsændringer, nærmere retningslinjer, kontoplaner, specifikationer og erklæringer i årsberetninger m.v. og med, at virksomheden løbende skal aflægge revideret årsregnskab, selv om den ikke er forpligtet til det efter de almindeligt gældende regler om regnskabs- og revisionspligt.

Desuden er det vigtigt, at der som en del af beslutningsgrundlaget for til- eller fravalg af frivilligt tilsyn er udarbejdet fyldestgørende informations- og vejledningsmateriale både om de eksisterende kontrol- og reaktionsmuligheder for virksomheder med begrænset ansvar omfattet af erhvervsvirksomheds- eller selskabsloven i forhold til vedtægtsændringer og andre ekstraordinære dispositioner m.v. samt om, hvad den frivillige tilsynsordning indebærer af særlig sikkerhed og yderligere krav på kort og lang sigt.

Blandt andet vurderet ud fra megafonmålinger om kendskabet til demokratiske virksomheder, der er udarbejdet for Erhvervsstyrelsen, kan de nødvendige informationer om eksisterende muligheder og kommende ordninger ikke forventes udbredt tilstrækkeligt til at opnå de tilsigtede effekter inden for perioden 2024-2026.³²⁾

Tilsvarende gælder udarbejdelse og udbredelse af nødvendigt informations- og vejledningsmateriale som grundlag for beslutninger om omdannelse fra og til virksomheder med begrænset ansvar, anparts- og aktieselskaber, samt om virksomhedsformer med mulighed for investerende og passive medlemmer.

Vi er derfor heller ikke enige i Erhvervsministeriets forslag til prioritering af de afsatte midler i perioden eller om, at elementer i initiativet skal være midlertidige og ikke permanente.

Det skyldes også, at initiativerne om muligheder for investerende og passive medlemmer og for frivilligt tilsyn ikke er baseret på undersøgelser af faktuelle behov, herunder for omregistreringer, jf. vores forslag, som efter vores opfattelse bør gennemføres som grundlag for nærmere prioritering af midlerne og fastlæggelse af tidspunkterne for ikrafttrædelse og eventuelt ophør af de enkelte elementer i initiativet.

I den forbindelse er vi enige i den foreløbige kommentar fra Tænk tanken Demokratisk Erhverv til Erhvervsministeriets forslag vedr. omdannelse:³³⁾

"Det er et vigtigt skridt både for at sikre ligestilling ejerformerne imellem, men også for at sikre, at den demokratiske ejerform kan vælges til eller bruges som et redskab til fx at omdanne lukningstruet erhvervs i landdistrikterne (fx biograf, købmand eller campingplads) til et borgerejet, demokratisk foretagende. Netop fordi det handler om ligestilling, stiller tænketanken sig kritisk overfor, at der i lovforslaget indføres en såkaldt "solnedgangsklausul", der indebærer, at muligheden ikke vil være permanent, men kun vil tilbydes i to år. Vi mener selvfølgelig, at muligheden skal være permanent."

Desuden anbefaler vi, at erfaringerne fra Norge med adgangen til gebyrfri omregistrering i en periode efter indførelsen af *lov om samvirkeforetak (samvirkelova)* inddrages i overvejelserne om prioritering af de særligt afsatte midler og varigheden af de enkelte elementer i lovgivningsinitiativet, jf. *afsnit 4*.

³² Jf. *afsnit 1* og <https://em.dk/aktuelt/nyheder/2022/jun/her-er-anbefalingerne-som-skal-forbedre-forholdene-for-demokratiske-virksomheder>

³³ Jf. <https://demokratiskerhverv.dk/2024/01/hvad-betyder-aftalen-om-demokratiske-virksomheder/>

6. Øvrige lovforslag i udkastet

Vi har ingen kommentarer til følgende forslag i Erhvervsministeriets udkast:

- **§ 1, nr. 1-2.** Lov om visse erhvervsdrivende virksomheder. Lovens titel og fodnote.
- **§ 1, nr. 5.** Lov om visse erhvervsdrivende virksomheder. Indsættelse af »§ 17 b, stk. 1, eller« efter »i henhold til« i § 20 a, stk. 1, nr. 7.
- **§ 1, nr. 6.** Lov om visse erhvervsdrivende virksomheder. Omdannelse af virksomheder med begrænset ansvar til anpartsselskaber eller aktieselskaber.
- **§ 2, nr. 1-3.** Selskabsloven. Regler om frakendelse af retten til at være ledelsesmedlem som følge af digitaliseringsdirektivet.
- **§ 2, nr. 4-7.** Selskabsloven. Omdannelse af anpartsselskaber og aktieselskaber til virksomheder med begrænset ansvar.
- **§ 3, nr. 1.** Lov om finansiel virksomhed. Medlemskommunikation.
- **§ 4, nr. 1.** Lov om forsikringsvirksomhed. Medlemskommunikation.
- **§ 5, nr. 1.** Lov om Det Centrale Virksomhedsregister. Fodnote
- **§ 7.** Gyldighedsområde.

7. Anbefalinger vedr. andre initiativer

- Betegnelsen "*et andelsselskab (andelsforening)*" kan (eventuelt) overalt i erhvervsvirksomhedsloven og tilknyttede vejledninger erstattes af '*en andelsvirksomhed*', der også anvendes som samlet betegnelse i lovens forarbejder og kan forenkle lovteksten, referencer til loven og forståelsen af loven generelt.
- Ligheder og forskelle mellem foreninger og andelsvirksomheder med begrænset ansvar (FMBA og AMBA) og andelsvirksomheder med personlig hæftelse skal beskrives klart i Erhvervsstyrelsens vejledninger til loven, også med omtale af de eksisterende kontrol- og reaktionsmulighederne forhold til vedtægtsændringer og andre ekstraordinære dispositioner m.v. og de almindelige beskatningsformer i sammenhæng med hæftelsesformerne.
- Den interaktive Q&A-guide *Vælg virksomhedsform* og skemaet *Overblik over virksomhedsformer* på virksomhedsguiden.dk bør også omfatte både foreninger med begrænset ansvar (FMBA), andelsvirksomheder med begrænset ansvar (AMBA) og andelsvirksomheder med personlig hæftelse som ligestillede med anparts- og aktieselskaber, interessentskaber og eventuelt kommanditselskaber.

Bilag: Sammenfatning af vores forslag og anbefalinger

Med venlig hilsen

Morten Tarp
post@advotarp.dk
Mobil 40 40 33 32

Jan Uffe Bech
uffe@advotarp.dk
Mobil 29 89 69 29

Bilag: Sammenfatning af vores forslag og anbefalinger

Forslag til ændringer af lov om visse erhvervsdrivende virksomheder (erhvervsvirksomhedsloven)

Forslag vedr. medarbejdereje, investerende og passive medlemmer

(Jf. vores høringsbidrag, *Afsnit 2*, side 4-15, og § 1, nr. 3 i Erhvervsministeriets udkast side 1-2)

I § 3, stk. 1 slettes "deltagere" og indsættes den understregede tekst:

"§ 3. Ved en virksomhed med begrænset ansvar forstås i denne lov et andelsselskab (andelsforening) eller en forening med begrænset ansvar, hvor ingen af deltagerne hæfter personligt, uden begrænsning og solidarisk. Det er desuden en betingelse, at virksomheden har minimum to medlemmer, der deltager aktivt i dens drift og ledelse, at der er mulighed for vekslende deltagerantal, og at økonomiske og forvaltningsmæssige rettigheder ikke er baseret på deltagernes andel af kapitalen.

Stk. 2. For selskaber med begrænset ansvar, der er stiftet før den 1. januar 2014, finder lovens regler om foreninger med begrænset ansvar tilsvarende anvendelse med de fornødne tilpasninger."

§ 3 indsættes efter stk. 2 som nyt stk. 3:

"*Stk. 3.* Virksomheder med begrænset ansvar skal til enhver tid have et forsvarligt kapitalberedskab og tilstrækkelig likviditet til at opfylde nuværende og fremtidige forpligtelser, efterhånden som de forfalder. Virksomhedens ledelse er forpligtet til løbende at vurdere virksomhedens økonomiske situation og sikre, at dens kapitalberedskab er forsvarligt. Der må kun foretages udbetalinger og henlæggelser af overskud til medlemmerne og forrentning af kapitalandele i det omfang, virksomhedens kapitalberedskab fortsat er forsvarligt. Selskabslovens kapitel 7 om ledelse m.v. finder tilsvarende anvendelse med de nødvendige tilpasninger for virksomheder med begrænset ansvar."

I § 4, stk. 1 slettes "deltagernes" og indsættes den understregede tekst:

"§ 4. Ved et andelsselskab (en andelsforening) forstås i denne lov en virksomhed omfattet af § 2, stk. 1 eller stk. 2, eller § 3, hvis formål er at virke til fremme af medlemmernes fælles interesser gennem deres aktive deltagelse i virksomheden som aftagere, leverandører, producenter, med egen arbejdsindsats eller på anden lignende måde, og hvor virksomhedens afkast, bortset fra normal forrentning af den indskudte kapital, enten fordeles blandt medlemmerne i forhold til deres andel i omsætningen eller forbliver indestående i virksomheden, jf. dog stk. 2."

I § 4 indsættes efter stk. 1 som nyt stk. 2:

"*Stk. 2.* Virksomheder med minimum tre aktive medlemmer, jf. stk. 1, kan derudover have investerende og passive medlemmer på betingelse af, at der i vedtægten fastsættes bestemmelser om, at de tilsammen højst kan råde over 25 pct. af stemmerettighederne, at individuelle kapitalandele ikke er omsættelige og højst kan opnå normal forrentning, samt om rettigheder og forpligtelser i øvrigt for investerende og passive medlemmer."

Forslag vedr. aktivering og offentligt tilsyn

(Jf. vores høringsbidrag, *Afsnit 3*, side 16-21, og § 1, nr. 4 i Erhvervsministeriets udkast side 2- 3)

Overskriften i Kapitel 5 a. ændres til (ved indsættelse af den understregede tekst):

"Tilsyn med omdannede tidligere finansielle virksomheder og andre virksomheder med begrænset ansvar"

I § 19 a indsættes: "samt virksomheder med begrænset ansvar, der opfylder betingelserne i stk. 2."

§ 19 a, stk. 1, med ændringen understreget:

"§ 19 a. Erhvervsstyrelsen fører i henhold til bestemmelserne i dette kapitel tilsyn med omdannede tidligere finansielle virksomheder, jf. § 1 a, samt virksomheder med begrænset ansvar, der opfylder betingelserne i stk. 2."

Efter § 19 a, stk. 1 indsættes som nyt stk. 2:

"Stk. 2. En virksomhed med begrænset ansvar kan omfattes af frivilligt tilsyn i henhold til dette kapitel med vedtægtsændringer og anvendelsen af dens overskud og formue på betingelse af

- 6) at beslutningen om frivilligt tilsyn træffes enstemmigt af medlemmerne på en generalforsamling eller tilsvarende forsamling,
- 7) at virksomheden aflægger revideret årsrapport i henhold til årsregnskabsloven,
- 8) at virksomhedens balancesum på tidspunktet for beslutningen om frivilligt tilsyn udgjorde mindst 300.000 kr. i henhold til den senest godkendte reviderede årsrapport,
- 9) at virksomhedens vedtægter indeholder bestemmelser om:
 - a. eventuelle særlige rettigheder eller fordele for fysiske eller juridiske personer, jf. § 19 b, stk. 3,
 - b. at nærmere angivne andele af virksomhedens overskud og formue, der er fastsat som et minimum beløbsmæssigt, procentuelt eller på anden lignende måde, henlægges som reserve til bestemte formål, herunder eventuelt almennyttige eller velgørende formål (bunden reserve),
 - c. at der kun kan ske udbetalinger til medlemmerne og henlæggelser af overskud på deres individuelle kapitalkonti under overholdelse af vedtægtsbestemmelser og nærmere beslutninger på generalforsamlinger eller tilsvarende forsamlinger om reserver og deres anvendelse samt i det omfang, virksomhedens kapitalberedskab fortsat er forsvarligt,
 - d. at virksomheden ikke kan opløses ved erklæring,
 - e. at virksomheden er omfattet af frivilligt tilsyn i henhold til dette kapitel, og
 - f. at beslutningen om frivilligt tilsyn og tilknyttede vedtægtsbestemmelser ikke kan ændres eller ophæves af en generalforsamling, tilsvarende forsamling eller af virksomhedens ledelse, men kun med tilsynsmyndighedens godkendelse.
- 10) at virksomhedens revisor overfor virksomheden og tilsynsmyndigheden har erklæret sig indforstået med, at virksomheden omfattes af tilsyn i henhold til dette kapitel."

I § 19 b, stk. 2 indsættes som nyt punkt:

"For andre virksomheder med begrænset ansvar kan ændring eller ophævelse af vedtægtsbestemmelser fastsat i henhold til § 19 a, stk. 2 kun ske med tilsynsmyndighedens godkendelse."

§ 19 b, stk. 2 med ændringen understreget:

" Stk. 2. I forbindelse med godkendelse af vedtægtsændringer skal tilsynsmyndigheden påse, at ændringen ikke strider mod deltagernes rettigheder. For virksomheder omfattet af § 207, stk. 3, eller § 219 i lov om finansiel virksomhed kan der ikke foretages vedtægtsændringer, som strider mod disse bestemmelser. For andre virksomheder med begrænset ansvar kan ændring eller ophævelse af vedtægtsbestemmelser fastsat i henhold til § 19 a, stk. 2 kun ske med tilsynsmyndighedens godkendelse."

Forslag vedr. omregistrering af virksomheder omfattet af erhvervsvirksomhedsloven(Jf. vores høringsbidrag, *Afsnit 4*, side 22-26, nyt selvstændigt forslag, ikke omfattet af Erhvervsministeriets udkast)**Efter § 2, stk. 3 indsættes som nye stk. 4-6:**

”Stk. 4. En virksomhed med personlig hæftelse omfattet af § 2, stk. 1 eller stk. 2 (interessentskab eller kommanditselskab), eller § 4 (andelsselskab eller andelsforening), samt en virksomhed omfattet af § 2, stk. 3, 2. pkt. (interessentskab eller kommanditselskab, hvor ingen deltagere hæfter personligt), kan omregistreres i samme CVR-nummer til en virksomhed med begrænset ansvar, jf. § 3, stk. 1 (forening med begrænset ansvar) eller § 3, stk. 1, jf. § 4 (andelsselskab eller andelsforening med begrænset ansvar), på betingelse af, at virksomheden og dens vedtægt, herunder dens navn, opfylder kravene for den pågældende virksomhedsform, og at beslutningen træffes med det krævede flertal til vedtægtsændring på en generalforsamling eller tilsvarende forsamling. Omregistreringen kan kun gennemføres med samtykke fra virksomhedens eventuelle kreditorer og anses først for sket, når den er registreret i Erhvervsstyrelsens it-system.

Stk. 5. En virksomhed med begrænset ansvar omfattet af § 3, stk. 1 eller stk. 2 (forening eller selskab med begrænset ansvar) eller § 3, stk. 1, jf. § 4 (andelsselskab eller andelsforening med begrænset ansvar) kan omregistreres i samme CVR-nummer til en virksomhed med personlig hæftelse omfattet af § 2, stk. 1, § 2, stk. 2, eller § 4 (interessentskab, kommanditselskab, andelsselskab eller andelsforening), på betingelse af, at virksomheden og dens vedtægt, herunder dens navn, opfylder kravene for den pågældende virksomhedsform, og at beslutningen træffes enstemmigt. Omregistreringen kan gennemføres uden samtykke fra eventuelle kreditorer og anses for sket, når den er registreret i Erhvervsstyrelsens it-system.

Stk. 6. En virksomhed med begrænset ansvar omfattet af § 3, stk. 1, § 3 stk. 2 eller § 3, stk. 1, jf. § 4 (forening, selskab, andelsselskab eller andelsforening med begrænset ansvar) kan omregistreres i samme CVR-nummer til en anden virksomhedsform med begrænset ansvar, henholdsvis en forening med begrænset ansvar, jf. § 3, stk. 1, eller et andelsselskab (andelsforening) med begrænset ansvar, jf. § 3, stk. 1, jf. § 4, på betingelse af, at virksomheden og dens vedtægt, herunder dens navn, opfylder kravene for den pågældende virksomhedsform, og at beslutningen træffes med det krævede flertal til vedtægtsændring på en generalforsamling eller tilsvarende forsamling. Omregistreringen kan gennemføres uden samtykke fra eventuelle kreditorer og anses for sket, når den er registreret i Erhvervsstyrelsens it-system.”

Nuværende stk. 4 bliver herefter stk. 7.

I § 2, stk. 7 (nuværende stk. 4) indsættes:

*”I forbindelse med omregistreringer efter stk. 4-6 finder bestemmelserne i denne lov og selskabsloven om fusion og omdannelse, herunder om indløsningret for ejere, der har modsat sig beslutningen om omregistrering, anvendelse med de nødvendige tilpasninger” og slettes *”jf. stk. 3”*.*

§ 2, stk. 7 (nuværende stk. 4), med ændringen understreget:

”Stk. 7. Erhvervsstyrelsen kan fastsætte nærmere regler om, hvilke oplysninger der skal registreres om disse virksomheder. I forbindelse med omregistreringer efter stk. 4-6 finder bestemmelserne i denne lov og selskabsloven om fusion og omdannelse, herunder om indløsningret for ejere, der har modsat sig beslutningen om omregistrering, anvendelse med de nødvendige tilpasninger.”

Forslag vedr. ikrafttrædelse(Jf. vores høringsbidrag, *Afsnit 5*, side 27-28, og § 6 i Erhvervsministeriets udkast side 13).**§ 6, stk. 2 i Erhvervsministeriets forslag vedr. ophævelse af §§ 325-327 i selskabsloven 1. januar 2027 (solnedgangsklausul) erstattes af:**

”Stk. 2. Bestemmelserne i lov om visse erhvervsdrivende virksomheder (erhvervsvirksomhedsloven) om frivilligt tilsyn for virksomheder med begrænset ansvar, der ikke er omdannede tidligere finansielle virksomheder, træder i kraft den 1. januar 2027.”

Anbefalinger vedr. andre initiativer

(Jf. vores høringsbidrag, *Afsnit 7*, side 29)

- Betegnelsen “*et andelsselskab (andelsforening)*” kan (eventuelt) overalt i erhvervsvirksomhedsloven og tilknyttede vejledninger erstattes af ‘*en andelsvirksomhed*’, der også anvendes som samlet betegnelse i lovens forarbejder og kan forenkle lovteksten, referencer til loven og forståelsen af loven generelt.
- Ligheder og forskelle mellem foreninger og andelsvirksomheder med begrænset ansvar (FMBA og AMBA) og andelsvirksomheder med personlig hæftelse skal beskrives klart i Erhvervsstyrelsens vejledninger til loven, også med omtale af de eksisterende kontrol- og reaktionsmulighederne forhold til vedtægtsændringer og andre ekstraordinære dispositioner m.v. og de almindelige beskatningsformer i sammenhæng med hæftelsesformerne.
- Den interaktive Q&A-guide *Vælg virksomhedsform* og skemaet *Overblik over virksomhedsformer* på virksomhedsguiden.dk bør også omfatte både foreninger med begrænset ansvar (FMBA), andelsvirksomheder med begrænset ansvar (AMBA) og andelsvirksomheder med personlig hæftelse som ligestillede med anparts- og aktieselskaber, interessentskaber og eventuelt kommanditselskaber.

Erhvervsstyrelsen
Att.: Olivia Karen Höcky Hansen og Rebecca
Louise Rohde
Sendt til: olihan@erst.dk og rebroh@erst.dk

Hørings svar til udkast til lovforslag om bedre vilkår for demokratiske virksomheder og regler om frakendelse af retten til at være ledelsesmedlem

Generelle kommentarer

DI takker for muligheden for at afgive høringssvar.

DI mener, at der bør være fleksible og lige rammevilkår for *alle* virksomhedsformer i Danmark. Der bør hverken være unødige barrierer for, eller positiv særbehandling af, nogen bestemte virksomhedsformer. Herved sættes alle gode iværksætterkræfter fri, og virkelysten stimuleres, mens det stadig er markedet (efterspørgslen), som afgør hvilke virksomhedsformer og -produkter, der vælges.

DI støtter derfor generelt de tiltænkte ændringer for de forskellige virksomhedsformer, som i lovforslaget samlet kaldes for "demokratiske virksomheder", idet forslagene har til formål at fjerne barrierer, men DI har betænkeligheder ved den lovtekniske udformning af det ene forslag og opfordrer til, at det sikres, at der ikke kommer utilsigtede konsekvenser.

Det drejer sig om forslaget, der er tiltænkt at tydeliggøre, at medarbejdere har mulighed for medarbejdereje i en virksomhed med begrænset ansvar. Det bemærkes, at dette forslag er det eneste, som ikke tilsigter materielle ændringer i retstilstanden, men efter DI's vurdering er der en nærliggende risiko herfor.

DI mener, at når der alene er tiltænkt en tydeliggørelse af allerede gældende ret (dvs. ikke noget egentligt behov for en lovændring), bør der udvises ekstra omhu med at finde en lovteknisk løsning, der ikke skaber utilsigtede ændringer eller forstyrrelser i den nuværende lov og retstilstand.

Hvis det ikke er muligt med en lovteknisk løsning, der kan undgå risiko for forstyrrelser i gældende ret, bør der findes andre måder at tydeliggøre, at man godt kan drive en medarbejderejet virksomhed med begrænset ansvar omfattet af lov om visse erhvervsdrivende virksomheder, f.eks.

via oplysning på Virk.dk, på Erhvervsstyrelsens hjemmeside, i Erhvervsfremmesystemet m.m. Den udfordring, som søges løst med dette specifikke forslag, er trods alt kun en oplysningsudfordring – ikke en retlig barriere. Der henvises til de specifikke bemærkninger for en uddybning.

DI finder den foreslåede nedgangsklausul i forhold til muligheden for omdannelse fra kapitalselskab til LEV-virksomhed beklagelig og opfordrer til, at den genovervejes eller i hvert fald evalueres før den får effekt, jf. nærmere i de specifikke bemærkninger.

DI støtter den foreslåede implementering af digitaliseringsdirektivet, som indfører regler i selskabsloven om frakendelse af retten til at være ledelsesmedlem og udveksling af oplysninger om personer, der er frakendt en sådan ret. DI har alene enkelte tekniske bemærkninger hertil.

Specifikke kommentarer

Til § 1, nr. 3 (LEV § 3, stk. 2): Tydeliggørelse af at medarbejdereje er muligt

DI bemærker, at forslaget ikke tilsigter materielle ændringer i lov om visse erhvervsdrivende virksomheder (herefter LEV), da medarbejdereje allerede er muligt efter loven. Når der alene er tiltænkt tydeliggørelse af allerede gældende ret (dvs. ikke noget egentligt behov for en lovændring), bør der udvises ekstra omhu med at finde en lovteknisk løsning, der ikke skaber utiltænkte ændringer eller forstyrrelser i den nuværende retstilstand. Efter DI's umiddelbare vurdering er der en nærliggende risiko for, at forslaget medfører utilsigtede og u hensigtsmæssige ændringer.

Det fremgår af forslaget, at deltagerne i en virksomhed med begrænset ansvar omfattet af LEV § 3 *skal deltage aktivt i virksomheden*. Det præciseres herefter, at der er tale om aktiv deltagelse i virksomheden, når deltagerne bidrager *(1) som aftager, (2) som producent, (3) som leverandør, (4) med egen arbejdsindsats, eller (5) på anden lignende måde*.

Efter DI' opfattelse er der i dag et krav om at deltage aktivt i virksomheden, hvis man vil opfylde betingelserne for at være et andelselskab eller andelsforening efter lovens § 4, mens det er tvivlsomt, om man kan stille samme generelle ultimative kriterie for at kunne være en virksomhed med begrænset ansvar efter lovens § 3.

DI er enig i, at aktiv deltagelse i virksomheden er (og bør være) et moment, der er indgået i den konkrete vurdering, der skal foretages, når det skal afgøres, om en virksomhed er registreringspligtig efter lovens § 3. DI mener dog samtidig, at vurderingen af, om en virksomhed er registreringspligtig efter § 3, er (og bør være) en samlet konkret vurdering, hvor aktiv deltagelse fra medlemmerne ikke nødvendigvis skal være opfyldt. Hvis ikke dette er (eller bliver) tilfældet, vil der være en række virksomheder, der i dag er registreret efter LEV, som ikke længere opfylder betingelserne for registrering, ligesom der i fremtiden vil være en række virksomheder, som ikke længere vil skulle registreres efter LEV, der tidligere ville være blevet registreret. Hvilken regulering vil de så være omfattet af, og skal de så ikke længere registreres?

DI henleder især opmærksomheden på Højesteretsdommen UfR 2003.296/2 H (FDM-dommen), hvor en forening med begrænset ansvar (FDM f.m.b.a.) blev anset for registreringspligtig efter LEV, fordi foreningens formål bl.a. søgtes gennemført ved at indgå aftaler, der indebærer økonomiske og servicemæssige fordele for medlemmerne. DI mener, at medlemmer af FDM, der til gengæld for deres FDM-kontingent får medlemsrabatter, hvis de anvender bestemte serviceudbydere, f.eks. i forhold til bilforsikring, værksteder, bilsyn, bilvask mv. (se alle FDM fordele her: <https://fdm.dk/fordele>), ikke opfylder et kriterie om at "deltage aktivt i virksomheden". FDM f.m.b.a. er fortsat registreret efter loven.

Tidligere praksis fra Erhvervsankenævnet og Erhvervsstyrelsen indeholder også en række eksempler på kendelser og afgørelser, hvor en forening med begrænset ansvar (f.m.b.a.) blev anset for registreringspligtig efter LEV, uden at deltagerne deltog aktivt i virksomheden. "Erhvervsdrivende virksomheder – en lovkommentar, 2. udgave (2007)", som bl.a. er skrevet af den tidligere kontorchef i Erhvervsstyrelsen, Jytte Heje Mikkelsen, omtaler f.eks. sager, hvor der blev lagt vægt på, at en forenings formål var markedsføring af medlemmerne, eller at der i en brancheforening blev oparbejdet overskud, som ikke var tænkt anvendt til fagpolitiske formål, og af disse grunde var der tale om virksomheder, der har til formål at fremme virksomhedens deltageres økonomiske interesser gennem erhvervsdrift, som skulle registreres efter LEV, selvom der ikke var tale om, at medlemmerne aktivt deltog i selve virksomheden.

DI anerkender, at der i forbindelse med indsættelsen af den nuværende § 3, stk. 1, 2. pkt.,¹ ved [lov nr. 616 af 14. juni 2011](#) blev lavet nogle lovbemærkninger, der kan lyde som om, at aktiv deltagelse i virksomheden generelt er et ultimativt krav. De pågældende lovbemærkninger bør dog efter DI's opfattelse læses i kontekst af den pågældende lovændring, hvor de var med til at understøtte lovpræciseringen af, at virksomhed med begrænset ansvar skal have mindst 2 deltagere. Så vidt DI er bekendt, havde Styrelsen nemlig haft sager, hvor der efter Styrelsens opfattelse reelt kun var 1 deltager, selvom der formelt kunne siges at være flere 'deltagere' i den virksomhedskonstruktion, som ansøgningen om registrering efter LEV handlede om. Styrelsen lagde i afgørelserne vægt på, at de yderligere 'deltagere' ikke var aktive. Der var således tale om konkrete afgørelser, hvor det centrale i afgørelserne var spørgsmålet om, hvorvidt den pågældende virksomhedskonstruktion opfyldte kravet om mindst to deltagere.

Det er under alle omstændigheder tvivlsomt, om de nævnte lovbemærkninger fra 2011 skal forstås således, at lovgiver med lovændringen i 2011 har tiltænkt, at alle medlemmers aktive deltagelse i virksomheden herefter har været et generelt ultimativt krav for registrering efter LEV's § 3.

¹ § 3, stk. 1, 2. pkt.: "Det er desuden en betingelse, at virksomheden har minimum to deltagere, at der er mulighed for vekslende deltagerantal, og at økonomiske og forvaltningsmæssige rettigheder ikke er baseret på deltagernes andel af kapitalen."

DI bemærker i den forbindelse, at det havde været oplagt at skrive et sådant generelt krav om aktiv deltagelse ind i lovteksten, hvis det havde været hensigten med lovændringen i 2011.

DI bemærker endvidere, at lovbemærkningerne til 2011-ændringen eksplicit siger, at der ikke er tiltænkt ændringer i den gældende retstilstand. Som anført ovenfor var retstilstanden inden 2011-ændringen, at virksomheder godt kunne registreres efter LEV, uden at medlemmerne nødvendigvis var aktive deltagere i virksomheden, jf. bl.a. FDM-højesteretsdommen fra 2003.

I den tidligere nævnte lovkommentar fra bl.a. Jytte Heje Mikkelsen (fra 2007) er det om den tidligere praksis i Styrelsen angivet (s. 38):

"som rettesnor kan siges, at registreringspligt forudsætter, at deltagerne direkte eller indirekte har en økonomisk fordel ved at være medlem af foreningen i forhold til ikke at være medlem. Den økonomiske fordel må ikke være af underordnet betydning. Begrebet økonomiske interesser er i lovens forarbejder defineret som "økonomiske fordele som overskudsdeling, udlodning ved opløsning m.v., bonus, rabat m.v." Det må i hvert tilfælde foretages en konkret vurdering af, om medlemmernes økonomiske interesser fremmes gennem virksomhedens erhvervsaktivitet."

DI henstiller til, at det vurderes, om dette ikke fortsat bør være styrelsens praksis, og om den foreslåede lovændring ikke u hensigtsmæssigt vil begrænse styrelsens mulighed for fremover at foretage et samlet skøn. DI opfordrer i givet fald til, at der findes en anden måde at tydeliggøre, at der er mulighed for medarbejdere i en virksomhed med begrænset ansvar, jf. de generelle bemærkninger.

Til § 2, nr. 2 og 3 (SEL § 23f, stk. 1, og § 112, stk. 1): Afregistrering af personer, der er frakendt retten til at være ledelsesmedlem

DI gør opmærksom på, at forslaget til SEL § 23f, stk. 1, siger, at Erhvervsstyrelsen "kan" afvise at registrere eller "kan" afregistrere personer, der er eller bliver frakendt retten til at være ledelsesmedlem i en erhvervsvirksomhed iht. lovgivningen her i landet eller i et andet EU-/EØS-lands lovgivning, mens forslaget til SEL § 112, stk. 1, siger, at man "ikke må" være ledelsesmedlem i et dansk kapitalselskab. Det følger samtidig af lovbemærkningerne til SEL 23f, stk. 1, at Erhvervsstyrelsen "vil" afregistrere et ledelsesmedlem, hvis vedkommende er frakendt retten hertil.

DI støtter, at man ikke må være ledelsesmedlem i et dansk kapitalselskab, hvis man er frakendt retten hertil i Danmark eller i et andet EU/EØS-land. DI opfordrer til, at det overvejes, at "kan" ændres til "skal" i den foreslåede SEL § § 23f, stk. 1, for at sikre overensstemmelse med den foreslåede § 112, stk. 1, og dermed tydeliggøre, at Erhvervsstyrelsen har en pligt – og ikke en skønsmæssig beføjelse – til at nægte registrering eller afregistrere den pågældende person som ledelsesmedlem, når betingelsen for forbuddet i § 112, stk. 1, er opfyldt.

Til § 2, nr. 5 (SEL §§ 325-327: Omdannelse fra et A/S eller Aps til virksomhed med begrænset ansvar)

Til § 325

DI opfordrer til, at lovbemærkningerne gøres mere letlæselige og relevante ved gå direkte til de bemærkninger, der vedrører de foreslåede ændringer (de første godt to sider lovbemærkninger til nr. 5 i udkastet vedrører omdannelsen den modsatte vej fra en virksomhed med begrænset ansvar til et A/S, og hører derfor til i lovbemærkningerne til nr. 6).

I § 325, stk. 3, kunne det overvejes at tilføje "jf. § 1, stk. 3" for at gøre det klart i lovteksten, er der en sammenhæng mellem den i § 325, stk. 3, foreslåede restriktion og restriktionen i § 1, stk. 3.

Til § 326

DI støtter den foreslåede indløsningsret. Dette er en afgørende beskyttelse af de eksisterende ejere, som ellers kunne risikere imod sin vilje at miste sin ejendomsret til en andel af virksomhedens værdi.

DI bemærker, at lovbemærkningerne til § 326, 2. pkt. (s. 138), indeholder en gentagelse af, hvad 1. pkt. i lovteksten allerede bestemmer. Der bør overvejes, at lovbemærkningerne til 2. pkt. i stedet indeholder en kort beskrivelse af, hvad henvisningen til SEL § 110 medfører. Eftersom den foreslåede § 326, 1. pkt., allerede indeholder en bestemmelse, der svarer til § 110, stk. 1, antager DI, at henvisningen til § 110 er tiltænkt at betyde, at § 110, stk. 2 og 3, også finder anvendelse på den foreslåede omdannelsesmulighed. Hvis denne antagelse er korrekt, kunne det overvejes at tydeliggøre dette direkte i lovteksten ved at koncipere § 326, 2. pkt., således: "§ 110, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse."

Til § 6: Solnedgangsklausul for muligheden for omdannelse fra A/S eller ApS til LEV-virksomhed

DI finder det beklageligt, hvis adgangen til omdannelse fra et A/S eller ApS til en virksomhed med begrænset ansvar ophører efter kun 2½ år som følge af risiko for manglende ressourcer hos Erhvervsstyrelsen.

Muligheden for omdannelse mellem forskellige virksomhedsformer sikrer, at virksomheder kan tilpasse sig den virksomhedsform, som passer bedst til deres behov. Der kan være forskellige gode grunde til, at en virksomhed undervejs i sin levetid kan have behov for at ændre virksomhedsform. Så længe omdannelsesmulighederne indeholder tilstrækkelig beskyttelse af minoritetsejere, kreditorer m.v., er DI tilhænger af så fleksible muligheder for omdannelse som muligt.

DI anerkender, at der kan være eventuelle budgetmæssige rammer, der skal overholdes, men vurderer samtidig, at der forventeligt ikke vil være mange virksomheder, som vil gøre brug af den pågældende omdannelsesmulighed, men at en omdannelsesmulighed ikke desto mindre er vigtig.

Såfremt solnedgangsklausulen fastholdes, opfordrer DI til, at det forud for 1. januar 2027 evalueres, hvor mange selskaber, der har gjort brug af omdannelsesmuligheden, og sammenholder de

forventede årlige omkostninger ved at fortsætte denne omdannelsesmulighed med den fleksibilitet, den giver virksomhederne.

DI står meget gerne til rådighed for uddybning.

Med venlig hilsen

Lars Hammer

Erhvervsjura og rapportering

Seniorchefkonsulent

(+45) 3377 3565

lahj@di.dk

Erhvervsstyrelsen
Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø

Att. Olivia Karen Höcky Hansen og Rebecca Louise Rohde

Sendt til: oli-han@erst.dk og rehroh@erst.dk.

Vesterbrogade 32
1620 København V

Telefon 33 43 70 00
mail@danskeadvokater.dk
www.danskeadvokater.dk

Dato 9. februar 2024

Dok.nr. D-2024-005862

Høringsvar over udkast til lovforslag om bedre vilkår for demokratiske virksomheder og regler om frakendelse af retten til at være ledelsesmedlem

Danske Advokater takker for muligheden for at komme med bemærkninger til udkastet til lovforslag om bedre vilkår for demokratiske virksomheder og regler om frakendelse af retten til at være ledelsesmedlem ("Udkastet"). Udkastet har været behandlet i Danske Advokaters fagudvalg for selskabs- og finansieringsret.

Overordnede bemærkninger

Danske Advokater anerkender det overordnede sigte med Udkastet om øget fleksibilitet, herunder tydeliggørelse af adgangen til medarbejdereje, etablering af mulighed for optagelse af passive investorer, adgang til frivillig aktivsikring og adgang til omdannelse samt den øvrige liberalisering, som en vedtagelse af lovforslaget vil indebære. Danske Advokater kan dog være i tvivl om, hvorvidt særlig adgangen til frivillig aktivsikring vil finde praktisk anvendelse i større omfang.

Danske Advokater har derfor alene nedennævnte specifikke kommentarer til en række af Udkastets bestemmelser med tilhørende bemærkninger. Danske Advokater fremhæver dog sit synspunkt om, at anmelderansvaret i selskabsloven ikke med rimelig kan udstrækkes til en indeståelse for, at en person, der registreres eller anmeldes til registrering som ledelsesmedlem i et kapital-selskab, ikke er frakendt retten til at være ledelsesmedlem i henhold til lovgivningen her i landet eller i et andet EU/EØS-land.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser/løsningsforslag:

Ad § 1, nr. 3 (§ 3, stk. 3 i erhvervsvirksomhedsloven)

Forslaget til nyt § 3, stk. 3, i lov om visse erhvervsdrivende virksomheder (erhvervsvirksomhedsloven) anvender terminologien "*medlemmer*" og "*medlemsindskud*". Erhvervsvirksomhedsloven og en række af Udkastets øvrige paragraffer anvender imidlertid terminologien "*deltagere*", herunder ved beskrivelsen af, hvem der kan træffe beslutning om aktivsikring.

For at undgå (formentlig) utilsigtede modsætnings slutninger og for at ensrette terminologien foreslås det derfor i stedet at anvende ordene "deltagere", "deltagerindsud" og "investerende deltagere". Tilsvarende ændringer bør i givet fald foretages i bemærkningerne.

Forslaget giver adgang til at optage investerende medlemmer (deltagere), der dog højst må udgøre 30% af den samlede deltagerkreds. Danske Advokater noterer sig, at der alene er tale om en antalmæssig begrænsning uden deraf følgende særlige krav til virksomhedernes vedtægt, kapital, ledelse eller deltagerrettigheder eller -pligter.

Danske Advokater anser det for vigtigt, at en eventuel begæring om tvangsopløsning af en virksomhed med begrænset ansvar, der overskrider tærskelværdien for investerende deltagere, kun kan ske, hvis der er tale om en blivende tilstand, og hvor virksomheden ikke inden en rimelig frist - efter et konkret påbud fra Erhvervsstyrelsen - har bragt forholdet i overensstemmelse med tærskelværdien, jf. Udkastets bemærkninger på side 66.

Ad § 1, nr. 4 og 5 (§§ 19 h - 19 j og § 20 a i erhvervsvirksomhedsloven)

Udkastet til nyt kapital 5 b i erhvervsvirksomhedsloven giver mulighed for, at en virksomhed med begrænset ansvar kan beslutte, at virksomheden skal have en bunden reserve, samt at der etableres tilsyn med denne reserve og de dertil hørende bestemmelser om virksomhedens opløsning, jf. nærmere de foreslåede §§ 19 h - 19 j. I bemærkningerne på siderne 29 og 67 beskrives den bundne reserve, som en "*bunden reserve, som alene kan anvendes til investeringer i virksomheden*". Ordene "*til investeringer*" kan give indtryk af, at midler svarende til den bundne reserve ikke kan benyttes til andre virksomheds-formål, herunder driftsformål, hvad der dog ikke kan antages at være hensigten. Ordene "*til investeringer*" bør derfor enten udelades eller erstattes med et bredere virksomhedsrelateret begreb, herunder i lyset af, at der ikke vil være tale om "*et tilsyn med virksomhedens forretningsmæssige dispositioner*", hvilket tillige må omfatte samhandelsvilkårene med virksomhedens deltagere.

I § 19 h, stk. 2, bør en beslutning om tilsyn kunne ophæves med tilsynsmyndighedens godkendelse på tilsvarende vis som adgangen til at vedtage ændringer af vedtægtsbestemte opløsningsbestemmelser og bestemmelser om en bunden reserve (der efter omstændighederne må kunne omfatte et ophør af disse bestemmelser), jf. § 19 i, stk. 2.

Det bør overvejes at udelade bestemmelsen i § 19 i, stk. 3, om, at tilsynsmyndigheden ved godkendelse af ændringer af vedtægtsbestemte opløsningsbestemmelse skal "*påse, at ændringen ikke strider mod hensigten med bestemmelsen*". Bestemmelsen kan således sprogligt give indtryk af en mere restriktiv godkendelsespraksis end de krav om uhensigtsmæssighed, konkret begrundelse og proportionalitet, der er beskrevet i bemærkningerne på side 69, og som bedre flugter med praksis om ændringer af f.eks. fondes vedtægter.

Det selvstændige indhold af § 19 j, stk. 2, bør ligeledes overvejes i forhold til adgangen i den eksisterende § 17 b, stk. 1, til at forlange oplysninger fra virksomheden, idet sidstnævnte bestemmelse tillige omfatter stillingtagen til, om en virksomheds vedtægter er overholdt. Såfremt hensigten med opdelingen er, at en manglende efterkommelse af et krav i henhold til § 19 j, stk. 2, ikke skal kunne begrunde en anmodning om tvangsopløsning i henhold til § 20 a, er opdelingen dog velbegrundet.

Det bør fremgå af bemærkningerne, at den manglende dækning for en virksomheds frivilligt bundne reserve ikke skal kunne begrunde virksomhedens tvangsopløsning, hvis den manglende dækning skyldes driftsmæssige forhold.

Ad § 1, nr. 6 (§§ 21 h og 21 m i erhvervsvirksomhedsloven)

Udkastets forslag til § 21 h, stk. 3, i erhvervsvirksomhedsloven om udarbejdelse af en mellembalance adresserer ikke den situation, hvor en omdannelsesplan er fravalgt, idet 3-måneders fristen for opgørelsesdatoen for mellembalancen knytter sig til tidspunktet for underskrivelsen af omdannelsesplanen.

I Udkastets forslag til § 21 m, stk. 4, bør henvisningen rettes fra § 21 j, 2. pkt., til § 21 k, 2. pkt.

Ad § 2, nr. 3 (§ 112 i selskabsloven)

Udkastet indeholder i § 2, nr. 3, forslag til et nyt stk. 1 i selskabslovens § 112, hvorefter medlemmer af et kapitalselskabs ledelse, som registreres efter § 10, ikke må være personer, som er frakendt retten til at være ledelsesmedlem i henhold til lovgivningen her i landet eller i et andet EU/EØS-land. Forslaget er velbegrundet.

Det fremgår imidlertid af bemærkningerne på siderne 131 og 133, at en anmelder, der anmelder til registrering eller registrerer en person som ledelsesmedlem i et kapitalselskab, fremover skal indestå for,

"at personen ikke er frakendt retten til at være ledelsesmedlem i en erhvervsvirksomhed i henhold til lovgivningen her i landet eller til et andet EU-/EØS-lands lovgivning.

Der vil efter omstændighederne være tale om en overtrædelse af straffelovens bestemmelse om afgivelse af urigtige oplysninger til offentlige myndigheder, som Erhvervsstyrelsen vil kunne anmelde til politiet."

Der er tale om en betydelig udvidelse af anmelderansvaret med en implicit undersøgelsespligt, som rækker langt udover det ansvar, som med rimelighed kan pålægges en anmelder af en ledelsesændring. En sådan anmelder vil i praksis kun have begrænsede muligheder for at sikre sig, at en sådan frakendelse ikke er foretaget i et andet land, hvorfor et sådant ansvar ikke med rimelighed kan pålægges anmelderen. Dette i hvert fald ikke medmindre der - med respekt af hensynene i lovgivningen om beskyttelse af persondata - etableres et centralt europæisk register med registrering af den omhandlede personkreds og med en gebyrfri mulighed for anmelderen til enkelt og entydigt at kunne afdække, om en person er frakendt ledelsesretten i et af de omhandlede lande, og dette alene på grundlag af de oplysninger, der normalt skal bruges i forbindelse med en (anmeldelse til) registrering. Indtil det måtte ske, bør forholdet undtages fra anmelderansvaret.

Erhvervsstyrelsen bør i stedet søge at etablere automatiserede registreringsmæssige begrænsninger, hvor den nødvendige screening kan foretages på grundlag af den information, som Erhvervsstyrelsen i sin egenskab af tilsyns- og registreringsmyndighed har adgang til, herunder information i Business Register Interconnection System (BRIS).

Afsluttende bemærkninger:

Danske Advokater står altid gerne til rådighed for uddybende spørgsmål eller dialog.

Med venlig hilsen

Charlotte Hvid Olavsgaard
Specialkonsulent
Danske Advokater
cho@danskeadvokater.dk

Fra: Jeppe Rye Aaløse <jra@dm.dk>

Sendt: 14. februar 2024 13:15

Til: Olivia Karen Höcky Hansen <OliHan@erst.dk>; Rebecca Louise Rohde <RebRoh@erst.dk>

Emne: Høringssvar ifbm. udkast til lovforslag om bedre vilkår for demokratiske virksomheder og regler om frakendelse af retten til at være ledelsesmedlem

Kære Olivia Karen Höcky Hansen og Rebecca Louise Rohde

I DM vil vi gerne takke for at blive inviteret til at afgive høringssvar til høring over udkast til lovforslag om bedre vilkår for demokratiske virksomheder og regler om frakendelse af retten til at være ledelsesmedlem. Her følger vores korte bemærkning til delene af lovforslaget om bedre vilkår for demokratiske virksomheder.

I DM bakker vi fuldt op om lovforslaget, da vi mener, at lovforslaget kommer til at forbedre mulighederne for at etablere, drifte og videreudvikle demokratiske virksomheder. Der er brug for et stærkt demokratisk erhverv i Danmark, som kan sikre jobskabelse, langsigtet værdi og gode arbejdsliv. Derudover bifalder DM, at lovforslaget følger en række af de anbefalinger, som ekspertarbejdsgruppen om demokratiske virksomheder kom med, som vi i DM sad med i.

Jeppe Rye Aaløse
Politisk rådgiver
Direkte +4551232894

Peter Bangs Vej 30
2000 Frederiksberg
+45 38 15 66 00
dm.dk

Sendt pr. e-mail til Olivia Karen Hôcky Hansen, olihan@erst.dk
Rebecca Louise Rohde, rehroh@erst.dk

Høringsvar fra F&P vedrørende udkast til lovforslag om bedre vilkår for demokratiske virksomheder

F&P sender vores høringssvar til lovforslaget på vegne af forsikringsbranchen. Vores bemærkninger til lovforslaget er primært vedrørende forslaget om at ændre og udvide undtagelserne i reglerne om videregivelse af fortrolige oplysninger i Lov om forsikringsvirksomhed.

Vedr. § 4, nr. 1 om forslag til ny undtagelsesbestemmelse (§ 83 a) til forbudet mod uberettiget videregivelse af kundeoplysninger i § 82 i Lov om Forsikringsvirksomhed:

- 1) Det bør præciseres, at der ikke er noget til hinder for udveksling af oplysninger om navn og kontaktdata (og evt. andre oplysninger) til andre formål end hvad, der følger af bestemmelsen, hvis der foreligger særskilt hjemmel til sådanne formål, fx samtykke. I praksis vil navn og kontaktoplysninger også være relevante til andre formål. I de specielle bemærkninger til lovforslaget kan formuleringerne godt forstås således, at navn og kontaktoplysninger aldrig kan bruges til f.eks. markedsføring og rådgivning, selvom der er givet særskilt samtykke til det.

På side 146 under de særlige bemærkninger er først angivet:

”Forslaget vil ikke ændre på, at forsikringsselskabet kan videregive flere oplysninger end kundens navn og kontaktoplysninger til den virksomhed, der helt eller delvist ejer forsikringsselskabet, hvis videregivelsen er berettiget efter § 117, stk. 1, eller omfattet af andre videregivelsesmuligheder i lov om finansiel virksomhed.”

Samtidig fremgår det nederst på side 146 og øverst på side 147:

”Virksomheden eller foreningen, der ejer forsikringsselskabet, må ikke anvende de videregivne oplysninger til andre formål end hvad,

29.01.2024

F&P
Philip Heymans Allé 1
2900 Hellerup
Tlf.: 41 91 91 91
fp@fogp.dk
www.fogp.dk
CVR 44436833

Karen Gjølbo
Senior legal consultant
Dir. 41919045
kgj@fogp.dk

Sagsnr. GES-2024-00035
DokID 478056

der følger af bestemmelsen. Videregivelse af kundens navn og kontaktoplysninger må f.eks. ikke anvendes til markedsføring og rådgivning.”

F&P

Sagsnr. GES-2024-00035

DokID 478056

Det bør her præciseres, at dette alene gælder, hvor videregivelsen beror på denne bestemmelse (§ 83a), men ikke nødvendigvis på andre videregivelseshjemler.

2) Henvisningsfejl på s. 146.

Forslaget vil ikke ændre på, at forsikringsselskabet kan videregive flere oplysninger end kundens navn og kontaktoplysninger til den virksomhed, der helt eller delvist ejer forsikringsselskabet, hvis videregivelsen er berettiget efter § 117, stk. 1, eller omfattet af andre videregivelsesmuligheder i lov om finansiel virksomhed.

Der bør rettelig henvises til § 82, stk. 1 i lov om forsikringsvirksomhed i stedet for FIL 117, stk. 1.

3) Af lovforslaget fremgår det, at videregivelse af kundens navn og kontaktoplysninger ikke må anvendes til f.eks. markedsføring og rådgivning. Det bør præciseres og uddybes, hvad der menes med rådgivning, idet det ikke fremgår klart af lovforslaget, om der i denne sammenhæng menes forsikringsrådgivning, eller hvilken slags rådgivning, der er tale om.

F&P har ikke yderligere bemærkninger. Vi står naturligvis altid til rådighed for uddybning af ovenstående.

Med venlig hilsen

Karen Gjølbo

Erhvervsstyrelsen
Olivia Karen Höcky Hansen, olihan@erst.dk tlf. 35291825
Rebecca Louise Rohde, rebroh@erst.dk tlf. 35291355

Sagsnr. 24-0278
Vores ref. CDM
Deres ref

Den 14. februar 2024

Høringssvar vedr. udkast til lovforslag om bedre vilkår for demokratiske virksomheder og regler om frakendelse af retten til at være ledelsesmedlem

Indledende kommentarer

Fagbevægelsens Hovedorganisation (FH) takker for muligheden for at afgive høringssvar og fremsender hermed vores bemærkninger til dele af lovforslaget om bedre vilkår for demokratiske virksomheder.

FH hilser lovforslaget velkomment, da lovforslaget overordnet set forbedrer mulighederne for at etablere, drifte og videreudvikle demokratiske virksomheder på vigtige strækninger. FH har i en årrække opfordret til at få ryddet barrierer af vejen for demokratiske virksomheder og i det hele taget få fremmet disse virksomhedstyper, der generelt har en høj produktivitet, modstandsdygtighed og et godt arbejdsmiljø. FH har tidligere igangsat forskningsbaserede analyser og rapporter, og sad med i regeringens ekspertarbejdsgruppe for demokratiske virksomheder.

FH har et særligt fokus på at fremme medarbejdereje og foreslår fortsat, at anbefalingen fra ekspertarbejdsgruppen for demokratiske virksomheder om en model for ejer- og generationsskifte til medarbejdereje gennemføres. FH noterer sig, at forslaget ikke kunne finansieres inden for rammen af aftalen om demokratiske virksomheder, men også at alle aftalepartierne anerkendte forslaget som vigtigt.

FH bakker op om den politiske aftale om demokratiske virksomheder, der tog udgangspunkt i Ekspertarbejdsgruppen for demokratiske virksomheders anbefalinger. FH vil i forlængelse heraf opfordre til, at centrale aktører fra ekspertarbejdsgruppen bliver inviteret til et årligt statusmøde i Erhvervsstyrelsen med henblik på at drøfte muligheder og barrierer i implementeringen og initiativerne indenfor aftalen om demokratiske virksomheder.

Specifikke kommentarer

Tydeliggørelse af muligheden for medarbejdereje

FH støtter en tydeliggørelse af muligheden for medarbejdereje. I bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser fremgår det, at aktiv deltagelse i virksomhederne med egen arbejdsindsats kan ske i et ansættelsesforhold som lønmodtager eller gennem en anden type arbejdsindsats som selvstændig. FH støtter, at begge typer arbejdsindsats er mulig som aktiv deltagelse i virksomhederne, men foreslår, at forskellene tydeliggøres i guides og standardvedtægter mv. på [virksomhedsguiden](#), da det skaber meget forskellige virksomheder og da det har en række arbejds- og skatteretslige konsekvenser for den enkelte virksomhedsdeltager. Det bør herunder være tydeligt hvad, hvornår man er lønmodtager som demokratiske iværksætter og herunder medejer af en virksomhed.

Passive investorer

FH finder det fornuftigt at udvide mulighederne for at have investerende medlemmer. I bestemmelsen om passive investorer i en v.m.b.a. foreslås det i lovforslagets §3, stk. 3, at investerende medlemmer højst må udgøre 30 pct. af den samlede deltagerkreds. FH foreslår i stedet, at deltagerkreds ændres til stemmerettigheder, da det kan åbne for crowdfunding og lignende, der fx kan være hensigtsmæssigt, hvis et lokalsamfund ønsker at redde eller udvide en butik, der er overgået til medarbejdere. Det bør ikke være antallet af deltagere, men stemmerettighederne, der er mere afgørende for, at en virksomhed stadig er demokratisk organiseret.

Aktivsikring og offentligt tilsyn

FH finder, at det er fornuftigt at indføre mulighed for at blive underlagt et offentligt legalitetstilsyn med det formål at langtidssikre virksomhedernes aktiver og i det hele taget sikre modstandsdygtige virksomheder. Det er samtidigt centralt for FH og for levedygtigheden af demokratiske virksomheder, at aktivsikring og offentligt tilsyn ikke er til hinder for almindelig drift af virksomhederne, også i nedgangstider, hvilket i de fleste tilfælde bør henhøre under virksomhedernes formål. Derfor foreslår FHs, at visse tekststykker i bemærkningerne til loven justeres, da de sætter spørgsmålstegn ved hvad en bunden reserve legalt kan bruges til, men også giver en reduceret fleksibilitet ift. at hensætte til den bundne reserve jf. forklaring nedenfor. Følgende er FHs forslag til justeringer med tilføjelser fremhævet med kursiv og fjernelser med gennemstregning:

- (side 28): 'Tilsynsmyndigheden skal som led i sit tilsyn særligt have fokus på sikring af den bundne reserve, og at disse midler forbliver i selskabet til gavn for *virksomhedens drift og formål og kommende deltagere i virksomheden.*'
- (side 29): 'Det foreslås, at der indføres mulighed for, at A.M.B.A.'er og F.M.B.A.'er kan henlægge en bestemt procentdel af virksomhedens overskud og/eller formue til en bunden reserve, som alene kan anvendes til investeringer i virksomheden. Den bundne reserve opskrives i de år, hvor virksomheden har overskud *som minimum* i

henhold til den procentsats, som er fastsat i vedtægten. Den bundne reserve *bør alene bringes i anvendelse efter øvrige reserver er brugt.* ~~kan ikke reduceres i de år, hvor virksomheden har underskud, men skal opretholdes i uændret størrelse.~~ Den bundne reserve kan ikke anvendes til udlodning til deltagerne. Ved virksomhedens ophør skal den bundne reserve desuden dækkes og anvendes i overensstemmelse med opløsningsbestemmelsen, forud for en eventuel udbetaling til deltagerne har overskud i henhold til den procentsats, som er fastsat i vedtægten.'

FH støtter Erhvervsstyrelsens model, der er en kombination af frivillighed og varighed ift. generalforsamlingens muligheder omkring aktivsikring og tilsyn. FH finder dog, at det er centralt, at det skal præciseres, at der for den bestemte procentdel af virksomhedens overskud og/eller formue, der hensættes til en bunden reserve, er tale om en 'minimums procentdel'. Det betyder, at virksomheder, der kan være tilbøjelige til at sætte en lav procentdel for at opnå budgetmæssig fleksibilitet, kan vælge frivilligt at hensætte en større procentandel til den udelelige reserve i opgangstider. Det vil styrke den bundne reserve og virksomhedernes modstandskraft.

FH foreslår endvidere, at det fremgår, at virksomheder som udgangspunkt bør bringe andre reserver i anvendelse først, hvis der opstår behov for fx at investere yderligere eller dække underskud eller lignende. Dette med henblik på at skærme den bundne reserve.

FH foreslår desuden, at det præciseres i lov og bemærkninger, at en udelelig reserve ikke kan udbetales i forbindelse med omdannelse til kapitalsekskab. Det er i tråd med den indkapslingsmodel, der fandt anvendelse i forbindelse med sparekassernes omdannelse til aktieselskaber, der gennemgås på side 28. Den udelelige reserve skal anvendes efter formålet og herunder fx til almennyttige og velgørende formål.

FH foreslår, at Erhvervsstyrelsen indfører et sæt af standardvedtægtsformuleringer og/eller en udførlig online guide vedr. aktivsikring til brug for virksomhedernes generalforsamlinger i tråd med standardvedtægterne på [virksomhedsguiden](#). Det skal sikre, at muligheden for aktivsikring bliver brugt og at formuleringerne bliver hensigtsmæssige ift. formålet beskrevet i loven og virksomhedernes formål.

FH finder, at det som udgangspunkt vil være oplagt og hensigtsmæssigt, at den bundne reserve fremgår separat fra øvrige reserver af årsregnskaberne for virksomheder, der har indført en bunden reserve, da det vil give gennemsigtighed til medlemmerne af virksomheden og til offentligheden omkring disse midler. FH foreslår, at Erhvervsstyrelsen finder en hensigtsmæssig måde, at tilskynde og/eller implementere dette.

Omdannelse af et kapitalsekskab til v.m.b.a.

FH støtter muligheden for omdannelse af et anparts- eller aktieselskab til v.m.b.a. FH mener dog, at den foreslåede "solnedgangsklausul" strider mod

hensigten om at ligestille de demokratiske virksomhedsformer med traditionelle virksomheder. Det skyldes, at lovforslaget udvider og permanentgør mulighederne for at omdanne fra v.m.b.a. til anpartsselskab, men alene giver en midlertidig mulighed for tilsvarende omdannelse fra kapitalselskab til v.m.b.a. Det betyder i praksis, at lovforslaget udvider og permanentgør en ulighed mellem selskabsformerne per 1. januar 2027.

FH mener, at mulighederne for omdannelse af et kapitalselskab til v.m.b.a. bør være permanent, hvilket også er i tråd med anbefalingen fra Ekspertarbejdsgruppen for demokratiske virksomheder. Solnedgangsklausulen begrundes med et forøget ressourcetræk til sagsbehandling hos Erhvervsstyrelsen. FH opfordrer til, at der bliver fundet ressourcer indenfor driften og/eller at der fra politisk side findes midler til at permanentgøre muligheden, da det i sidste ende er det, der sikrer ligestillingen af selskabsformerne.

Med venlig hilsen

Nanna Højlund

Fra: Anne Aarup Fenger <afe@fida.dk>

Sendt: 19. februar 2024 08:55

Til: Maya Halfdan Kabrit (FT) <MAKA@FTNET.DK>

Cc: Rebecca Louise Rohde <RebRoh@erst.dk>; Olivia Karen Höcky Hansen <OliHan@erst.dk>

Emne: SV: Høring af Forslag til lov om ændring af Lov om visse erhvervsvirksomheder m.fl. (Bedre vilkår for demokratiske virksomheder og regler om frakendelse af retten til at være ledelsesmedlem)

Kære Maya,

Finans Danmark takker for muligheden for at kommentere på nedenstående høring. Jeg beklager den sene fremsendelse.

Af indledningen til lovforslaget anføres: "Det følger af Aftalen om demokratiske virksomheder, at aftalepartierne med gennemførelsen af en række af Ekspertarbejdsgruppens anbefalinger, ønsker at skabe bedre forhold for demokratiske virksomheder, så vilkårene for start og drift bliver de samme som for andre virksomheder." Formålet er dermed at sidestille "demokratiske virksomheder" med andre virksomheder på en række områder.

Forslaget til den nye § 118 a, i lov om finansiel virksomhed, bevirker en forbedring af muligheden for en finansiel virksomhed til at dele kundeoplysninger til en forening eller virksomhed, der helt eller delvist ejer den finansielle virksomhed, hvis kundeforholdet i den finansielle virksomhed medfører, at kunden er eller kan blive medlem af foreningen eller ejer af virksomheden. Vi undrer os over, at lovforslaget på dette punkt har et så snævert fokus og kun er målrettet en bestemt type ejerskab. Andre virksomheder med tilsvarende behov – og struktur – overses i den forbindelse, hvilket efter vores opfattelse skaber en ulighed i virksomhedernes rettigheder.

Der kan således være samme behov for deling af kundeoplysninger i andre finansielle koncerner – f.eks. hvor det ses at være til kundens fordel at modtage information om ydelser, som andre koncernselskaber udbyder, lige så vel som information om fordele, som en ejervirksomhed tilbyder. Vi mener derfor, at der bør foreslås en generelt bredere adgang til at dele information mellem koncernselskaber – i stedet for at målrette adgangen til en bestemt ejerform.

Afslutningsvist bemærker vi, at investeringsforeninger også er ejet af medlemmerne i den enkelte forening. Som lovforslaget er formuleret, ses det ikke at lette adgangen for disse foreninger til at dele kundeoplysninger med f.eks. deres administrationsselskab og eller deres primære distributør, f.eks. i relation til kundearrangementer og andre tilbud.

I er velkomne til at kontakte mig, hvis bemærkningerne giver anledning til spørgsmål.

Venlig hilsen

Anne Aarup Fenger

Chefkonsulent

Direkte nr: [+45 3016 1136](tel:+4530161136)

afe@fida.dk

Finans Danmark

Amaliegade 7

1256 København K

Danmark

Tlf.: 33 70 10 00

finansdanmark.dk

Gå ikke glip af nyheder fra Finans Danmark. [Tilmeld dig her.](#)

Finans Danmark er interesseorganisation for bank, realkredit, kapitalforvaltning, værdipapirhandel og investeringsfonde i Danmark. [Læs mere her.](#)

[Læs her](#), hvordan Finans Danmark behandler dine personoplysninger.

Pr. 1. januar 2024 er arbejdsgiverrelaterede aktiviteter i Finanssektorens Arbejdsgiverforening overdraget til henholdsvis F&P og Finans Danmark. Se mere på www.fida.dk eller www.fogp.dk.

Hørings svar vedr. lovforslag om bedre vilkår for demokratiske virksomheder

Indledende bemærkninger

Vores bemærkninger til lovforslaget relaterer sig primært til afsnit 3.1.5 om medlemskommunikation og afsnit 3.1.5.2. om Erhvervsministeriets overvejelser.

Forenet Kredit ser som udgangspunkt positivt på lovforslaget og Erhvervsstyrelsens inddragelse af relevante parter i processen. Det er positivt, at styrelsen loyalt imødekommer ønsket fra ekspertarbejdsgruppen vedr. demokratiske virksomheder om bedre muligheder for medlemskommunikation. For de erhvervsdemokratiske virksomheder er det afgørende at kunne kommunikere til medlemmerne og de kunder, hvis kundeforhold berettiger til medlemskab om bl.a. foreningens formål og de aktiviteter, der kan knytte sig til medlemskabet. Kommunikation er en afgørende præmis for, at de erhvervsdemokratiske virksomheder kan opretholde en kontakt og tilknytning til medlemmerne, som igen er nødvendig for den erhvervsdemokratiske levedygtighed.

Forenet Kredit vurderer, at lovforslaget vedrørende medlemskommunikation kan få positive virkninger for borgere, således de langt bedre end hidtil kan blive informeret om deres medlemskab og tilhørende rettigheder. I vores tilfælde Forenet Kredit, som er foreningen bag Nykredit og Totalkredit.

Herudover har vi følgende bemærkninger og opmærksomhedspunkter:

1. Vi imødeser, at lovændringen bliver set som en tilføjelse til eksisterende lovgivning, og at der derved ikke ændres på forudsætningerne for videregivelse af kundeoplysninger jf. § 117 ift., hvad der betegnes som berettiget videregivelse, og herunder hvilke oplysninger der kan videregives. Dette er en afgørende forudsætning for, at foreningen kan afholde valg til repræsentantskabet og dermed varetage en administrativ opgave for koncernen som helhed.
2. Vi tolker bemærkningerne¹ således, at "[...]medlemskabet og de tilhørende rettigheder[...]" skal læses og fortolkes bredt, så det netop giver mulighed for en øget og bedre kommunikation om bl.a. foreningens formål og relevans for medlemmerne.
I angivelsen af administrative konsekvenser for borgerne er følgende anført:
"Kommunikationen mellem borgere og de demokratiske virksomheder forventes

¹ Lovforslag om bedre vilkår for demokratiske virksomheder og regler om frakendelse af retten til at være ledelsesmedlem, afsnit 7 "Administrative konsekvenser for borgerne", s. 53.

at blive forbedret, hvilket vil gøre det lettere for borgeren at få meddelelse om medlemskabet i foreningen eller virksomheden f.eks. om formål, de repræsentative medlemsdemokratier, udvikling og aktiviteter, og eventuel gøre brug af medlemskabet". Det kan overvejes om dele af formuleringerne ovenfor bør udbygges i bemærkningerne til de enkelte bestemmelser eller finde vej til selve lovteksten, og ikke alene i opregningen af konsekvenser.

3. I forhold til afsnit 3.1.5.2 "Erhvervsministeriets overvejelser" er det Forenet Kredits ønske, at vi sikrer mulighed for en sikker og teknologineutral kommunikation fx via e-Boks, hvorfor det er nødvendigt med CPR-nummer.
4. I Forenet Kredit skelner vi mellem to grupper af medlemmer (hhv. valggruppe Privat og Erhverv), hvortil der knytter sig forskellige aktiviteter, muligheder og rettigheder for medlemmet, hvorfor det er relevant for Forenet Kredit at modtage oplysninger om typen af medlemskab, som kundeforholdet berettiger. Dette er på nuværende tidspunkt ikke en del af formuleringen omkring, hvilke typer af oplysninger der kan videregives. For at Forenet Kredit kan kommunikere relevant information om medlemskabet er dette en forudsætning.

Udover ovenstående bemærkninger støtter Forenet Kredit lovforslaget. Forenet Kredit ser frem til en fortsat god dialog om lovforslaget og takker for muligheden for at bidrage.

Med venlig hilsen

Tore Heerup
Sekretariatschef
Forenet Kredit

Erhvervsstyrelsen
Langelinie Allé 17
2100 København Ø

Att.: Olivia Karen Höcky Hansen og Rebecca Louise Rohde

Pr. mail: olihan@erst.dk; rehroh@erst.dk

14. februar 2024

Høring vedrørende udkast til lovforslag om bedre vilkår for demokratiske virksomheder og regler om frakendelse af retten til at være ledelsesmedlem

Tak for muligheden for at kommentere ovennævnte høring.

Lovudkastet lægger op til nogle interessante nyskabelser i erhvervsvirksomhedsloven, herunder muligheden for frivillig aktivsikring med tilhørende offentligt tilsyn. Vi har enkelte bemærkninger til den foreslåede ordning.

Opbygning af bunden reserve

Ordlyden i den foreslåede § 19 h, stk. 1, nævner, at det er en betingelse, "at der i vedtægterne optages bestemmelse om henlæggelse til bunden reserve og virksomhedens opløsning." Lovbemærkningerne præciserer flere steder (fx 3.1.3.3.), at virksomhederne "kan henlægge en bestemt procentdel af virksomhedens overskud og/eller formue til en bunden reserve, som alene kan anvendes til investeringer i virksomheden."

Indebærer dette, at virksomhedens muligheder for selv at fastlægge størrelsen og tilgangen til den bundne reserve i realiteten er begrænset af ordlyden i lovbemærkningerne? I så fald bør begrænsningen vel fremgå af lovteksten?

Bunden reserve ved fusion

Det fremgår ikke af lovudkastet med bemærkninger, hvad der kan - eller skal - ske med en virksomheds bundne reserve, hvis virksomheden fusionerer med en anden virksomhed med begrænset ansvar. Er der aftalefrihed eller mulighed for at opløse reserven i en sådan situation? Hvad sker der for eksempel med reserven, hvis deltagerne i den ene virksomhed har anvendt muligheden for aktivsikring, mens deltagerne i den anden virksomhed ikke har anvendt muligheden?

Vi står naturligvis til rådighed, hvis Erhvervsstyrelsen ønsker at drøfte vores bemærkninger.

Med venlig hilsen

Jan Brødsgaard
Chefkonsulent

FSR – danske revisorer
Slotsholmsgade 1, 4. sal
DK - 1216 København K

Telefon +45 7225 5703
fsr@fsr.dk
www.fsr.dk

CVR. 55 09 72 16
Danske Bank
Reg. 9541
Konto nr. 2500102295

Att.:
Erhvervsstyrelsen
Olivia Karen Höcky Hansen
olihan@erst.dk

Kooperationen
Reventlowsgade 14, 2.
1651 København V
T. 33 55 77 30
kontakt@kooperationen.dk
www.kooperationen.dk

Den 13. februar 2024

Høringssvar vedrørende Lovforslag om bedre vilkår for demokratiske virksomheder

Kooperationen takker for invitationen til at indgive høringssvar og fremsender hermed vores bemærkninger til de dele af lovforslaget, der vedrører bedre vilkår for demokratiske virksomheder.

Kooperationen repræsenterer som arbejdsgiver- og interesseorganisation 130 demokratisk ejede medlemsvirksomheder og -organisationer med tilsammen ca. 6000 medarbejdere. Det er en del af vores formål at fremme udbredelsen af, kendskabet til og forståelsen for den kooperative idé og virksomhedsform.

Kooperationen var repræsenteret i Ekspertarbejdsgruppen om demokratiske virksomheder, og vi bakker stærkt op om den brede politiske aftale, der gennemfører en række af arbejdsgruppens anbefalinger. Vi ser frem til at bidrage til aftalens implementering hvor muligt, heriblandt aftalens del 3, der specifikt lægger op til samarbejde med centrale brancheorganisationer.

Vi mener, at initiativerne i aftalen samlet bidrager med et vigtigt skridt i retning af at skabe bedre forhold for demokratiske virksomheder, så vilkårene for start og drift bliver de samme som for andre virksomheder. Vi betragter i denne forbindelse en opdatering af erhvervsvirksomhedslovens bestemmelser om virksomheder med begrænset ansvar (v.m.b.a.)¹ som et meget vigtigt element, og er derfor overordnet yderst positivt indstillede over for hensigten bag og initiativerne i lovforslaget.

Hvad angår tre af de foreslåede initiativer, mener vi dog, at der er behov for justeringer, for at initiativerne mest effektivt kan realisere den bagvedliggende hensigt om at forbedre forholdene for demokratiske virksomheder. Disse vedrører:

1. *Investerende medlemmer.* Vi mener, at der i stedet for en afgrænsning i deltagerkredsen bør ske en begrænsning af de investerende medlemmers samlede stemmerettigheder. På denne måde vil også en bredere kreds af bidragsydere kunne inddrages og virksomhedernes finansieringsmuligheder styrkes.

Den kooperative Arbejdsgiver -
og Interesseorganisation i Danmark

¹ Vi anvender i høringssvaret v.m.b.a. som fællesbetegnelse for f.m.b.a. og a.m.b.a.

2. *Den bundne reserve.* Vi mener ikke, det bør udelukkes, at en v.m.b.a under visse forudsætninger kan anvende dele af reserven ved underskud, således at virksomheden kan drage nytte af de opsavede midler i krisetider.
3. *Muligheden for omdannelse af et anparts- eller aktieselskab til v.m.b.a.* Vi mener, at en "solnedgangsklausul" i høj grad vil stride mod den politiske aftales hensigt om ligestilling af virksomhedsformerne.

Vores bemærkninger og forslag til justeringer uddybes i det følgende.

1. Investerende medlemmer

I bestemmelsen om passive investorer i en v.m.b.a. foreslås det i lovforslagets §3, stk. 3, at investerende medlemmer højst må udgøre 30 pct. af den samlede deltagerkreds. Vi mener, at der i stedet bør indføres en bestemmelse, der begrænser de investerende medlemmers samlede stemmerettigheder til 30 pct.

Mulighed for en bredere kreds af investerende medlemmer

Hensigten bag bestemmelsen er at forbedre finansieringsmulighederne for v.m.b.a.'er, men samtidig bevare v.m.b.a.'ers særegenskab som virksomheder, der kontrolleres af deres aktive medlemmer.

Ved en begrænsning af stemmerettighederne frem for i deltagerkredsen sikres fortsat de aktive medlemmers fulde kontrol over virksomheden. Men samtidig muliggøres det, at virksomhederne kan rejse kapital fra en bredere kreds af bidragsydere.

Effekten af dette kan tydeliggøres med et eksempel:

En lukningstruet lokal virksomhed står over for en virksomhedsoverdragelse, hvor de syv medarbejdere skal overtage og videreføre virksomheden som kontrollerende ejere (aktive medlemmer).

Fordi virksomheden har stor betydning for service- og turisttilbuddet i lokalområdet, har 100 lokale borgere tilkendegivet, at de gerne som investerende medlemmer vil købe andele i virksomheden. Derved tilføres kapital til at støtte overtagelsen og virksomhedens første tid under det nye ejerskab.

Med det nuværende forslag vil virksomheden kun have mulighed for at optage to af borgerne som investerende medlemmer. Begrænses i stedet stemmerettighederne, vil der ikke være grænser for antallet af investerende medlemmer, og virksomhedens mulighed for at rejse kapital baseret på inddragelse af lokalsamfundet vil være kraftigt forbedret.

Som eksemplet viser, flugter en begrænsning af stemmerettigheder bedre med anbefaling 5.3 fra ekspertgruppen om demokratiske virksomheder om at støtte op om landdistriktsiværksætteri ved "generelt at åbne op for equity crowdfunding i anpartsselskaber samt at se på mulighederne for crowdfunding i A.M.B.A. og F.M.B.A."

Landdistriktsiværksætteri og ligestilling af ejerskabsformer

Det skal i denne forbindelse bemærkes, at Erhvervslivets EU- og regelforum i 2021 anbefalede at justere eller fjerne selskabslovens § 1, stk. 3, så det bliver muligt for et ApS at udbyde kapitalandele til offentligheden. Den daværende regering tilkendegav, at den ville arbejde for anbefalingen.

I begrundelsen herfor fremgår:

"Muligheden for at udbyde anparter til offentligheden vil give anpartsselskaberne mulighed for at tiltrække risikovillig kapital ved equity crowdfunding. Det er muligt at investere relativt små beløbsstørrelser via crowdfunding, hvilket giver mindre virksomheder mulighed for at rejse den nødvendige vækstkapital fra en bredere gruppe af investorer. En sådan mulighed vil for danske anpartsselskaber bl.a. kunne fremme udkantsiværksætteri, da det fx fremadrettet vil blive muligt at støtte lokale virksomheder via crowdfunding i et anpartsselskab."²

Såfremt equity crowdfunding i anpartsselskaber muliggøres, samtidig med at antallet af investerende medlemmer i en v.m.b.a. begrænses til 30 pct., vil der opstå en situation, hvor iværksættere vil kunne equity-crowdfunde i et Aps, men ikke i et v.m.b.a.

Såfremt det er forligskredsens hensigt at fremme landdistriktsiværksætteri, bør equity crowdfunding være muligt, uanset om iværksættere ønsker at stifte deres virksomhed som et kapitalselskab eller som et v.m.b.a.

Konsistens med kooperativ lovgivning i andre lande

Vælger vi i Danmark at begrænse de investerendes medlemmers samlede stemmerettigheder, vil det være konsistent med lovgivningen i en række andre lande. Omvendt har vi ikke kendskab til internationale erfaringer med, at begrænsningen sker i deltagerkredsen.

I den svenske og den italienske kooperative lovgivning er de investerende medlemmers stemmerettigheder begrænset til en tredjedel. I loven om det europæiske andelsselskab (SCE-loven) er grænsen 25 pct., i Frankrig er grænsen 35 pct.

Vi savner i lovforslagets bemærkninger en begrundelse for, hvorfor vi i Danmark skal vælge en anderledes tilgang end de nævnte lande.

² <https://regelforum.dk/anbefalinger/anpartsselskaber-skal-kunne-lave-crowdfunding-med-udbud-af-kapitalandele>

Derimod vil det fra vores perspektiv være nærliggende at prioritere en synergi med SCE-loven samt at hente inspiration i særligt Sverige, der i 2015 indførte muligheden for investerende medlemmer med de samme hensigter, som dem der ligger bag nærværende lovforslag.

2. Aktiv sikring

Indførelsen af den frivillige mulighed for at langtidssikre en del af aktiverne i en v.m.b.a. er en vigtig tilføjelse til lovgivningen, som vi som rådgivningsaktør og interesseorganisation oplever en betydelig efterspørgsel efter blandt demokratiske virksomheder og iværksættere.

Vi bakker i høj grad op om forslaget og hensigten bag, som det er beskrevet i lovbemærkningerne og i anbefalingen fra Ekspertarbejdsgruppen.

- a. Dog finder vi det meget vigtigt, at der ikke lukkes for muligheden for, at en v.m.b.a. under visse forudsætninger kan drage nytte af den bundne reserve i krisetider.
- b. Herudover finder vi det vigtigt, at virksomheder, der vælger at etablere en bunden reserve, tillades størst mulig fleksibilitet ift. hvordan de vælger at formulere bestemmelsen om reserven i deres vedtægter.

Anvendelse af den bundne reserve ved underskud

I bemærkningerne til bestemmelsen om aktivsikring skrives der på side 29, at den bundne reserve ikke må kunne "reduceres i de år, hvor virksomheden har underskud, men skal opretholdes i uændret størrelse".

Det er vores opfattelse, at en udelukkelse af muligheden for at dække et underskud, eksempelvis ved en uforudset krise som vi oplevede det med COVID-19, vil være imod selve hensigten med bestemmelsen om den bundne reserve.

Vi mener, at det grundlæggende formål med en bunden reserve i mange tilfælde vil være at langtidssikre den demokratiske virksomheds virke iht. sit fællesskabsbaserede formål, der som eksempel kunne være at sikre indkøbsmuligheder i et lokalsamfund, eller opretholde en arbejdsplads med gode medarbejderforhold.

Når et udtrædende medlem overlader en del af værdierne til de kommende generationer i virksomheden, vil det således ikke kun være for, at virksomheden kan sikre et højere investeringsniveau (som det beskrives i lovbemærkningerne), men også for at øge virksomhedens soliditet og modstandsdygtighed over for eventuelle fremtidige udefrakommende chok.

Muligheden for at dække dele af et underskud med den udelelige reserve bør dog ikke være ubegrænset, den må ikke stride imod

vedtægtsbestemmelserne herom, og der bør ideelt være en vis gennemsigthed eller offentlighed herom.

I henhold til den spanske kooperative lovgivning kan en kooperativ virksomhed anvende den del af den lovgivningsmæssigt obligatoriske reserve, som virksomheden har opsparet over de seneste fem regnskabsår, til underskuddsdækning. Det er en forudsætning, at reserven genoprettes gennem ekstraordinære indbetalinger over de følgende syv regnskabsår.³

Bestemmelsen er givetvis for specifik til at være overførbart til nærværende lovforslag, men der kan hentes inspiration i dens princip om at give den kooperative virksomhed et vist råderum over de seneste års henlagte midler.

Slutteligt skal det i denne forbindelse også bemærkes, at der med lovforslaget foreslås en frivillig ordning. Derfor vil muligheden for at kunne trække på den udelelige reserve ved underskud incentivere flere virksomheder til at henlægge en (større) procentdel til reserven, hvorimod for restriktive regler vil have den modsatte effekt.

Fleksibilitet til formulering af vedtægtsbestemmelser

Det fremgår af lovbemærkningerne, at v.m.b.a.'er kan henlægge "en bestemt procentdel" af virksomhedens overskud og/eller formue. Vi henstiller til, at denne formulering blødes op, eller i hvert fald ikke tolkes for stramt i tilsynsmyndighedens efterfølgende praksis.

Eksempelvis bør det være muligt at vedtægtsbestemme en minimumsprocentsats (at minimum x pct. af det årlige overskud, skal henlægges) eller at en procentsats skal gælde indtil opnåelsen af et minimalt nominelt niveau (fx en bunden reserve på 5 mio. kr.).

Herudover finder vi det vigtigt, at lovtekstens og tilsynets beskyttelse af den bunde reserve fokuserer på at sikre de allerede opsparede midler, fremfor hvor meget der hensættes fremadrettet. Det skal derfor være muligt for en v.m.b.a. at ændre procentsatsen for hvor stor en del af det årlige overskud, man vil hensætte til den udelelige reserve fremadrettet.

Her skal der netop tages højde for, at der er tale om demokratisk ejede virksomheder med aktive ejere, og at de fremtidige medlemmers mulighedsrum derfor ikke bør indskrænkes unødigt.

³ Ley 27/1999, de 16 de julio, de Cooperativas. Artikel 59.

3. Omdannelse af et kapitalselskab til v.m.b.a.

Vi må forholde os kritiske over for den "solnedgangsklausul", der foreslås indført i forbindelse med muligheden for at omdanne et anparts- eller aktieselskab til et v.m.b.a.

Vi mener, at klausulen i høj grad strider mod den hensigt om ligestilling af ejerskabs- og virksomhedsformer, som er et bærende element i både anbefalingerne fra Ekspertarbejdsgruppen og den opfølgende politiske aftale.

I vores optik er det selvmodsige at indføre en lovbestemmelse med den hensigt at "sikre fleksibilitet for virksomheder til at organisere sig efter den regulatoriske ramme, som findes mest hensigtsmæssig"⁴, og så samtidig fjerne muligheden igen efter blot 2,5 år.

Generationsskifter og lokalt ejerskab

Læser man bemærkningerne til lovforslaget, kan man få det indtryk, at muligheden for omdannelse til et v.m.b.a. primært indføres som en løsningsmulighed for virksomheder med elementer af demokratisk ejerskab, der fejlagtigt er blevet etableret som kapitalselskaber – og for hvem en midlertidig mulighed for omdannelse derfor vil være tilstrækkelig.

Dette stemmer dog ikke overens med den bagvedliggende anbefaling fra Ekspertgruppen, der netop sigter mod at etablere en vedvarende mulighed for at virksomheder, der er etableret som kapitalselskaber, kan overgå til demokratisk ejerskab, eksempelvis ved et generationsskifte.

I anbefalingsteksten nævnes her som eksempler;

- en lokal biograf e. lign. i landdistrikterne, hvor de lokale ønsker at fortsætte driften af virksomheden i foreningsregi,
- og en ejerledet håndværksvirksomhed, hvor en virksomheds-ejer ønsker at generationsskifte til en medarbejderejet virksomhed.

Vi ønsker i den forbindelse at påpege, at såvel behovet for, og potentialet i, sådanne omdannelser også vil være til stede efter den 1. januar 2027. Samtidig mener vi, at tidsbegrænsningen sender et uheldigt signal til eksempelvis en virksomhedsejer, der overvejer et generationsskifte. Her vil midlertidigheden i bestemmelsen kunne opfattes som en manglende tiltro til den demokratiske ejerskabsforms anvendelighed fra lovgivers side.

Det administrative træk ved omdannelse til v.m.b.a.

Solnedgangsklausulen begrundes med et øget ressourcebehov til manuel sagsbehandling hos Erhvervsstyrelsen. Vi stiller os dog tvivlende

⁴ Lovforslagets bemærkninger, s. 36

Kooperationen

Reventlowsgade 14, 2.

1651 København V

T. 33 55 77 30

kontakt@kooperationen.dk

www.kooperationen.dk

over for, hvor stort dette ressourcebehov i realiteten vil være. Dette gælder særligt efter de første 2-3 år, hvor der vil kunne være en ekstraordinær pukkel af virksomheder, der oprindeligt burde være etableret som et v.m.b.a.

Vi hæfter os i den forbindelse ved, at den manuelle sagsbehandling i Erhvervsstyrelsen primært må indebære at påse, at virksomhedens vedtægter ændres i overensstemmelse med de krav, der gælder registrering som v.m.b.a. efter erhvervsvirksomhedsloven. En sagsbehandlingsopgave, som vi ikke har indtryk af vil adskille sig betydeligt fra en nyregistrering af en v.m.b.a.

Opfølgning

Til slut vil vi gerne opfordre til, at der i tråd med Ekspertarbejdsgruppens anbefalinger følges op på lovforslagets implementering, udbredelse og effekter, og at de relevante interessenter og vidensaktører på området løbende inddrages i en dialog herom.

Fra Kooperationens side stiller vi os i denne forbindelse til rådighed, og vi glæder os til at bidrage til implementeringen af såvel nærværende lovforslag som den samlede politiske aftale.

Slutteligt stiller vi os naturligvis til rådighed for en uddybelse af argumentationen i nærværende høringssvar, såfremt der skulle være et ønske om dette.

Med venlig hilsen,

Anne Seiersen
Direktør, Kooperationen

Erhvervsstyrelsen
Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø

Att.:
Olivia Karen Höcky Hansen
Rebecca Louise Rohde

8. februar 2024
J.nr. 56515

Sag nr.: 2022-13138 – Forslag om ændring af lov om visse erhvervsdrivende virksomheder, selskabsloven mv.

Efter forslaget til ændring af lov om visse erhvervsdrivende virksomheder skal det med en ny bestemmelse i § 3, stk. 2 præciseres, at virksomhedsformerne A.M.B.A. og F.M.B.A. kan stiftes på grundlag af deltagerens egen arbejdsindsats.

Virksomhedsformerne har hidtil haft en begrænset udbredelse, fordi deltagerne som udgangspunkt skulle være enten leverandører eller aftagere af ydelser fra virksomheden. Med præciseringen af, at selskabsdeltagerne blot skal yde en arbejdsindsats, hvilket er det almindelige for små virksomheder, vil selskabsformerne kunne anvendes som alternativ til et kapitalsselskab. Det bemærkes i den forbindelse, at der ud over kravet om arbejdsindsats ikke stilles lovmæssige krav til virksomhedernes vedtægt, organisation, kapital, ledelse eller rettigheder for deltagerne.

Kuratorforeningens erfaring er, at selskaber med begrænset ansvar, der kan stiftes uden kapital, ofte har en kort levetid og ophører ved konkurs med deraf følgende økonomiske tab for kreditorerne. En del af forklaringen er, at det er vanskeligt at påbegynde og drive en virksomhed uden kapital. De mange konkurser skyldes imidlertid også, at disse selskaber bevidst bliver anvendt til at afløfte krav fra kreditorer, herunder navnlig A-skat, AM-bidrag, moms og øvrige afgifter.

Der har tidligere været selskabsformer med begrænset ansvar, som kunne stiftes uden kapital. Dette var tilfældet for S.M.B.A.'er. Ved evalueringen af selskabsloven i 2013 blev der foretaget en analyse af selskabsformen, som viste, at S.M.B.A.'ere oftere gik konkurs eller blev tvangsopløst end kapitalsselskaber. Af denne grund blev muligheden for at stifte S.M.B.A.'er afskaffet ved lov nr. 616 af 12. juni 2013.

Tilsvarende var tilfældet med iværksætterselskaber (IVS), hvor adgangen til stiftelse ophørte den 15. april 2019. Det var navnlig oplysninger fra Skatteforvaltningen om, hvordan denne selskabsform blev

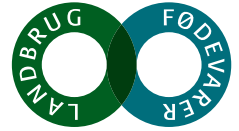
misbrugt, som førte til afskaffelsen. Begrundelsen for afskaffelsen findes under pkt. 1.1 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. 190 af 28. februar 2019 om ændring af selskabsloven mv.

For at undgå, at den foreslåede ændring af lov om visse erhvervsdrivende virksomheder fører til en lignende utilsigtet anvendelse af A.M.B.A.'er og F.M.B.A.'er, bør der efter Kuratorforeningens opfattelse indføres et kapitalkrav for disse virksomhedsformer svarende til det, der gælder for anpartsselskaber. Som minimum bør der indføres skærpede registreringskrav således, at selskabsdeltagelse på grundlag af arbejdsindsats kun kan ske i forhold til én virksomhed. Herved vil man afværge de seriestiftelser, der kendetegnede misbruget af både S.M.B.A.'er og IVS'er.

På Kuratorforeningens vegne

Bo Lauritzen

Erhvervsstyrelsen
Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø

Landbrug & Fødevarer FmbA

Axelborg, Axeltorv 3
DK 1609 København V

T +45 3339 4000
F +45 3339 4141
E info@lf.dk
W www.lf.dk

CVR DK 25 52 95 29

Sendt på elektronisk til: olihan@erst.dk og rebroh@erst.dk

Høringssvar fra Landbrug & Fødevarer vedr. høring over udkast til lovforslag om bedre vilkår for demokratiske virksomheder og regler om frakendelse af retten til at være ledelsesmedlem

Erhvervsstyrelsen har den 17. januar 2024 udsendt høring over udkast til lovforslag om bedre vilkår for demokratiske virksomheder og regler om frakendelse af retten til at være ledelsesmedlem med svarfrist den 14. februar 2024 kl. 12.

Landbrug & Fødevarer takker for muligheden for at bidrage med et høringssvar. Landbrug & Fødevarer er generelt positive i forhold til udmøntningen af de lovinitiativer, der følger af den politiske aftale om demokratiske virksomheder af december 2023, og som er en opfølgning på Ekspertgruppens anbefalinger fra juni 2022. Landbrug & Fødevarer har deltaget i Ekspertgruppens arbejde.

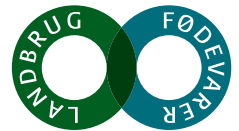
Generelle bemærkninger

Landbrug & Fødevarer finder det positivt, at det nu tydeliggøres i erhvervsloven at aktiv deltagelse i en virksomhed fx ved arbejdsindsats kan give mulighed for medarbejdereje og derved stadfæste den hidtil gældende praksis for A.M.B.A.'er og F.M.B.A.'er. Dette følger Ekspertgruppens anbefaling 2 og den politiske aftale punkt 4. Dog er det kun en del af den samlede anbefaling 2, hvor det ligeledes anbefales at se nærmere på det skatteretlige regelsæt for medarbejderaktier.

Landbrug & Fødevarer er positive over at der åbnes op for muligheden for at inddrage passive investeringer på op til 30 pct. Dette er en direkte følge af Ekspertgruppens anbefaling 5 og den politiske aftale punkt 6. Landbrug & Fødevarer finder, at dette forslag vil kunne lette finansieringen for demokratiske virksomheder. Vi vil dog opfordre til at det gøres yderligere for passive investeringer. Nuværende forslag står der, at "Investerende medlemmer må højst udgøre 30 pct. af den samlede deltagerkreds". Hvis der i en given demokratisk virksomhed er 6 ejere (fx producenter eller medarbejdere) så står virksomheden i en situation, hvor der kun er plads til omtrent 3 "investerende medlemmer" – også selvom flere hundrede mennesker gerne vil investere mindre beløb i det givne selskab.

Man kunne med fordel ændre teksten således, at "investerende medlemmer tilsammen højst må råde over 30 pct. af de samlede stemmerettigheder". Dermed kan mindre nystartede, demokratiske virksomheder igangsætte crowdfunding kampagner, hvor lokale borgere eller andre kan blive passive medlemmer via mindre tilskud. Når de passive medlemmer udelukkende kan udgøre 30 pct af den samlede mængde stemmerettigheder, så går det ikke udover det demokratiske ejerskab.

Der indføres frivillig aktivsikring som Ekspertgruppen ligeledes anbefaler i anbefaling 8 og den politiske aftales punkt 10. Landbrug & Fødevarer er positive ved denne form for kapital sikring.

Dertil vil Landbrug gerne opfordre til, at der yderligere skrives ind i lovens §, at aktivsikringen kan anvendes til dække et underskud.

Landbrug & Fødevarer er positive over muligheden for at omdanne virksomheder, som følger af Ekspertgruppens anbefaling 3 og den politiske aftale punkt 5. Det vil dog være afgørende, at der ligeledes ændres i skattereglerne, så der er mulighed for skattemæssig succession og at der gives mulighed for at føre virksomheden videre i eksisterende CVR-nr. og så der ikke sker ophørsbeskatning. Derudover mener Landbrug & Fødevarer, at bestemmelsen skal gøres permanent og ikke blot gælde i 2 år.

Landbrug & Fødevarer står naturligvis til rådighed for yderligere dialog om denne sag.

Med venlig hilsen

Benedikte Boisen Rolighed
Chefkonsulent

Erhvervspolitik
M +45 2870 8076
E bcbr@lf.dk

Mikkel Vestby Jensen
Chefkonsulent

Erhvervspolitik
M +45 5188 0266
E mivj@lf.dk

Til Erhvervsstyrelsen

2022-13138

Svar på høring om udkast til lovforslag om bedre vilkår for demokratiske virksomheder og regler om frakendelse af retten til at være ledelsesmedlem

Landdistrikternes Fællesråd

Rådhusgade 100

DK-8300 Odder

Tlf.: 61 313 636

Email: mail@landdistrikterne.dk

www.landdistrikterne.dk

CVR: 20257180

Dato: 14/02 2024

Enhed: Sekretariatet

Sagsbehandler: HEK

Erhvervsstyrelsen har den 17. januar 2024 sendt et udkast om lovforslag om bedre vilkår for demokratiske virksomheder og regler om frakendelse af retten til at være ledelsesmedlem i høring.

Demokratiske virksomheder er en livsnerve i mange lokalsamfund og landsbyer. De er med til at løfte en vigtig opgave med at skabe levedygtige lokalsamfund og landsbyer, da mange demokratiske virksomheder enten er stiftet eller drives med det formål at styrke lokalsamfundet. Derfor finder Landdistrikternes Fællesråd det overordnet positivt, at der med lovforslaget skabes bedre vilkår for demokratiske virksomheder.

Derudover har Landdistrikternes Fællesråd følgende bemærkninger til lovforslaget:

Angående omdannelse af virksomheder

Landdistrikternes Fællesråd finder ændringen af selskabsloven, der giver anparts- og aktieselskaber mulighed for at omdanne sig til et andelsselskab eller en forening med begrænset ansvar (A.M.B.A. og F.M.B.A.) positivt. Dog er det kritisabelt, at muligheden for omdannelsen ophører ved solnedgangsklausul d. 1. januar 2027. Det er Landdistrikternes Fællesråds opfattelse, at formålet med ændringen af selskabsloven er at skabe ligestilling på tværs af de forskellige selskabstyper og bedre mulighed for demokratiske virksomheder. Med solnedgangsklausulen skaber lovændringen ikke varig ligestilling mellem selskabstyperne. Derfor bør der ifølge Fællesrådet findes finansiering til Erhvervsstyrelsens sagsbehandling på området, så der også efter den toårige periode er mulighed for omdannelse til andelsselskab eller en forening med begrænset ansvar. Dette vil skabe de mest fair rammer og betingelser for oprettelsen af nye demokratiske virksomheder i landdistrikterne og landet over generelt.

Angående medlemskommunikation

Ifølge lovforslaget foreslås det at gøre muligheden for medlemskommunikation mellem visse finansielle virksomheder og deres demokratiske ejere mere klar, således kunden får mulighed for at gøre brug af sit medlemskab og de dertilhørende rettigheder. Landdistrikternes Fællesråd finder det positivt, at effekterne af dette forslag er, at borgerne i øget omfang bliver informeret om deres medlemskab og deres rettigheder i forbindelse med medlemskabet.

Dog finder Fællesrådet det nødvendigt at understrege, at muligheden for bedre medlemskommunikation ikke blot bør gælde større finansielle virksomheder men samtlige virksomheder. Således vil de ofte mindre finansielle virksomheder i

landdistrikterne have samme mulighed for at kommunikere til deres medlemmer. Der- ved vil der skabes de bedste muligheder for finansielle virksomheder og erhvervsud- vikling i landdistrikterne og generelt i hele landet.

Angående muligheden for passive investorer i virksomheder med begrænset ansvar

I lovforslaget foreslås det, at investerende medlemmer højst må udgøre 30 pct. af den samlede deltagerkreds i et F.M.B.A./A.M.B.A.. Med dette forslag vil man begrænse muligheden for at optage potentielle investerende medlemmer i en given virksomhed. I stedet foreslår Landdistrikternes Fællesråd, at investerende medlemmer tilsammen højst må råde over 30 pct. af de samlede stemmerettigheder. På den måde kan ny- startede, demokratiske virksomheder igangsætte crowdfunding kampagner, hvor lo- kale borgere eller andre kan blive passive medlemmer via mindre tilskud. Når de pas- sive medlemmer udelukkende kan udgøre 30 pct. af de stemmeberettiget, vil ordnin- gen ikke skade det demokratiske ejerskab.

Afslutningsvis vil Landdistrikternes Fællesråd opfordre til et årligt opfølgingsmøde angående indsatserne med medlemmerne af ekspertgruppen for demokratiske virk- somheder.

Landdistrikternes Fællesråd står til rådighed for yderligere dialog og sparring.

Med venlig hilsen

Landdistrikternes Fællesråd

Steffen Damsgaard
Formand

LB Forsikring

Erhvervsstyrelsen Att.: Olivia Karen Höcky Hansen og Rebecca Louise Rohde

København, den 14. februar 2024

Side 1/3

LB Forsikring og LB Foreningens høringsvar til Forslag til Lov om ændring af lov om visse erhvervsdrivende virksomheder, selskabsloven, lov om finansiel virksomhed og forskellige andre love

LB Forsikring og LB Foreningen anser overordnet, at de foreslåede ændringer i høringsforslaget vil forbedre vilkårene for demokratisk ejede virksomheder i overensstemmelse med de ambitioner udtrykt i den politiske aftale mellem Regeringen og Folketingets øvrige partier. Der er dog enkelte bemærkninger og ønsker om præciseringer i forhold til det udsendte høringsforslag, som udbydes i nedenstående.

Medlemskommunikation mellem finansielle virksomheder

Det fremgår af forslaget til § 118a, stk. 1, 1. pkt. i lov om finansiel virksomhed, at en finansiel virksomhed kan videregive oplysninger om en kundes navn og kontaktoplysninger til en forening eller virksomhed, der helt eller delvist ejer den finansielle virksomhed, hvis kundeforholdet i den finansielle virksomhed medfører, at kunden er eller kan blive medlem af foreningen eller ejer af virksomheden.

Det fremgår, at forslaget har til formål at indføre en undtagelse til forbuddet mod uberettiget videregivelse af en kundes navn og kontaktoplysninger til en forening eller virksomhed, der helt eller delvist ejer den finansielle virksomhed. Det fremgår endvidere, at lovforslaget vil supplere de databeskyttelsesretlige regler.

Af forslaget fremgår det, at kontaktoplysninger skal forstås teknologineutralt og f.eks. kan være telefonnummer, adresse og e-mailadresse. For at kunne sikre kommunikation til den stemmeberettigede kunde og dertil sikre kundens demokratiske rettigheder i forbindelse med f.eks. afholdelse af valg er det en nødvendighed at kunne verificere og foretage en entydig identifikation af kunden/stemmeberettiget med MitID. LB Forsikring og LB Foreningen skal i den forbindelse bemærke, at det af lovtæksten bør fremgå klart, hvad der skal forstås med "kundes navn og kontaktoplysninger" jf. formuleringen "teknologineutralt".

LB Forsikring og LB Foreningen skal endvidere bemærke, at det fremgår af forslaget, at det er den finansielle virksomhed der er ansvarlig for at videresendelse af oplysninger sker forsvarligt. Efter LB Forsikrings og LB Foreningens opfattelse kan dette bedst sikres ved anvendelse af kundens cpr-nummer, og at det

En del af LB Forsikring

LB Forsikring til PFA

LB Forsikring

præciseres ved, at det indskrives i lovtæksten. Det vil ligeledes støtte op om, at lovforslaget vurderes at have positive administrative konsekvenser for borgerne, da disse må forventes i øget omfang at blive informeret om deres medlemskab og de dertilhørende rettigheder i foreningen eller virksomheden, der ejer den finansielle virksomhed eller forsikringselskabet.

Side 2/3

Indholdet af kommunikationen med kunderne

Det fremgår af forslaget, at ovennævnte oplysninger jf. § 118a, stk. 1, 2. pkt. kun kan videregives til brug for kommunikation om medlemskabet og de dertilhørende rettigheder i foreningen eller virksomheden, der ejer den finansielle virksomhed. Oplysningerne må ikke anvendes til markedsføring og rådgivning.

Dertil fremgår det, at forslaget vil medføre, at virksomheder eller foreninger, der ejer en finansiell virksomhed, lettere kan kommunikere med kunderne i den finansielle virksomhed om deres medlemskab i virksomheden eller foreningen, f.eks. om formål, de repræsentative medlemsdemokratier, udvikling og aktiviteter, så kunden kan gøre brug af sit medlemskab og de dertilhørende rettigheder.

LB Forsikring og LB Foreningen skal bemærke, at det af forslaget ikke fremgår klart, hvad der skal anses for kommunikation af foreningens formål, udvikling og aktiviteter kontra egentlig markedsføring i henhold til markedsføringslovens bestemmelser herom. I den forbindelse er det uklart, hvor grænserne går i forhold til at kommunikere formålet i de repræsentative medlemsdemokratier herunder udvikling og specifikke aktiviteter, således kunden kan blive oplyst om sit medlemskab og de dertilhørende rettigheder i foreningen eller virksomheden, der ejer forsikringselskabet, som foreslået i § 83 a, 2. pkt.

Aktiviteterne i ejerforeningen er knyttet til udøvelse af demokratiet gennem det mandat, som hvert enkelt af de valgte medlemmer af generalforsamlingen er udstyret med jf. vedtægternes formålsparagraffer om varetagelse af ejerskabet af et forsikringselskab samt uddeling af midler til velgørende formål. Derfor må disse anses for en integreret del af de demokratiske rettigheder og fundamentalt for den valghandling og det mandat som medlemmerne udstyrer hver delegeret med. Ud fra formuleringen af lovgivers forslag er det dog uklart, hvordan der skal skelnes mellem en kundes rettigheder og kommunikation af foreningens formål, udvikling og aktiviteter.

LB Forsikring

Venlig hilsen

Side 3/3

Mikkel Klausen
Udvikling & Kommunikation

Anne Sofie Sonne Skoubo
Koncernjura

anss@lb.dk

Erhvervsstyrelsen

Olivia Karen Höcky Hansen, oli-han@erst.dk
Rebecca Louise Rohde, rehroh@erst.dk

TryghedsGruppen smba

Hummeltoftevej 49
DK – 2830 Virum
Telefon: 45 26 08 26
info@tryghedsgruppen.dk
www.tryghed.dk
cvr-nr. 10430410

14. februar 2024

Høringssvar fra TryghedsGruppen smba til udkast til lovforslag om bedre vilkår for demokratiske virksomheder m.v.

TryghedsGruppen (TG) takker for at have modtaget ovennævnte udkast i høring, og for at der gennem den politiske aftale mellem regeringen og en række partier følges op på de anbefalinger, som Ekspertarbejdsgruppen om demokratiske virksomheder fremlagde i 2022.

TG takker også for et godt møde i Erhvervsministeriet den 9. februar 2020, hvor der var lejlighed til at præsentere TryghedsGruppen og selskabets aktiviteter og behov samt at få drøftet en række antagelser om indholdet af lovforslaget.

Bemærkningerne fra TG til lovforslaget knytter sig til den foreslåede bestemmelse i lov om forsikringsvirksomhed (LFV) om mulighed for mere generelt at videregive kundeoplysninger fra forsikringsselskaber til deres medlemsbaserede ejervirksomheder/-foreninger til brug for disses kommunikation med deres medlemmer.

1. Baggrund

TG ejer ca. 47% af aktierne i Tryg A/S, der ejer 100% af aktierne i Tryg Forsikring A/S (Tryg), og TG er forsikringsholdingvirksomhed og øverste moderselskab i Tryg-koncernen. TG er en omdannet tidligere finansiel virksomhed og er medlemsbaseret.

TG er et selskab med begrænset ansvar og har ca. 1,5 mio. medlemmer (selskabsdeltagere); de til enhver tid værende danske forsikringstagere i Tryg. Selskabet ledes gennem et repræsentativt medlemsdemokrati, hvor medlemmerne vælger de 70 medlemmer, der udgør TG's repræsentantskab. Repræsentantskabet er selskabets øverste myndighed, som bl.a. vælger bestyrelsen, godkender regnskab og anvendelse af overskud, herunder evt. udbetaling af medlemsbonus, vedtager strategier, herunder strategi og økonomisk ramme for TG's almennyttige aktiviteter, m.v.

TG's medlemsbase varierer i takt med til- og afgang af forsikringstagere i Tryg. TG er derfor afhængig af at kunne modtage oplysninger fra Tryg om, hvem der er selskabets medlemmer.

2. Generelle bemærkninger

For at opnå et aktivt medlemsdemokrati er det væsentligt, at der hos medlemmerne er kendskab til såvel medlemsrettigheder som TGs aktiviteter, da det bl.a. er disse aktiviteter, som medlemsindflydelsen omfatter.

Derfor hilser TG det også velkomment, at der nu fra lovgivers side er en vilje til at støtte op om arbejdet med at forbedre vilkårene for demokratiske virksomheder, i form af at øge muligheden for at bl.a. TG kan modtage de oplysninger, som er nødvendige for at kunne kontakte og informere medlemmerne direkte og dermed for at understøtte et oplyst medlemsdemokrati.

2.1 Kommunikation om rettigheder

Siden 2011 har TG skrevet direkte til alle medlemmer om muligheden for at deltage i valget til TGs repræsentantskab. Denne tilskrivning omfatter bl.a. orientering om muligheden for at stille op til valget og om muligheden for at stemme. Tilskrivningen sker på baggrund af en videregivelse af de nødvendige kundeoplysninger fra Tryg. Videregivelsen sker med hjemmel i LFV § 82ff I (tidligere lov om finansiel virksomhed (FIL) § 117ff) som en berettiget videregivelse, hvilket er blevet bekræftet af Finanstilsynet. Efter tilsvarende principper har Tryg siden 2016 videregivet kundeoplysninger til TG til brug for udbetaling af medlemsbonus.

Videregivelsen af disse oplysninger er nødvendig bl.a. for at sikre en entydig identifikation af medlemmerne og dermed at kunne gennemføre et demokratisk og sikkert valg og gennemføre korrekt udbetaling af medlemsbonus.

Det er afgørende for TG, at denne videregivelsesadgang opretholdes.

2.2 Kommunikation om medlemskab, udvikling, aktiviteter m.v.

Det er en forudsætning for medlemsdemokratiet, at medlemmerne har kendskab til, at de er medlemmer. Medlemskabet af TG opstår automatisk i forbindelse med tegning af forsikring i Tryg, og kendskabet til medlemskabet er derfor i udgangspunktet lavt. TG har i en årrække arbejdet med at udbrede kendskabet til medlemskabet og muligheden for at engagere sig i dette. Det er TG's erfaring, at det kræver en kontinuerlig indsats, bl.a. i form af direkte tilskrivning af medlemmerne, hvis man skal opnå og fastholde kendskab til medlemskabet.

TG uddeler under binavnet TrygFonden årligt 680 mio. kr. til almennyttige aktiviteter, der skal bidrage til tryghed for alle i Danmark. Medlemmerne har via det repræsentative demokrati indflydelse på såvel beløbets størrelse, som strategien for hvordan det anvendes. Derfor er det væsentligt for medlemmerne og for medlemsdemokratiet, at viden også om disse aktiviteter kan kommunikeres aktivt til de enkelte medlemmer.

TG har herudover en ambition om et stærkt medlemsdemokrati, hvor medlemmerne er med til at sætte retningen og kan inspireres til engagement nationalt og lokalt. At kunne kontakte medlemmerne er en væsentlig forudsætning for på denne måde at kunne gøre medlemskabet værdifuldt for medlemmerne.

Derfor er det væsentligt for TG at kunne modtage navne og kontaktoplysninger om medlemmerne i videre omfang end hidtil. Det er relevant at modtage disse oplysninger om medlemmerne til brug for fx udsendelse af velkomstbreve eller information, som giver medlemmerne viden om TG og selskabets aktiviteter. Denne viden om såvel formelle rammer som konkrete aktiviteter er fundamentet for et troværdigt og oplyst medlemsdemokrati.

3. Specifikke bemærkninger til lovforslagets § 4

I lovforslaget foreslås en ny § 83a i LFV med følgende ordlyd i stk. 1 (*-markeringerne henviser til bemærkningerne nedenfor i pkt. 3.1-3.3):

"Et forsikringssselskab kan videregive oplysninger om en kundes navn og kontaktoplysninger til en forening eller virksomhed, der helt eller delvist ejer forsikringssselskabet, hvis kundeforholdet i forsikringssselskabet medfører, at kunden er eller kan blive medlem af foreningen eller ejer** af virksomheden. Oplysningerne kan kun videregives til brug for kommunikation om medlemskabet og de dertilhørende rettigheder*** i foreningen eller virksomheden, der ejer forsikringssselskabet."*

3.1 Ad*

TG har noteret, at det i lovforslagets bemærkninger anføres på side 146, 5. afsnit, at lovforslaget ikke vil ændre på, *"at forsikringssselskabet kan videregive flere oplysninger end kundens navn og kontaktoplysninger til den virksomhed, der helt eller delvist ejer forsikringssselskabet, hvis videregivelsen er berettiget efter § 117, stk. 1, eller omfattet af andre videregivelsesmuligheder i lov om finansiel virksomhed"*. (Henvisningen må skulle være til § 82, stk. 1 og ikke § 117, stk. 1, og til LFV og ikke FIL.)

TG antager, at disse bemærkninger skal læses som udtryk for, at forslaget ikke ændrer på, at den videregivelse, der hidtil er anset for berettiget jf. § 82ff, og som er afgørende for TG, jf. pkt. 2.1 ovenfor, fortsat vil kunne ske jf. § 82ff, og at den foreslåede § 83a alene udgør et supplerende videregivelsesgrundlag. TG har forstået, at denne antagelse er korrekt.

I bemærkningerne anføres på side 147, 1. afsnit, at *"Kontaktoplysninger skal forstås teknologineutralt og kan f.eks. være telefonnummer, adresse og e-mailadresse"*.

I visse tilfælde er det hensigtsmæssigt at kommunikere via fx e-Boks eller lignende, da det er både sikkert og omkostningseffektivt. Videregivelse af CPR/CVR-nr. vil være en forudsætning for at anvende denne kommunikationsteknologi. TG har forstået, at det vil blive overvejet, om CPR/CVR-nr. evt. kan tilføjes som eksempel på en kontaktoplysning.

3.2 Ad **

Formuleringen *"...kunden er eller kan blive medlem af foreningen eller ejer af virksomheden"* er efter TG's opfattelse uheldig fsva. betegnelsen "ejer af virksomheden". Afhængig af den enkeltes virksomheds organisationsform og vedtægter kan betegnelsen for deltagerne i virksomheden variere, men "ejer" anvendes typisk ikke, for de virksomheder, som bestemmelsen er relevant for. For TG's vedkommende betegnes deltagerne selskabet som "medlemmer", jf. vedtægterne.

Erhvervsvirksomhedsloven (EVL) bruger også generelt betegnelsen "deltagere" i forbindelse med virksomheder med begrænset ansvar, og det gælder også for de omdannede tidligere finansielle virksomheder, jf. EVL kapitel 5a.

➤ Det foreslås, at "ejer af virksomheden" ændres til "deltager i virksomheden".

3.3 Ad ***

Som beskrevet i pkt. 2.1 ovenfor, så kan kundeoplysninger allerede videregives som en berettiget videregivelse efter § 82ff til brug for gennemførelse af valg og udbetaling af medlemsbonus. Det er derfor væsentligt, at den udvidede videregivelsesadgang, som man ønsker at skabe til gavn for de demokratiske virksomheder, dækker andet og mere end fx valghandlinger og udbetaling af medlemsbonus, jf. pkt. 2.2 ovenfor.

Det er vigtigt at kunne kommunikere om fx aktiviteter i TG. Medlemmerne har demokratisk indflydelse på bl.a. TGs aktiviteter, herunder fx medlemsaktiviteter og almennyttige aktiviteter, og viden om disse aktiviteter er derfor et afgørende element i at skabe et troværdigt og oplyst medlemsdemokrati. Ved seneste valg til TGs repræsentantskab har et stort flertal af kandidaterne således også anført de almennyttige aktiviteter, som et område, de er motiverede af og ønsker at udøve deres indflydelse på.

TG har noteret, at det i lovforslagets bemærkninger fremgår på side 146, at videregivelse efter § 83a kan være til kommunikation om fx "*formål, de repræsentative medlemsdemokratier, udvikling og aktiviteter, så kunden kan gøre brug af sit medlemskab og de dertilhørende rettigheder*".

TG går ud fra, at dette omfatter foreningens/virksomhedens aktiviteter bredt, herunder også fx de ovennævnte aktiviteter, men naturligvis inden for de rammer, som i øvrigt fremgår af lovforslaget, herunder at der ikke må ske videregivelse til brug for markedsføring.

3.4 Ad lovbemærkningerne i øvrigt

Side 145, midt "*I medfør af § 82, stk. 2, vil den, der modtager oplysninger efter § 82, stk. 1, være omfattet af tavshedspligten i § 117, stk.1*" – henvisningen må skulle være til § 82, stk. 1 og ikke § 117, stk. 1.

TryghedsGruppen står naturligvis til rådighed for en uddybning af ovenstående (kontaktperson: Eva Holst Andersen, eha@tryghedsgruppen.dk, tlf. 41 77 93 03).

Med venlig hilsen

Rie Odsbjerg Werner

Til Erhvervsstyrelsen

Olivia Karen Höcky Hansen, olihan@erst.dk

Rebecca Louise Rohde, rebroh@erst.dk tlf.

Tænk tanken Demokratiske Erhvervs høringssvar til lovforslag om bedre vilkår for demokratiske virksomheder

Fra ekspertarbejdsgruppe til lovforslag om demokratiske virksomheder

Den 1. december 2023 stod samtlige partier på Christiansborg bag en aftale rettet mod at udbrede kendskab om demokratiske virksomheder, fjerne barrierer og gøre det nemmere at etablere nye demokratiske virksomheder.

Det er den første aftale af sin slags i årtier, og den realiserer en række af de anbefalinger, som Ekspertarbejdsgruppen om Demokratiske Virksomheder (fremadrettet *ekspertarbejdsgruppen*) fremlagde for den daværende erhvervsminister i juni 2022.

Tænk tanken Demokratiske Erhverv var repræsenteret i ekspertarbejdsgruppen, og vi sætter naturligvis stor pris på muligheden for at kunne følge implementeringen af tiltagene til dørs. Derfor takker vi også for invitationen til at komme med bemærkninger til nærværende lovforslag, der har til formål at realisere en række afgørende initiativer i den politiske aftale.

Kort om Tænk tanken Demokratiske Erhverv

Tænk tanken Demokratiske Erhverv arbejder for at styrke og udbrede den demokratiske virksomhedsform og kendskabet til erhvervsdemokrati i Danmark. Vi er stiftet af en række af Danmarks store og små demokratiske virksomheder, og vores medlemmer afspejler bredden i den erhvervsdemokratiske sektor, der i dag samlet set står for godt 10 pct. af danske virksomheders omsætning. Vores medlemsskare tæller blandt andet Andel, Thise Mejeri, Norlys, Merkur Andelskasse, Danske Vandværker, Forenet Kredit, Tryghedsgruppen, mindre kooperativer, lokale sparekasser og forsikringsselskaber samt mange andre små og store demokratiske selskaber.

Tænk tanken Demokratiske Erhverv har siden stiftelsen i 2018 fokuseret på at skabe solid viden om demokratiske virksomheder og demokratisk ejerskab, og vi bidrog også med en række opgørelser og vidensprodukter om den erhvervsdemokratiske sektor til ekspertarbejdsgruppens endelige rapport.

Opsummering på høringssvar

Tænk tanken Demokratiske Erhverv bakker kraftigt op om lovforslaget, og vi ser frem til, at de enkelte initiativer bliver til virkelighed og kommer til at gøre en forskel for nuværende og fremtidige demokratiske virksomheder.

Vi er af den opfattelse, at lovforslaget med en række præciseringer vil kunne komme helt i mål med hensigten om at styrke kendskab til demokratiske virksomheder (og herunder medlemmernes indflydelsesmuligheder i disse), fjerne barrierer og gøre det nemmere at etablere nye demokratiske virksomheder. Præciseringerne knytter sig overordnet set til nedenstående fem punkter. Hvert af punkterne uddybes i høringssvaret nedenfor.

- 1. Medlemskommunikation:** Det er afgørende, at initiativet åbner op for, at virksomhederne kan udveksle og benytte de, for dem, nødvendige kontaktoplysninger til en øget kommunikation om medlemsforhold, det demokratiske formål, de repræsentative medlemsdemokratier, udvikling og almennyttige aktiviteter, og at medlemmer i højere grad gøres opmærksomme på, hvordan de kan gøre brug af medlemskabet og de demokratiske rettigheder.
- 2. Passive investorer:** Det er afgørende, at begrænsningen ikke knyttes til antallet af *investerende deltagere/passive investorer* men i stedet til de *investerende medlemmers samlede stemmerettigheder*.
- 3. Mulighed for omdannelse til en demokratisk virksomhed:** Hensigten med den politiske aftale og nærværende lovforslag er at ligestille virksomhedsformer, men med en "solnedgangsklausul" vil der udelukkende være tale om en midlertidig ligestilling.
- 4. Aktiv sikring:** Det bør ikke udelukkes, at et andelsselskab med begrænset ansvar (fremadrettet a.m.b.a.) eller en forening med begrænset ansvar (fremadrettet f.m.b.a.) under visse forudsætninger kan anvende den bundne reserve ved underskud.
- 5. Opfølgning:** Vi opfordrer til et årligt opfølgingsmøde mellem ekspertarbejdsgruppen og relevante myndigheder med henblik på at sikre en effektiv implementering af nærværende lovforslag og de andre initiativer i den politiske aftale om demokratiske virksomheder.

1. Medlemskommunikation

Hensigten er at fjerne juridiske barrierer, så en række finansielle, demokratiske virksomheder får mulighed for at kommunikere med deres medlemmer om medlemsforhold, det demokratiske formål, de repræsentative medlemsdemokratier, udvikling og aktiviteter, og gøre medlemmerne opmærksomme på, hvordan de kan gøre brug af medlemskabet.

De, i lovforslaget, forslåede præciseringer og lovændringer skal danne grundlag for, at finansielle virksomheder eller forsikringselskaber kan dele kontaktoplysninger med deres demokratiske ejer- og modervirksomhed eller forening, så de pågældende demokratiske virksomheder kan bidrage til, at medlemmerne kan gøre brug af deres medlemskab og de dertilhørende rettigheder.

Nærværende initiativ vil netop kunne sikre, at langt flere danskere bliver bevidste om deres indflydelsesmuligheder, og dermed vil initiativet bidrage til at komme i mål med en af de primære målsætninger fra både politisk hold og i ekspertarbejdsgruppens rapport, nemlig udbredelse af kendskab til demokratiske virksomheder, den demokratiske ejerform og medlemsdemokratiet i Danmark. Det er derfor et aldeles vigtigt initiativ.

For at komme i mål med den politiske hensigt og skabe fundamentet for en medlemskommunikation, der øger og styrker medlemmernes handlemuligheder (og viden om medlemsdemokratiet) vil det være fordelagtigt med mindre præciseringer indenfor tre områder:

1. Det kan med fordel præciseres, at det nye medlemskommunikationsinitiativ ikke ændrer på den nuværende praksis og eksisterende videregivelse af oplysninger til brug ved for eksempel valg og udbetaling af kundekroner (og anden overskudsdeling).
2. Det bør ligeledes præciseres, at virksomhederne får adgang til de, for dem, nødvendige data og kontaktoplysninger (herunder cpr/cvr-oplysninger), med henblik på at sikre en øget

medlemskommunikation, der distribuerer viden om medlemsforhold, muligheder for indflydelse og demokratiske rettigheder til så mange medlemmer/ejere som muligt.

3. I forlængelse heraf kan det være fordelagtigt at gøre det tilstrækkeligt klart for virksomhederne (fx via eksempler i lovbemærkningerne), at forslaget reelt åbner op for en bredere kommunikation om medlemsrettigheder, formålet med det demokratiske ejerskab, aktiviteterne i medlemsdemokratiet, almennyttige aktiviteter og medlemmernes handlemuligheder.

Da det pt. er uklart, hvilke specifikke selskaber der påvirkes af ændringen, opfordrer vi afslutningsvist til, at der prioriteres en indsats for at identificere disse, så de kan gøres tilstrækkeligt opmærksom på ændringen, mulighederne og de juridiske rammer for medlemskommunikationen, når den træder i kraft. Tænk tanken Demokratisk Erhvervs stiller gerne sin ekspertise og opgørelser til rådighed for at hjælpe med at identificere disse.

2. Passive investorer

En af de helt store udfordringer, der blev identificeret af ekspertarbejdsgruppen, er, at der stiftes for få nye demokratiske virksomheder. I ekspertarbejdsgruppens rapport præsenteres en opgørelse, der viser, at kun 0,6 pct af nystartede virksomheder stiftes på et demokratisk grundlag.¹ En af de identificerede barrierer omhandler finansiering, og om f.m.b.a.'s og a.m.b.a.'s adgang til ekstern finansiering. Det er afgørende, at det gøres nemmere for demokratiske virksomheder at få investeringer ind udefra, og derfor hilser vi nærværende initiativ varmt velkomment.

Men hvis nærværende lovændring skal være virkningsfuld og kunne bruges i praksis, så bør den foreslåede afgrænsning på 30 pct. ikke knyttes til antallet af investerende *deltagere*, men i stedet til de *investerende medlemmers samlede stemmerettigheder*.

Initiativet forventes at være relevant for nystartede demokratiske virksomheder samt for mindre demokratiske virksomheder i for eksempel landdistrikterne, der er etableret - eller overtaget - af borgere eller medarbejdere med det formål at drive ellers lukningstruet erhverv videre, der kan have betydning for lokalområdet. Disse kunne have interesse i at benytte *equity crowdfunding* for at få interesserede, bekendte, naboer eller lokale borgere til at medfinansiere den nystartede demokratiske virksomhed eller den lokale borgerdrevne virksomhed.

Stemmerettigheder i stedet for deltagere

Udfordringen opstår, når en given virksomhed er i en opstartsfasen, og derfor potentielt har mellem 3-6 deltagende ejere. I dette tilfælde er der kun plads til 1-3 "investerende medlemmer", så længe 30 pct-begrænsningen gør sig gældende for *deltagere*. Det vil tæt på umuliggøre crowdfunding (eller andre brede fundingtiltag) fx for et nystartet medarbejderejet selskab, og ligeledes gøre det vanskeligt for en lokal demokratisk virksomhed at opnå investeringer fra lokale borgere, der finder det nødvendigt for lokalområdet, at den pågældende virksomhed eksisterer.

Man kunne med fordel ændre teksten således, at "...*investerende medlemmer tilsammen højst må råde over 30 pct. af de samlede stemmerettigheder*". Dermed kan mindre nystartede, demokratiske virksomheder igangsætte crowdfunding kampagner, hvor lokale borgere eller andre kan blive passive medlemmer via mindre tilskud. Når de passive medlemmer udelukkende må

¹ [Ekspertarbejdsgruppen om Demokratiske virksomheders rapport 2022, s. 11](#)

udgøre 30 pct. af den samlede mængde stemmerettigheder, så går det ikke ud over det demokratiske ejerskab.

Bør følge andres landes lovgivning på området

Det bør desuden nævnes, at ekspertarbejdsgruppen specifikt foreslog at følge den svenske lov², der ligeledes muliggør en begrænset mængde passive investeringer. Der henvises ligeledes til den svenske lovgivning i nærværende lovforslag. I den svenske lovgivning er det imidlertid netop *stemmerettigheder* og ikke antallet af *deltagere*, der er begrænset til en tredjedel. Det samme gør sig gældende i andre europæiske landes (fx Frankrigs og Italiens) lovgivninger for demokratiske virksomheder (i pågældende landes love bruges termen "kooperativer"). Afslutningsvist gør det sig også gældende i henhold til *forordningen om statut for det europæiske andelsselskab (SCE-loven)*, der ligeledes henvises til i bemærkningerne til lovforslaget. Her er det igen specifikt *stemmerettigheder*, der henvises til i artikel 59 stk 3.³

For at opnå det ønskede resultat og med henblik på at sikre en vis konsistens med andre landes - og den europæiske - lovgivning, anbefaler vi, at det er *stemmerettigheder* og ikke *antal deltagere*, der bruges i lovgivningen.

3. Mulighed for omdannelse til en demokratisk virksomhed

Hensigten er at gøre det muligt for et anparts- eller aktieselskab at omdanne sig til et f.m.b.a. eller a.m.b.a.

Det er et vigtigt skridt både for at sikre ligestilling mellem de forskellige ejerformer, men også for at sikre at den demokratiske ejerform kan vælges til, eller bruges som et redskab til fx at omdanne lukningstruet erhverv i landdistrikterne til et borger- eller medarbejderejet demokratisk foretagende.

Af den grund ser vi kritisk på det forhold, at muligheden for omdannelse indføres med en såkaldt "solnedgangsklausul", der indebærer, at muligheden for omdannelse ikke vil være permanent, men kun tilbydes i 2,5 år. En midlertidig ordning flugter ikke med målsætningen om ligestilling mellem ejerformerne, der var en af de fremmeste formål med ekspertarbejdsgruppens arbejde og anbefalinger.

Muligheden for omdannelse er i denne form reelt kun et tilbud til de virksomheder, der for nuværende ikke er under rette regulatoriske ramme, og dermed må det antages, at det ikke anses som værende tilstrækkeligt relevant for fremtidige ejerledere (efter 2027) at generationsskifte til et demokratisk ejerskab – fx til medarbejdere. Det forholder vi os skeptiske overfor.

Derfor foreslår vi enten, at der findes midler indenfor driften, eller at der, som led i opfølgningen på samtlige initiativer i den politiske aftale om demokratiske virksomheder, samles op på interessen for og erfaringer med ordningen samt det reelle ressourcetræk ved omdannelser de næste 2,5 år med henblik på at drøfte, om muligheden for omdannelse bør gøres permanent.

² Lag (1987.667) om Ekonomiske Föreningar https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-1987667-om-ekonomiska-foreningar_sfs-1987-667/

³ Rådets forordning 1435/2003 af 22. juli 2003: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32003R1435>

4. Aktivsikring

Hensigten er, at a.m.b.a.'er og f.m.b.a.'er fremadrettet kan sikre, at formuen bliver i virksomheden gennem aktivsikring. Et godt forslag, som vi bakker kraftigt op om, men som også kan præciseres, så der blandt andet gives mulighed for, at den bundne reserve under visse omstændigheder vil kunne bruges til at dække underskud.

Formålet med en bunden reserve er at sikre den demokratiske virksomheds virke, der i mange tilfælde er baseret på et erklæret formål om at løse medlemmers, forbrugeres, borgeres, producenters eller medarbejderes sociale og økonomiske behov. En pludseligt opstået krise parret med ufravigelige og ufleksible muligheder for at bruge af reserven betyder, at den pågældende virksomhed kan stå i en sårbar situation, som den bundne reserve netop skulle beskytte virksomheden og ejerkredsen mod. Derfor opfordrer vi til en opblødning, men at det samtidig gøres klart, at brug af reserven ved underskud skal flugte med formålet og vedtægtsbestemmelserne herom.

Når der er tale om en frivillig ordning kan der med fordel blødes op i visse bestemmer, så det betragtes som et tilbud med et vist handlerum. Herunder tilbyde mulighed for at kunne ændre procentsatsen for, hvor stor en del af det årlige overskud, man vil hensætte til den bundne reserve fremadrettet.

5. Afslutning og opfølgning på aftale

Vi håber, at ovenstående giver anledning til konstruktive præciseringer til det, som vi grundlæggende anser for at være et stærkt og vigtigt lovforslag, der kan få stor betydning for nuværende og fremtidige demokratiske virksomheder.

Vi opfordrer desuden afslutningsvist til, at ekspertarbejdsgruppens medlemmer inviteres løbende (eventuelt årligt) til et evaluerings- eller opfølgningsmøde med henblik på at sikre en effektiv og frugtbar implementering af samtlige initiativer fra den politiske aftale. En sådan opfølgning vil i øvrigt være i tråd med ønsket og anbefalingen fra ekspertarbejdsgruppen.

Ligesom vi i øvrigt opfordrer til, at der i den generelle implementering af arbejdsgruppens anbefalinger tages højde for, at nedsættelse af "Udvalget for god demokratisk ledelse" udelukkende er midlertidigt. Derfor bør det tænkes ind, hvordan gruppens vigtige arbejde kan videreføres og fortsættes blandt landets demokratiske virksomheder. Sammensætning af udvalget, sikring af dets bredde og videreførelse af arbejdet bør således være indtænkt fra start af udvalgets nedsættelse.

Tænketanken Demokratisk Erhverv deltager naturligvis gerne i opfølgningen, og vi stiller os altid til rådighed for uddybning af både nærværende høringssvar, samt stiller vores ekspertise om demokratiske virksomheder til rådighed for relevante myndigheder.

Med venlig hilsen

Jens Jonatan Steen

Administrerende direktør

Erhvervsstyrelsen
Olivia Karen Höcky Hansen, olihan@erst.dk
Rebecca Louise Rohde, rehroh@erst.dk

14. februar 2024

Lautrupvang 10
DK-2750 Ballerup
Tlf. +45 22 60 07 12
Vellivforeningen.dk
f.m.b.a.

Høringssvar fra Velliv Foreningen fmba til udkast til lovforslag om ændring af lov om visse erhvervsdrivende virksomheder, selskabsloven, lov om finansiel virksomhed og forskellige andre love (bedre vilkår for demokratiske virksomheder m.v.)

Velliv Foreningen er en del af det meget blandede landskab af demokratiske virksomheder i Danmark og ønsker derfor at afgive høringssvar til ovenstående lovforslag. Da de demokratiske virksomheder i Danmark er indrettet forskelligt, er formålet med dette høringssvar at give et dybere indblik i Velliv Foreningens forhold og på den måde skabe forståelse for de udfordringer, som opleves i relation til kommunikation til Velliv Foreningens medlemmer.

Om Velliv Foreningen

Velliv Foreningen blev stiftet i 2015 og er en forening bestående af de til enhver tid værende kunder i pensionselskabet Velliv Pension & Livsforsikring A/S (tidligere Nordea Liv og Pension). Velliv Foreningen har siden 2019 ejet 100 % af aktierne i Velliv og er derfor en forsikringsholdingvirksomhed.

På nuværende tidspunkt har Velliv Foreningen 415.000 medlemmer. Da medlemsskaren i Velliv Foreningen dog består af de til enhver tid værende kunder i Velliv, varierer de konkrete medlemmer løbende som der sker tilgang og afgang af kunder i pensionselskabet. Velliv Foreningen er derfor afhængig af løbende at kunne få udleveret oplysninger om medlemmerne fra datterselskabet.

Velliv Foreningen er et repræsentativt medlemsdemokrati, hvor medlemmerne vælger foreningens repræsentantskab. Der afholdes valg til repræsentantskabet hvert andet år. Repræsentantskabet vælger blandt sig Velliv Foreningens bestyrelse, vælger de generalforsamlingsvalgte medlemmer af pensionselskabet Vellivs bestyrelse, godkender koncernårsrapporten, beslutter overskudsdisponering, vedtager foreningens strategi og beslutter rammerne for foreningens almennyttige aktiviteter.

Det er derfor en bærende del af Velliv Foreningens virke, at medlemmerne er involverede i de demokratiske processer.

Generelle bemærkninger til lovforslaget

Velliv Foreningen har støttet Ekspertarbejdsgruppens arbejde og dens anbefalinger forud for den politiske aftale, som dette lovforslag er en udmøntning af. Det er derfor genkendeligt indhold, som vil kunne afhjælpe en stor del af de udfordringer, som Velliv Foreningen oplever som følge af de nuværende begrænsninger.

Velliv Foreningens demokratiske styremodels legitimitet afhænger bl.a. af, at der er høj deltagelse i de demokratiske processer. For at medlemmerne deltager i de demokratiske processer, er det nødvendigt, at de er bevidste om, at de er medlemmer af foreningen og dernæst, at de er oplyste om foreningens aktiviteter.

Udfordringen i den nuværende regulering ligger i, at Velliv Foreningen kun har mulighed for at kommunikere direkte til medlemmerne i forbindelse med de vedtægtsbestemte medlemsrettigheder vedrørende valg og bonusudbetaling. For at skabe et aktivt medlemsdemokrati er det nødvendigt at kunne oplyse om foreningens generelle aktiviteter. Både for at medlemmerne har mulighed for at engagere sig direkte i aktiviteterne, men derudover også for at medlemmerne løbende kan danne sig en holdning til de aktiviteter foreningen har, så der kan træffes beslutning på et informeret grundlag ved f.eks. valg til foreningens repræsentantskab.

Velliv Foreningen er derfor yderst positivt stemt overfor det foreliggende lovforslag.

Særlige bemærkninger vedr. kommunikation om rettigheder

Velliv Foreningen har siden stiftelsen skrevet direkte til medlemmerne vedrørende muligheden for at stille op og stemme til valget i Velliv Foreningens repræsentantskab. Tilskrivningen er sket på baggrund af videregivne oplysninger fra Velliv i form af kundeoplysninger som navn, adresse og CPR-nr./CVR-nr. og er sket som en berettiget videregivelse, jf. lov om finansiel virksomhed § 117ff og med godkendelse af denne fortolkning fra Finanstilsynet.

Retten til at modtage medlemsbonus har siden 2018 været opfyldt ved at Velliv Foreningen modtager oplysninger om navn, adresse, CPR-nr./CVR-nr. og kundens samlede opsparing i Velliv efter samme principper.

Alle tilskrivninger til medlemmerne sker via e-Boks for at sikre, at kommunikationen sendes til rette modtager på en sikret forbindelse.

Det er Velliv Foreningens forståelse at fortolkningerne, der understøtter foreningens vedtægtsbestemte medlemsaktiviteter, kan videreføres til lov om forsikringsvirksomhed § 82. Det er foreningen meget tilfreds med. Velliv Foreningen skal dog samtidig opfordre til, at den berettigede videregivelse af hensyn til gennemsigtighed for medlemmerne og sikring af praksis, tydeliggøres enten i lovtæksten eller bemærkninger hertil.

Særlige bemærkninger vedr. kommunikation om foreningens aktiviteter

Selve lovteksten i den nye § 83a beskriver de demokratiske virksomheders mulighed for at modtage oplysninger om medlemmerne "til brug for kommunikation om medlemskabet og de dertil hørende rettigheder i foreningen..."

Det følger yderligere af bemærkningerne til den nye bestemmelse, at "Forslaget vil medføre, at virksomhederne eller foreningerne, der ejer forsikrings-selskaberne, lettere kan kommunikere med kunderne i forsikrings-selskabet om deres medlemskab af virksomheden eller foreningen, f.eks. om formål, de repræsentative medlemsdemokratier, **udvikling og aktiviteter**, så kunden kan gøre brug af sit medlemskab og de dertilhørende rettigheder."

Velliv Foreningen er glade for denne eksemplificering i bemærkningerne til forslaget, da foreningens udvikling og aktiviteter er en vigtig parameter for medlemmerne at være informeret om. Dels for at sikre at de stemmeberettigede kan træffe deres valg på et informeret grundlag, og dels da netop foreningens udvikling og aktiviteter er noget af det, som medlemmerne har størst indflydelse på. Det vil derfor give Velliv Foreningen mulighed for at skabe et endnu mere meningsfyldt medlemsdemokrati, hvis der løbende kan kommunikeres om foreningens udvikling og aktiviteter direkte til medlemmerne. Særligt i relation til de almennyttige aktiviteter oplever Velliv Foreningen, at nogle medlemmer føler sig underinformerede om karakteren og omfanget af foreningens almennyttige uddelinger.

For at sikre at denne direkte kommunikation til medlemmerne udelukkende sker til relevante modtagere og på en klimaansvarlig måde, ønsker Velliv Foreningen at anvende e-Boks til at skrive til medlemmerne. Det er derfor glædeligt at kunne konstatere, at bemærkningerne til forslaget fastslår, at "kontaktoplysninger skal forstås teknologineutralt". Velliv Foreningen foreslår, at der i de efterfølgende eksempler på kontaktoplysninger evt. også tilføjes CPR-nr./CVR-nr.

Velliv Foreningen vil fortsat gerne bidrage til arbejdet med lovforslaget, hvis dette måtte være nødvendigt, og står derfor også til rådighed for spørgsmål eller behov for yderligere oplysninger.

Kontaktperson: Anna Elisabeth Lotz, ael@vellivforeningen.dk, tlf. 22 60 07 19.

Med venlig hilsen

Lars Wallberg
Administrerende direktør

Hørings svar vedrørende lovforslag om bedre vilkår for demokratiske virksomheder

Østifterne Skadeforebyggelse f.m.b.a. (CVR-nr. 37 82 22 64) og Østifterne Almennyttig f.m.b.a. (CVR-nr. 44 39 85 40) ser som udgangspunkt positivt på lovforslaget og Erhvervsstyrelsens involvering af relevante parter i processen. Det er positivt, at styrelsen loyalt imødekommer ønsket fra ekspertarbejdsgruppen vedrørende demokratiske virksomheder om bedre muligheder for medlemskommunikation. Østifterne er også nævnt som en demokratisk virksomhed i ekspertarbejdsgruppens rapport.

Østifterne er minoritetsaktionær i Nykredit- koncernen og er bekendt med Forenet Kredits høringssvar, som Østifterne fuldt ud kan tiltræde.

I lovforslaget har udkast til bestemmelse i lov om forsikringsvirksomhed følgende ordlyd:

“§ 83 a. Et forsikringsselskab kan videregive oplysninger om en kundes navn og kontaktoplysninger til en forening eller virksomhed, **der helt eller delvist ejer forsikringsselskabet** [vores fremhævelse], hvis kundeforholdet i forsikringsselskabet medfører, at kunden er eller kan blive medlem af foreningen eller ejer af virksomheden. Oplysningerne kan kun videregives til brug for kommunikation om medlemskabet og de dertilhørende rettigheder i foreningen eller virksomheden, der ejer forsikringsselskabet. Stk. 2. Den, som modtager oplysninger efter stk. 1, er omfattet af den i § 82, stk. 1, nævnte tavshedspligt.”

Østifternes medlemmer er kunder i enten Privatsikring A/S eller Gjensidige Danmark – men Østifterne er ikke hel eller delvis ejer af de 2 selskaber, jf. nedenfor:

Foreningens aktiver og passiver hidrører oprindeligt fra den forsikringsvirksomhed, som blev drevet af Østifterne Forsikring, der senere blev fusioneret ind Nykredit Forsikring A/S. Som led heri etableredes Østifterne, der blev aktionær i Nykredit. Forsikringskunderne blev i den forbindelse foreningens ejere og medlemmer.

Et af foreningens formål (§2) er at “varetage medlemmernes interesser ved at foreningen gennem sin aktiebesiddelse i Nykredit A/S skal medvirke til at opretholde og videreføre forsikringsaktiviteterne i Nykredit-koncernen...”

I 2010 solgte Nykredit sit forsikringsselskab til Gjensidige forsikring. Forsikringssalget fortsatte via Nykredit, hvorfor medlemmer fra 2010 var kunder i Gjensidige henvist fra Nykredit. I 2021 skiftede Nykredit forsikringspartner til Privatsikring. Østifterne optog alle Privatsikring-kunder som medlemmer af Østifterne på lige fod med medlemmer fra Gjensidige.

Medlemmer af foreningen er derfor i dag (§4) “enhver, der er forsikringskunde i Privatsikring (CVR-nr. 25 07 14 09), og som ikke har fravalgt medlemskab, jf. dog § 7. Medlemmer af foreningen er endvidere forsikringstagere i et forsikringsselskab, som Nykredit-koncernen har haft et samarbejde med, hvis det pågældende kundeforhold er etableret på grundlag af formidling eller henvisning fra et selskab i Nykredit-koncernen eller en franchisetager til et selskab i Nykreditkoncernen.”

Medlemsbasen tæller i dag ca. 300.000 medlemmer, som enten er kunder i Privatsikring - eller kunder i Gjensidige, hvis kundeforholdet i perioden frem til 2021 er etableret via et selskab i Nykredit koncernen.

Der er således intet ejerforhold til grund for samarbejdet med forsikringsselskaberne. Der foreligger en Partnerskabsaftale mellem Østifterne med baggrund i Østifternes vedtægter §2, som nævnt ovenfor. Kunderne i Privatsikring bliver automatisk medlem (og orienteret herom) af Østifterne ifm., at de tegner en forsikring.

Østifterne har imidlertid behov for kundedata fra Privatsikring og Gjensidige med henblik på at kunne udføre foreningens arbejde (afholde valgaktiviteter mm.). Derfor bliver det umiddelbart begrænsende for Østifternes foreningsaktiviteter, at der i de foreslåede lovudkast §83 a forudsættes helt eller delvist ejerskab til forsikringsvirksomheden.

Østifterne er bekendt med, at Finanstilsynets praksis har medført, at den hidtidige videregivelse af kundeoplysninger er blevet anset for berettiget efter FIL § 117 (og lov om forsikringsvirksomhed § 82).

Dette har Østifterne hidtil indrettet sig efter. Østifterne ønsker derfor ikke, at den foreslåede bestemmelse begrænser den hidtidige praksis fra Finanstilsynet og bemærker, at der kan være risiko herfor, når der netop udformes en konkret bestemmelse om videregivelse til varetagelse af demokratiske rettigheder m.v., som netop var omdrejningspunktet for vurderingen af, at videregivelsen var berettiget.

Østifterne skal derfor opfordre til, at bestemmelsen om helt eller delvist ejerskab udgår eller omformuleres således, at Østifternes virksomhed omfattes.

Med venlig hilsen

Østifterne Skadeforebyggelse f.m.b.a. & Østifterne Almennyttig f.m.b.a.

Lars Suhr Olsen
Direktør